

3/1200 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 11
సంపుటము 11

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జనవరి నెల 24-వ తేది శనివారము
(శ్రీ) రక్తాక్షి నామ సంవత్సరము, పుష్యమాస బహుళ అమావాస్య 30.

No. 249
సం॥ క 249

అమృతాంజనము

1925

కృాలండరు

1925

“మహాత్మా గాంధీ” “రాధాకృష్ణ”

3 అందమైన రంగులతో ముద్రింపబడి, ముద్దులు మూటగట్టుచున్నది.

ముఖ్యముగ గమనింపుడు:—

31-1-1925 తేదివరకు ధరలయందు ప్రత్యేక సదుపాయముగలదు.

100 కి రూ 10-8-0,

ఆలస్యము ఆశాభంగమగును.

1000 కి రూ 90.

తక్షణమే మీ ఆర్డరును నాలుగవవంతు అడ్వాన్సుతో పంపుకొనవలెను.

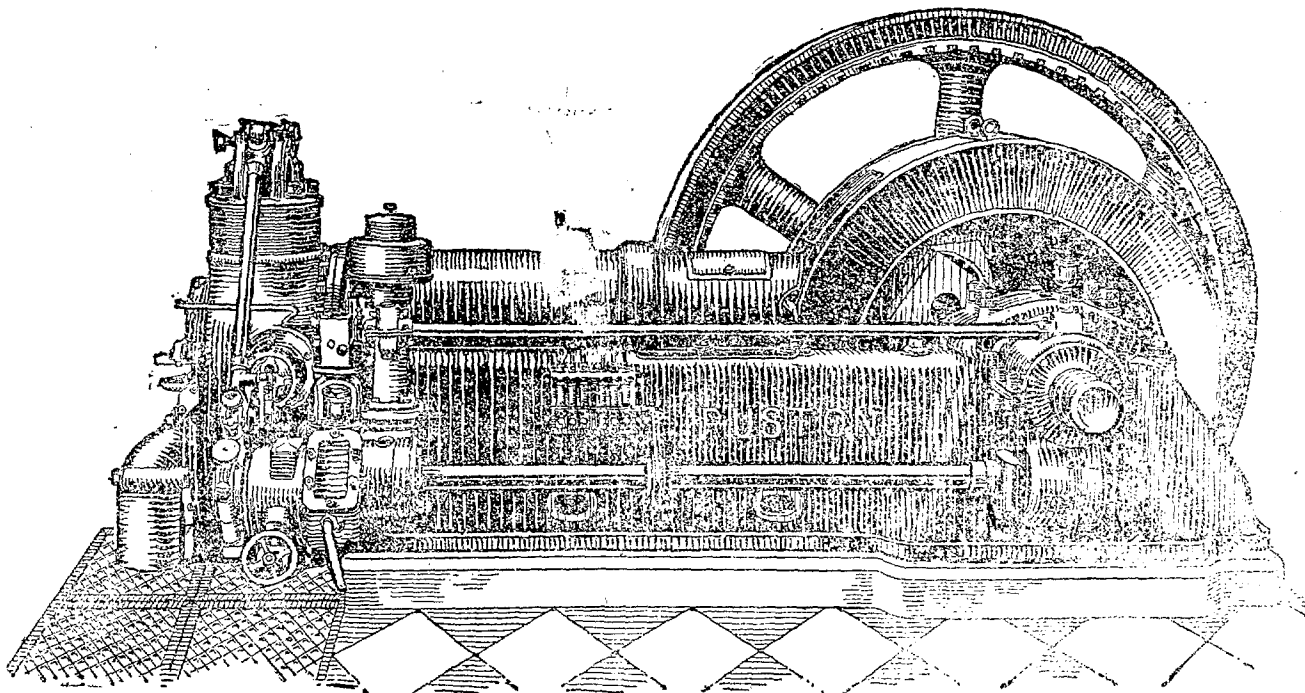
అమృతాంజనము డిపో, నెం 7 తులశివెట్టివీధి, మద్రాసు.

ది రస్ట్ న్ క్రాడ్ ఆయిల్ ఏంజిను

ప్రస్తుతము బజారులోనున్న
ఆయిల్ ఏంజిను లన్ని టికంటెను
మిక్కిలి పోడిమిగలది.
తక్షణమే కదులును.
హాట్ బల్బు, స్టాప్, మాగ్నెటా,
మున్నగునవి లేవు

పోయ్యికి మిక్కిలి సరసమైన
నూ నె చాలును.
కొద్దినూ నెతో పనిచేయును.
చతురతనిమియు ఉండ
నవసరము లేదు.

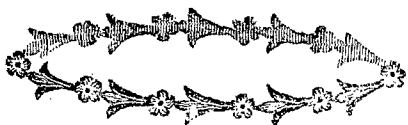

నెం ఎ 4512 రు, చిత్రముగల మా క్యూటరాగుకు వ్రాయుడు (388)
మద్రాసులో ఫోల్ ఏజెంట్లు, మాస్సి అండుకో లిమిటెడ్, ఎంజనీర్లు, తపాల్ వెట్టె నెం 60, మద్రాసు.

A black and white illustration of a heart-shaped pendant hanging from a chain with decorative links. The chain is composed of several horizontal links, each featuring a small, stylized floral or star-like design in the center. The heart-shaped pendant is attached to the chain by a small ring and has a textured, possibly engraved, surface. The entire piece is shown against a plain background.

యిది 3 నెలలు 6 నెలల మధ్య తయారగును. లాక్డౌన్ సహా మజూరి రూ 10-0-0

రాళ్ళకు ప్రత్యేకధర యివ్వవలెను.

పు త్త చు టి గా జు

3 మొదలు 6 నవరములలో తయారగును జత 1 కి చేదారంసహా మజూరి ర్పు 8-0-0 లు.

పువ్వురాగములతోడు జత 1 కి రు 40 మొదలు 120 వరకు గలదు. కెంపులు, పట్టెకెంపులతోడు కూడా మానద గలవు. రకము, సెజనునుసరించి ధరలుండును.

సవరముబంగారుకు, మేలుపువ్వరాగములకు, కంపులకు, సీమవెంజికి పూచీనిచ్చెదము

మి. రామయ్య శెట్టి గురుసామిశెట్టి కంపెనీ, నగలవర్తకులు, నెం 25, చైతాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

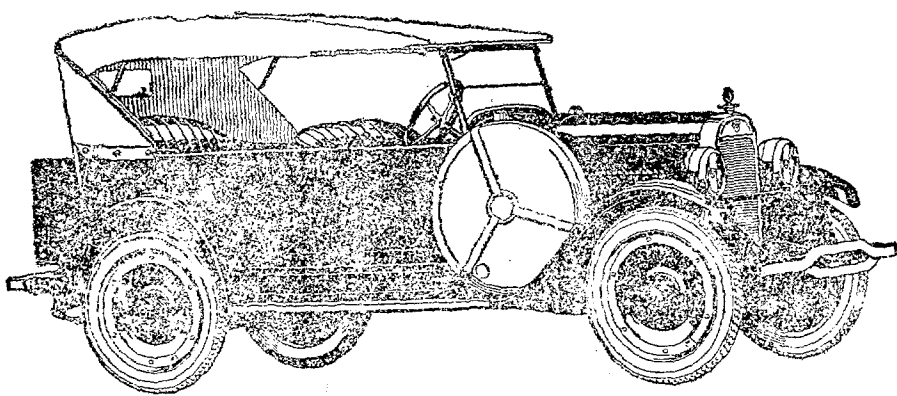
హనుమాన్ కావింగ్ పెటటు

లోక ప్రసిద్ధ
మైత్రీ

(1727)

అన్నిచోట దొరుకును. దీన్ని సమానావృతని పేరు లేదు.

ఎన్. ౧౦౧ నాథా శిల్పి సంస్కృతం, 12 బూదర్ వీధి, మదరాసు.

Maxwell

మా కు వెళ్ళి

కొత్తవిగోదమైన బండి

మంచి వేరుపొందిన బండి.

విదుగురు కూర్పునుటకు తగినది, బాదాము
రంగు వేయబడినది, ఎత్తని హంటు, నల్లని
ఫెండర్లు, గుండ్రని చక్రములు, బాస్‌చి
మాగ్నెటో, జెనిటో, కార్బురెటర్, రెమి
ఎలెక్ట్రిక్ పద్ధతి, ముందు వెనుక బంపర్లు,
వెనుక టంకు—మొదలగునవి అన్నియుచేరి

క్రొత్తమాక్సు వెల్ వినోదమైన

బండ్రి యగును. ప్రస్తుత కాలమునకు
సిక్కిలి మనోహరమైన బండ్రి. ఒకదానిని

మేము మీకు చూపవచ్చునా?

5,450

ఎఫ్. ఓ. ఆర్., మదరాసు.

SPENCER & Co. LD. MADRAS & BRANCHES

నాణీముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

అప్పుడు కొందరు వుంటారు, రబ్బరు క్లబ్బులు, పీల్స్, రాగి, బంగారము, వెండి సామానములు వున్నాయి, వాటిని వేరు చేయాలి. (60)

పంక్తి

దివ్య క్షయిల్ స్టోర్లు కంపెనీ లిమిటెడ్

బెజవాడ

1918 సం॥ యిండియన్ కంపెనీల ఆక్టు ప్రకారం రిజిస్టరు చేయబడినది. భాగము 1-కి రు. 100 లు చొ॥
యివ్వవలెను దరఖాస్తుతో రు 20 లును, అల్లాటుమెంటు అయినప్పుడు 20 లును,
మిగతా రు 60 లునుమాడు సమమైన వాయిదాలలో యిచ్చే ఏర్పాటు.

ఈ కంపెనీ మిల్లుల యజమానులచే స్థాపించబడినది.

బెజవాడ, బందరు, యేలూరు, రామవరప్పాడు, దుగ్గిరాల, పెంటపాడు.

బెజవాడ, తాడేపల్లి గూడెము, నిడదవోలు, గణపవరము, కవులరము, పెదవేగి.

వగైరా గ్రామాదులలోని అనేకులు పెద్ద పెద్ద రయిను మిల్లులవారు యాకంపెనీలో భాగస్వాములుగా చేరియున్నారు.

కంపెనీ ప్రారంభించిన సమర్థిరమే, 100 కి రు 4.00 చొప్పున భాగస్వాములకు డివిడెండు పంచివెట్టబడినది.

అయిలు యింజనులు, స్టీముయింజనులు, పోర్టుబల్ యింజనులు పంపులు వగైరా మిల్లుసామానులు కావలసినవారు
ముందుగా మాకు వ్రాసినచో బొంబాయి, కలకత్తా, చెన్నపట్నములలో గల యితర కంపెనీలవారి ధరలకంటె పరస్పరమైన ధర
లతో ప్రత్యేకపు సదుపాయమిచ్చి సప్లయి చెయ్యబడును.

గుడ్లవల్లేటి గోపాలరావు, వి. యస్. చిన్న సామి, బి.వి.,

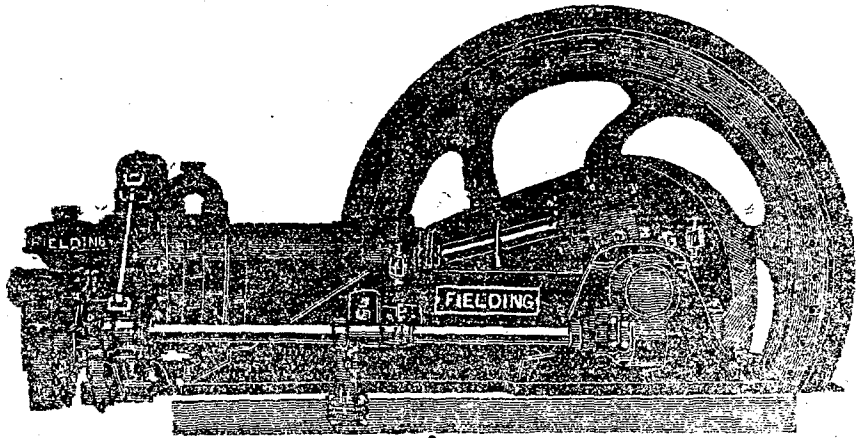
మేనేజింగు డైరెక్టరు. బ్రాంచి ఆఫీసులు: జనరల్ మేనేజరు.
118 ఆర్మీనియం స్ట్రీటు, ఆరబ్ బిల్డింగు, లోహార్ చాల్ 7/3 ఓల్డుకోర్టుహాను కార్నరు,
చెన్నపురి. బొంబాయి. కలకత్తా.

తంజివిలాసము. అజ్ మెరర్ కలకత్తా-
టెలిఫోను నెం. 379.

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగు” వేటుంటు శమిడిశల్
క్విక్ స్టార్టింగు క్రూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

586

యీ యింజను నుమారు రెండే నిమిషములలో వేపరై జరు చ్చుచి సిటిలో నుండగనే స్టార్టు
కాగలదు. యెటువంటి క్రూడు ఆయిలుతోనైనను అతిసంతృప్తి కగముగా పనిచేయును. క్రూడు
ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
మెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు:

ఆరెఫోన్ నెం 690 రు. డి. యల్. శాస్త్రి అందు కో., పోస్టుబాక్సు నెం 203 రు.
12, తంబు శెట్టిపేటి, మదరాసు.

లోకమయహర శసూరిమాతలు

ఈ అమూల్యమైన మోతలు మొదటిరకం కస్తూరి, తంతుమపువ్వు, పచ్చకర్పూరము, అతిమౌళికాద్యులు వన
మౌళికలు చేర్చి కయాయచేయబడినది. అత్యంతరకు ఏదైనాకాని యిందులో చేరుటలేదు. కసిబిడ్డలు, బాలు
కు, బాలికలు, యవ్వనులు కిరణులు, ముసలివారు ప్రతియొక్కరు కీసిన సాధారణకొగము లన్నిటికిని అను
పానశ్శేదముతో వాడగలగది. బిడ్డలకు, బాలికలకు ఇది సంతోషకరం. వేసకు వీలు బాధు ఖర్చు అత్యల్పము
250-300 యాత్రలు గలబుడ్డి 1 కి 0.40, 6 బుడ్డురు 1.40 పొమ్మొక్కరకు. ఈ దిగువ సేవలవలెన కొనవ
లెను అది ఏ రు వ్యాధికి గుణమిచ్చునట్లు తెలుపబడినచో అందుకు యెలాటి శుభసామేలేదు. శత్రుక వాడి
యాడుడు.

పారస్పత్యాగమం:—రక్తవృద్ధిని, బుద్ధిశక్తిని, శ్వాసకర్మని పోషించును, బుడ్డి 1 కి ధర రు 1.00.

బాలసుఖోదయ:—చిన్నపిల్లలకు బలమిచ్చి దివ్యమము. తీర్థగానుండును. నూనె మక్కర్చులిను 0.12.0.

భావనవిరక రసాయనం:—దిర్ఘాయువును కల్పించును, శాంతిని, ఆశీర్వాదములతో పోషను. రు 1.0-0

పాతకజనేపరిలేహ్యము:—సర్వపాతములకు అకలిమందించుటకు ముఖ్యమము. మొదలగువా. కి పెట్టినది లి. రు. రు 2.

యీ లోకమయహర నూనె బికసారి కొనినవారికే తెలియును. బికసా మాత్రమే కొనినదిక కొనవలెను మాత్రమే కొనినదిక
పొమ్మొక్కరకు. పోలేరు వెంకటాచలంబడితులు, వైద్యకాలాధికారి, ప్రధానవైద్యులు,

శ్రీ నీలాకాణ్ఠస్వామి, వైద్యులు.

Madras-Races 1924-25.

చెన్నపురి

గుంటపు వందేములు

1924-1925

ఈదిగువ తెలుపబడిన తేదీలలో వందేములు జరుగెను

1925 ఫిబ్రవరి జనవరినెల 24, 25.

1925 ఫిబ్రవరి ఫిబ్రవరినెల 7, 14.

ఎలక్ట్రిక్ బోటాల్లో నెలరు బుక్కుమేకర్లు

ప్రవేశకర్తలు:—

ముదటితరగతి: పురుషులకు రు. 5. స్త్రీలు రు. 3.

రెండవతరగతి: ,, ,, 1. ,, 0.8-0.

బీచ్, వార్కు, ఎగ్జిక్యూ మొదలగు స్టేషను.

నుండి స్పెషలుబుడ్లు పోవును.

ఇతర వివరములకు గోడలకు అంటించియుండు.

మా పెద్దనోటసులను చూడకోరెదము.

నోటీసు

గోదావరిజిల్లా రాజుచంద్రవరం తా
లూకా వెల్లగ్రామంలోని మాతాలూకు స్వం
తకమతపు పల్లపుభూములు అజబాజు పల్లపు
భూముల లేటుప్రకారం జిరాయిటీహక్కుతో
నజరానాకు విక్రయింపబడును. యీభూములు
గోదావరి డెల్టాకింద పల్లపు సాగుబడియగు
చున్నవి. మంచి ఫలవంతములైనవి. సదకు
కమతంభూములను గురించి యితర ప్రాభోగ
ప్రొచేసుకుని 15 రోజులలోగా మాతో మా
జవానేగాగాని వ్రాతములముగాగాని మా
ప్రొచేసుకోవలెను. తరుణము మించినచో యిం
తమంచిభూములు దొరకజాలవు.

రాజా ఎం. భుజంగరావు,

జమీందారు.

ఏలూరు, 21.1.25.

మానసోల్లాసినీ మాతలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (నడి అణాలు)

మొదటిరకం (పోమ్మొక్కరకు ప్రత్యేకము) నూనెమక్కరము.

కేరములో ఉష్ణాధికముచే కలిగిడి కైత్యకాకల
కీసా శ్రుతి దివ్యమృతము. అశ్వము, అరవి, అవులింతలు,
అగ్ని మాండ్యము, అతివాహము, ఎక్కిల్లు, సర్వాంగముల
యందు బలతీయము, సిక్కిలు, పార్శ్వములు, కిరణులు,
ప్రేక్షు, ఆనలు, మొదలగువానియందు గలిగిడి సోప
లను బోగొట్టి శేషమును నుండి యాశోగ్యమునకు
కెచ్చును.

ఈ మాత్రలు మేసావారి సోపలను పెంట
మాన్యును. యందు ఆశేషమధులు చేరినవి. అనుభవము
గల జెవభమగుటచేతక పరమసాంస్క్రియ యని చెప్ప
కచ్చును. బికసారి వాడియాచిన నిజము తెలియగలదు.
చిరుకామా:— (1078)

అయ్యుచ్చేద వైద్యునిలయం,

పోమ్మ నిడుమాల, ఎలమర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

శాస్త్రరీత్యా నేత్రములను పరీక్షించి,
ప్రదేశము ననుసరించి

గ్యారంటీమీద సులోచనములు యివ్వగల సమర్థులు.

మెస్సర్స్: వి. యస్. శాస్త్రి ఆండ్ సన్స్, తెనాలి.

శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారి

సాక్షి

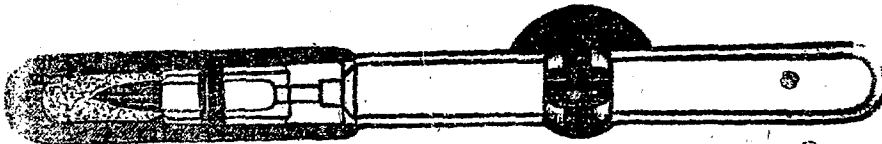
మొదటిభాగము 2-0-0
రెండవభాగము 2 0 0
మూడవభాగము 1.8.0
నాల్గవభాగము 1-12.0

ఇదియొక యపూర్వ
మైన గ్రంథము. కథ
గాదు. కల్పనముగాదు. పు
బంధ మంతకన్న గాదు. పు
గాణేతిహాససంబంధమునలే
గాదు. చిత్రముగ గ్రంథముల
చదువుచు! చదివి యానం

దింపుడు!! తెలుగుభాషలో నిదినాకన్నఁ డిట్టిగ్రంథము మాచి యెఱుంగము. జంఘాలశాస్త్రి, కాలాచార్యులు,
బొట్టెయ్యి కెట్టి, వాణిదాసులు, సాక్షి అను విదుగురుసంఘము. ఈసంఘముచే చర్చింపఁబడు విషయములు బహు చమ
త్కారముగ నుండును. మొదటినుండి చివరవఱకును కడుపు చెక్కులగునటులు నవ్వు వచ్చుచుండును. పర్యాణము
చేయునపుడు - ఏమియుఁ దోఁపకుండునప్పుడు - అనేకవిషయములు దెలిసికొనగోరునప్పుడు - బాలురకు, యువకులకు,
వృద్ధులకు, స్త్రీలకు చదువుట కింపగుగ్రంథ మింతకన్న తెలుగులోలేదు. ఒకమాటు చదివినవా రీగ్రంథమును వదిలరు.
నువోహరమును పాఠశాలభీరము నగు శైలి కుదుర్చుకొనుటకు విద్యార్థుల కింతకన్న సుపయోగకరముగ గ్రంథము లేదు.
జంఘాలశాస్త్రి, యుగపన్యాసధోరణి, కాలాచార్యుల రచనానైపుణి, వాణిదాసుబంధుర ప్రబంధరచనాకీర్తి సాక్షి
విషయ నివేదనావైఖరి, అభిప్రాయసమంజసత చదువదగినవి. పత్రికాయాంధ్రుడు, పత్రికాత్మక రాస్యమును ఈగ్రంథము
చదువదగినది. ఒకయొడ సంతాపకావ్యము - ఇంకొకయొడ పాత్రికేయసంకల్పి - మరొకయొడ అపూర్వవర్ణనా
గాంభీర్యము - చదువరుల కెంతయో సంతస మొసంగును.

వలయువారు:-

పానుగంటి రాజారావు, విరాపురం గోదావరిజిల్లా అని వ్రాయవలెను.

గ్లాసు
పాళీలు

శాంపెన్ పేనాల బంగారపు పాళీలబదులు యానాతనగ్లాసుపాళీలు దేశమంతః వాడుకలోనన్నవి. గ్రాసు రూ 14.
గ్లాసుపాళీల కలము ఒకటూరి సిరాలో ముంచినయెడల 5 నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును.
గ్రాసు రూ 14. గ్లాసుపాళీ ఫపుంపెన్ పేనా రూ 1. దజను రూ 10.
మైలాపూరు విక్టోరియా ముద్రాను.

మలేరియానును, మరియితర జ్వరములన్ని యును

“ఇ స నా ఫె లి” చే అతిత్వరలో నివారించును

కైన్సాజ్వరమును తత్కాలమునకు మాత్రమే ఆపివేయును. అయితే ఇసనా ఫెలి 15 దినములలో జ్వరమును
పూర్తిగా వేగతో తీసివేయును. అన్నివిధముల మలేరియా జ్వరములను “ఇసనా ఫెలి” అత్యద్భుతముగా బాగుచేయును.
అని ప్రసిద్ధి చెందినది. గనుక మలేరియాకు అతి సమర్థమైన ఔషధముని పేరువచ్చినది.
ములేరియా రాకుండ అటంకపరుచుటకు ఉదయము సాయంత్రములందు ఒక్కొక్క మాత్రమకున నేనించిన
చాలును.

పూర్తిగా నశము గలుగుటకు 2 బుడ్డు 15 దినములు నేనించినచాలును.
పసికొండలకు “ఇసనా ఫెలిసా”ను (ద్రవరూపముగానున్న ఇసనా ఫెలి) వాడవలెను.

ఇండియా, బర్మా, సిలోనుకు సోల్ ఏజెంట్లు,

Gorio Ltd, Pot Box 159, Fort, Bombay

ది ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్ అస్సూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

బొంబాయి

“ఎంపైరు భీమాకంపెనీలో మీరు భీమాచేయుడు”

మిక్కిలి నమ్మకమైనది, ప్రీమియము చాల తక్కువ, హక్కుదారులకు సొమ్ము సకాలమున
యివ్వబడును.

గతచివర సం॥ రం బాలస్వస్థీటుకు, ప్రాప్తైక్కును వ్రాయుడు. (548)

శంకరులూ బ్రాంచి నుద్రాను బ్రాంచి
1925 కమ్యూనియట్ ఏధి 9/10 సెకండులైనవి.

కోటప్పకొండవద్ద ప్రజాసేవ

ఈ నెల 27 వ తారీఖు మధ్యాహ్నం 2 గంటలకు నరసా
రావు పేటలో శ్రీయుత కాకుమాను హనుమయ్యగారి మేడలో
నరసారావు పేట తాలూకా కాంగ్రెసు ప్రచారకుల సమావేశ
శ్రమ జరుగును. ఈ సందర్భము శివరాత్రి రోజులలో కోటప్ప
కొండవద్ద ప్రజాసేవకేయు ఏర్పాటుల గురించి ఆలోచించబ
డును గాన తాలూకాలోని యావనంబడి కాంగ్రెసు అధిమానులు
గ్రామసంఘకార్యదర్శులు విచ్చేయ కోరుతాను.

వృత్తి సాంసత్తరావు

ఆంధ్రజాతీయ శాశాల బంధు - కృష్ణాజిల్లా

విజ్ఞాపన

ప్రతిసంవత్సరం దీపావళిపండుగ సందర్భములో ంధ
దేశము లి బస్టిలు, పల్లెలలో బంధురు ఆంధ్ర జాతీయ కళా
శాలకు చందాలు యిచ్చియు కనూలుచేసి పంపియు సహాయం
చేయుచున్నందుకు కళాశాల పాలకసంఘము తరఫున వందన,
ములు చేయుచున్నాను (క్రిందటి సంవత్సరం చందాలు
రూ 7000/- ఘనముగా వచ్చియున్నవి. ఈ సంవత్సరం
14-1.25 వరకు రూ 4726-8.10 మాత్రమే వచ్చినవి. ఇంకను
చాలాబస్టిలు పల్లెలనుండి యేమి వచ్చియుండలేదు. కొన్ని
ప్రదేశములనుండి అసంపూర్తిగా వచ్చియున్నవి. అన్నిబస్టిలు
పల్లెలలోను చందాలు పూర్తిచేసి సాఫల్యమైనంత త్వరలో పంప
గలందులకు ప్రార్థించుచున్నాను. కళాశాలయందలి యభి
మానముతో యెక్కువమంది చేయుచున్న సహాయముచేతనే
కళాశాల వృద్ధిలో నున్నదని విన్నవించుకొనుచున్నాను.

వేమూరి రామచంద్రారావు,

కార్యదర్శి, పాలకసంఘము అందు కవున్విలు
ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల.

బ్రహ్మసూత్రార్థ చంద్రిక

తెనుగు వచనము

రెండుసంపుటములు (ప్రతి 1 కి రూ 12-
తై త్తిరియోపనిషత్తు, సజీక
ద్వాదశోపనిషత్తులు, సంస్కృతమునకు సరియైన తెనుగు
అర్థకవీయము, నూతనముద్రితము రావుసాహెబు గిడుగు
వేంకటరామమూర్తి పంతులుగారి పరిష్కృతము పరిష్క
ర్తల పీఠికతో నున్నది. 8-1

వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు

అందు సన్న

292, ఎస్ట్రేనేడు, మద్రాసు.

సిటీ మోటారుపాఠశాల మద్రాసు

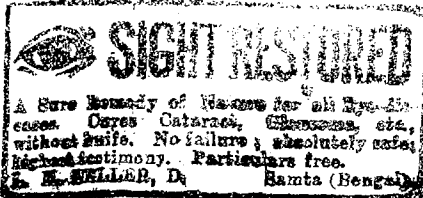
తెలిఫోను నెంబరు 148

ఇచ్చట మంచి అనుభవముగలవారిచే మోటారు బండిని
నడుపువిధానము, మెకానిజమ్, మెనలగునవి నేర్పబడును.
మరియు మోటారుబండ్లు మరమ్మతులు, రంగులు వేయుట
వగైరా అన్ని పనులును చేయబడును.
యోగ్యతాపత్రములు మంచినిపుణులైన ఆటో ఇంజనీ
ర్లచే ఇయ్యబడును.
అన్నివిధములైన ధరలు సరసముగా యుండును. వివర
ములు తెలియగోరువా రీక్రిందివిలాసమునకు వ్రాసాలమును.
మేనేజరు,

సిటీ టాక్సీ కంపెనీ, 1736

2/3 అంపర్స్ ఏధి, జి.టి. మద్రాసు.

(రాజ్యేకు పడమటపీఠి)

కార్పొరేషను ద్యోగలసంఘము

దడవవార్షిక త్రవము

“కొన్ని నగరసమస్యలు”

మదరాసు కార్పొరేషను ద్యోగల సంఘముయొక్క అయిన వార్షిక త్రవము నిన్న సాయంత్రము, ఖాన్ బహదూరు ఉస్మాన్ షా హైబుగారి యవ్వత తీర్మానం, రిప్టను భవనములందు జయప్రదముగ జరిగెను. కార్యదర్శియగు బి. వి. గోపాలకృష్ణ రావు గారు, 1923-24 వార్షిక కార్యక్రమ నివేదికను జదివినపిదప కార్పొరేషను సభ్యులకు టి. ఎన్. రామస్వామి అయ్యర్లు, బి. ఎ. టి. ఎల్ గారు “కొన్ని నగర సమస్యలు” అను విషయముపై క్లుప్తముగ నువ్వరించెను.

నివేదికము

కార్పొరేషను అధికారులకును, కార్పొరేషనువారికిని సంబంధించిన వర్తమానములను, చట్టబద్ధములగు పద్ధతుల ననుసరించి ఉద్యోగులు తమ కర్తవ్యమును నిర్వహించుకొనుటకు యత్నించుటకును 1919 సం॥ న నీసంఘపేర్కబడినవియు, ఆతర్వాత, కార్పొరేషను అధికారుల సంఘము నంగీకరించినవియు నివేదికము తెలుపుచున్నది. కార్పొరేషను ద్యోగల సంఘయోగార్థము, ఈసంఘమువారు 1920 సం॥ న నోక కోఆపరేటివు సొసైటీ నేర్పరచిరి. ఉద్యోగుల యుపయోగార్థము, ఈసంఘమువారిక పకనాలమును గ్రంథాలయమునుగూడ నేర్పరచిరి. ఈ గ్రంథాలయమునుగూడ నేర్పరచిరి. ఈ గ్రంథాలయ ముద్యోగులకు చాల యుపయోగకరముగ నున్నది. ఈసంఘమువారు 7-5-1924 తేదీన ఈ సంఘముయొక్క సామాన్య సమావేశము జరిగెను. ఆసయము న-(1) ఉద్యోగుల సెలవులు, అల్లవెన్నులు మొదలగువానికి సంబంధించిన ఫండ్ మొంటలు రూపొందించుకొనుటకు కార్పొరేషనువారు రుపసంపాదించినందులకు విచారమును తెలుపుచు, నిబంధనల సవరించువరకును, ఫండ్ మొంటలు రూపొందించువరకును నిబంధనల సవరించువరకును, (2) కేరువేరు కాఫీలలో గుమాస్తాలలో జూనియరులకును, సీనియరులకును వేతనములందు గలభేదములను తొలగించి, ఒకేవిధముగ వేతనము నేర్పరచవలెనని యొక తీర్మానమును (3) సెక్రటరీ నేజరు ద్యోగములకు గుమాస్తాలలో నుండి నీనియాంటినిబట్టి నియమించువలెననియు, ఆ పదవులకు డైరెక్టు నియోజనముల నొనర్చి గుమాస్తా అభివృద్ధిని నిరోధింపవలదని మరొక తీర్మానమును గావించిరి ఇందు మొదటి తీర్మానమును కమిషనరు విచారించి “ప్రత్యేకముగా నిబంధనలను తయారుజేసెను. అవి ఇంకను కార్పొరేషనువారియెదుట నున్నవి. మిగిలిన తీర్మానములగుడ సానుభూతితో విచారించెదరని ఈసంఘమువారు తాళించుచున్నారు. ఇవియే గాక ఈ సంఘమువారి యాజమాన్యమున మూడు టిప్స్ టెంపుల జరిపి అందువేర్వేరు విషయముల గురించి ప్రముఖులచే నుపన్యాసముల నిప్పించిరి. అంతయొక్క గతతత్వర మీ సంఘమువారు వెలుగునందు “ప్రవిణాధునియము” “వింతామణి” అనునాటకములను, తమిళమున “జేమనేత్రము” “మనోహర” అనునాటకములను ప్రదర్శించిరి. ఇందు వచ్చినలాభములు సంఘకోశాధికారికి ఒప్పగించబడెను. ఈసంఘము గతతత్వరమాన రు 337-7-0 ల నిలువధనముతో ప్రారంభించెను. ఆ వత్సరమున రు 498-12-3 ఆకాయము వచ్చెను. రు 524-14-4 లు ఖర్చయ్యెను. సంవత్సరాంతమునకు రు 206-4-11 లు నిలువ యున్నది. ఈసంఘమునకు కార్పొరేషను కమిషనరు జి. టి. బోస్, ఎం. ఎ. వి. సి. ఎస్ గారు పోషకులుగ నుండుట కంగీకరించిరి. సి. వి. కృష్ణస్వామిచెట్టిగారధ్యక్షులుగ నుండిరి.

టి. ఎన్. రామస్వామి అయ్యర్లుగారు

ప్రపంచమున, గాలి, జలము, భగవంతుడు ప్రతివారికిని సరిపమానముగలతో నొసగెనని తెలుపుచు రామస్వామి అయ్యర్లు గారు పవ్యాసమును ప్రారంభించిరి. చెన్నపట్నమున ప్రజలకు గాలి సదుపాయము తాగునీ యున్నదిగాని, నీటి సదుపాయము మాత్రము అసౌకృష్టికరముగ నున్నది. నిర్మలముగ జలముగాని, సమృద్ధియునంత జలముగాని, పట్నములోని ప్రజలకు సరఫరాజేయుటకు, ప్రక్కనకదిగాని, ఊటనీరుగల పెద్దతీరముగాని లేకపోవుట ఇందుకు కారణము. ప్రస్తుతము మదరాసునకు నీటిని సరఫరాజేయుచున్న, రెడ్ హిల్సు తీరమునందలి నీరు, చెన్ననగరవాసుల కొక్కరికే గాక, అచ్చట వ్యవసాయమునకు గూడ, సరఫరాజేయవలసి యుండుటచే, మోతు సమృద్ధిగ జలము లభింపజేయుట. మనకు సరఫరాచేయు నీరైన నిర్మలముగ నుండునా యని చూచిన సతి గూడ లేదు. అనీరు చాల క్రిములతో నిండియుండును. దానిని సరిగవడబోయుటకుగాను, మదరాసు కార్పొరేషనువారు రింత పోతు ఇనుకడిన్నెలమీద వడబోయిచున్నారు. కాని దీని ముఖ్యతముగ వడబోయట సాధ్యముగాకున్నది. అందుచే

మీ బిడ్డలు బలశాలిగాను ఆరోగ్యముగాయుండురు.

మీ బిడ్డలు మీగుల ఆరోగ్యముగాను, సంతోషముగా నుండుటకు కావలసిన ఆహారము గాకాస్ మిక్చర్.

అది మిక్చర్ పరిశుద్ధమైనది. నూతనమైనది. పురుగులులేనిది. సాధారణమైన పాలు పసిబిడ్డలకు హానిని కలిగించునట్టి ప్రదేశములలో ఇది మిక్చర్ అనుకూలమైనది.

గాస్ ప్రేగుసంబంధమైన వ్యాధులను, క్షయవ్యాధులను రానియదు

మీ వైద్యుని అడుగుడు

గాస్ అన్నిటికిని మించిన పాలాహారము

“చిక్కిన బిడ్డలకు బలమువచ్చును.”

గాస్ చే నాలుగురాజకుటుంబముల బిడ్డలు మిక్చర్ జయప్రదముగా పెంచబడిరి. టోకు గా సరఫరాచేయువారు ఆల్ బెడ్ యంగు అండు కో., లిమిటెడ్. (ఇంగ్లాండులో ఇంకాకార్పొరేషను చేయబడినవి.) తపాలపెట్టె నెం. 40 మద్రాసు.

నీటిని త్వరితముగ వడబోయుటకు ఇంగ్లండు అమెరికాదేశము లందవలించుచున్న పద్ధతి నవలంబించుటకు కార్పొరేషను వారు లోచించుచున్నారు. ఇందువలన ఆదర్శప్రాయమునంత పరిశుభ్రముగ జలము లభింపకపోయినను ఒకమాదిరిగా పరిశుభ్రముగ జలము లభింపగలదు. ఈవరికోధనలు జయప్రదముగాక యని ఆశించెదను.

నగరమున జనసమర్థమువలన, నగరమందు పరిశుభ్రముగా లభింపజేయుట. ఈసందర్భమున మన నగర మితరపట్టణములకంటె నున్న తక్కిలియం దేయున్నది. పట్టణము నింకను విశాల మొనర్చునెడల నీసమస్య తగ్గగలదు మననగరమున కింకలకు నుంచినపడుటగలవు. మదరాసునందు, భూమివనరుల పను సర్వలేదు గాని ఒకచోటినుండి మరొకచోటికి త్వరితముగ దీసికొనివెళ్లుటకు తగిన సౌకర్యములు అధికముగ లేవు. వీని సభివృద్ధిపరుచుటకు గురించి, కార్పొరేషనువారు లోచించుచున్నారు. ప్రజల ఆరోగ్యమునకు వైద్యసహాయమొక యవసరమే వ్యాధులు రావండ్ల పట్టణమును శుచిగనండుటకు గావించు ప్రయత్నము లంతకంటె గూడ ముఖ్యమైనవి. ఇందుకుగాను కార్పొరేషను శుశ్రూషారోగ్యము సభివృద్ధిపరుచు స్క్రీము నొకటి విచారించుచున్నారు. అన్నిటికిని మూలాకారమైనది, ఆర్థికపనరులు. భారతదేశమునందలి ఇతర నగరములలో కంటె మదరాసునందు. పన్నులభారము తక్కువ. అయినను పన్నులను పోచ్చింపు విషయమును వారు తలపెట్టుట లేదు. సాధ్యమైనంత తక్కువపన్నుతో సాధ్యమైనంత అధిక సౌకర్యముల నొసరుటయే కార్పొరేషనువారి యాదర్శము. కార్పొరేషను ఉద్యోగులు చూపుచున్న అన్యోన్యతచే నది సాధ్యముగ చున్నది.

అధ్యక్షుడు

అధ్యక్షుడు సభాకార్యక్రమమును ముగించుచు, నీటి సరఫరా సమస్య ఇంకను పరిష్కరింపబడ లేదనియు, త్వరలోనే వారి నివేదిక వచ్చుననియు ఆప్య దావిషయమున చర్చ దీసి కొనబడుననియు నుడిచిరి. ఆర్థిక విషయములను గురించి నుడువుచు, కార్పొరేషనువారు మితవ్యయముకొరకు రిజెంపి మెంటు శాలోచించుచున్నారనియు, కాని ఇందువలన ప్రస్తుత ద్యోగలసంఘము గలుగదనియు, ఇకమీద భారీలు గలిగినప్పటికీ, ఎక్కువ సామర్థ్యము గలిగి ఎక్కువపనిజేయుగలవారిని మాత్రమే నియమించుచు, వారి కెక్కువ జీతముల నొసగుట మంచిపద్ధతి యనియు నుడిచిరి.

శ్రీ సరస్వతీనిలయము, ధర్మవరము.

1925 సం॥ ఫిబ్రవరి 8 వ తేదీన శ్రీనివాసుయొక్క చతుర్థి వార్షిక త్రవము వల్ల రా॥ శ్రీ కట్టమాని రామలింగా తల్లియం. ఎ. యం. యల్. సి. గారి యవ్వత తీర్మానం జయప్రదము.

టి. రామచంద్రరావు బి. ఏ.

అధ్యక్షులు.

చెన్నపురిమండల ఆంధ్రకాంగ్రెసు సంఘము:-

ఈ జనవరి నెల 26 వ తేదీ సోమవారము సాయంత్రము 5 గంటలకు ఆంధ్రప్రదేశ్ కా కార్యాలయమున ఈదిగువవిషయముల శాలోచించుటకు ప్రైసంఘము యొక్క అసాధారణసమావేశము జరుగెను. ఈసభయందు 1925 వ సంవత్సరమునకు నగరమున గావించవలసిన కార్యక్రమమును నిర్ణయింపవలసి యున్నందున తమరు తప్పక దయచేయ (భార్గవులు.

చర్చనీయవిషయములు:- 1. నూతనంగా 2. పురపాలకసంఘమున ఆధ్యక్షుల నిలుపుట 3. ఖర్చుప్రచారమునకు డబ్బు వసూలుచేయుట 4. ఇతరవిషయములు.

గద్దె రంగయ్యనాయుడు, కార్యదర్శి.

రేవల్లి తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘము-భట్టిప్రోలు

ఈ కింది విషయముల శాలోచించుటకుగాను ఫిబ్రవరి నెల ౧ వ తేదీ ఆదివారం మధ్యాహ్నం ౧౨ గంటలకు భట్టిప్రోలు గ్రామంలో, స్వరాజ్య కార్యాలయమున, రేవల్లి తాలూకా కాంగ్రెసు సామాన్యసంఘము సమావేశమయెను. ఈసంవత్సరము సమావేశమైన నిర్వాహకాధ్యక్షమును మన తాలూకాలో జయప్రదముగ కొనసాగించుట కవసరము సాధనోపాయముల నీసభలో నిర్ణయించవలసియున్నది గనుక, సభ్యులెల్లరున్నూ, యిదివరలో ప్రచారముగ పనిచేయుచున్న వారున్నూ, ముందు పనిచేయుటచేన వారున్నూ, జాతీయపాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులున్నూ, తప్పక దయచేయ (భార్గవులు.

విషయములు:- ౧. రేవల్లి కాంగ్రెసు తీర్మానముల నాచరణలో పెట్టుటకు చేతులసిన ఏర్పాటులు. 2. ప్రచారముల నియమకము, వారిపోషణ. 3. మాచిరాజు రామకృష్ణ గారు తాలూకాసంఘ కార్యదర్శి పదవి నకు యిచ్చిన జీనామా? 4. అవసరమైన ఇతరవిషయములు.

మాచిరాజు రామకృష్ణ

కార్యదర్శి

విదేశ వార్తలు

వేల్పు యువరాజు

అభ్యుదయసంఘము

దక్షిణకు పోయింది

లీపెల్లు, జనవరి 22:—వేల్పు యువరాజు అగ్రీకా, దక్షిణ ఆఫ్రికా రోడ్డికి సంచార కార్యక్రమమును అధిని వేళ కార్యాలయమువారు ప్రకటించి.

మార్చి 20 తేదీన వేల్పు యువరాజు ఇంగ్లండునుండి బయలుదేరును. ఏప్రిల్ 4 తేదీన గ్యాంబియాలోనున్న ఖ్యా తరస్సును జేరును. ప్రీటోరియా, నీరాల్యాండ్ లో గడుపును. నాలుగు రోజులు గోల్డ్ కోస్టు కోలస్ లో ఉండెదరు. ఏప్రిల్ 14 తేదీనుండి 22 వరకు నైజీరియాలో సంచారము సల్పెదరు. ఏప్రిల్ 28 తేదీన కేప్ టౌనును జేరెదరు.

కేపురాష్ట్రము, ఆరెంజ్ ప్రీవీయ, నేటాలు, ట్రాన్స్ వాల్, సోమాల్ ల్యాండు, బుకానాల్ ల్యాండ్, రోడేసియాలో రిమాసములు బట్టును. నేటాలులో తేడిస్మిత్ పట్టణమును జేరును. కొలెస్టో సందర్శించును దక్షిణ ఆఫ్రికాలో రంగములను జూచును. కేపుటౌనును జూలై 22 తేదీకి తిరిగి వచ్చును.

తరువాత ఆరెంజ్ లైనుకు బోవును. దక్షిణ ఆఫ్రికానుండి వచ్చిన పిదప దక్షిణ కేసనట.

కాని ఇంతవర కట్టిపర్చుట జరుగజే దనుచున్నారు. కాని ఎప్పుడో ఒకప్పుడు అనుకూలముగ నున్న పుడు విర్రండుకు గూడ బోవుననుచున్నారు.

ఇంగ్లాండులో విదేశీయులకు

పని దొరకదు

బ్రిటనులోనే ఉపాధిలేక ప్రజలు బాధపడుచున్నపుడు క్రొత్త పని నిమిత్తము ఇంగ్లాండుకువచ్చు విదేశీయులను రాని యగుడదని సర్ విలియం జోయిన్ సన్ హిక్స్ గారు తెలియ జేసిరి.

జపాను రాజకీయము

ఇంగ్లండు పయనము

విద్యాభ్యాసమును పూర్తి చేయుటకు జపాను చక్రవర్తి కొడుకు ఇంగ్లండు కేసుచున్నాడు. జపాను చక్రవర్తి కొడుకు ఎట్టి భయముండదనియు వారికి సౌకర్యముల కేర్పాటు జేసెదమనియు ఇంగ్లండు జపాను మైత్రికి జది ఇంకొక పాశముగ ఏర్పడుగాకయనియు జార్జి సార్వభౌముడు తంతి నంపెను.

మరాఠీ పోరాటము

విమానములనుండి బాంబులను వేయుట

టంజీరు, జనవరి 20:—ఎల్కన్సన్ నరు ముఖముగ బోవు చున్న స్పెయిను సైన్యములమీద బడుటకు విప్లవకారులు అంతి రాదగ్గర కేంద్రీకరణమాయెను. టూటను ప్రదేశములో రిపులు సమావేశమైరి. పట్టణ సరిహద్దులపై తుపాకులను గాల్పిరి. స్పెయిను ప్రదేశమునకు దగ్గరలోనున్న అంతర్జాతీయ ప్రదేశ ములపై రెండు పర్యాయములు స్పెయిను దైమానికులు బాంబు లను వేసిననియు వీరు కొంచెము విచేకముతో మెలగవలెనని యు తంజీరునుండి డెయిలి టెలిగ్రాఫు విలేఖరి తెలుపుచు న్నాడు. బాంబులను వేయుట ఆపవలెననుచున్నాడు. ఎవరికిని కష్టముగలుగ లేదు. ఆ ప్రదేశములోనున్న మూడులపై బాంబులు పడినచో ప్రమాదము గలుగుననుచున్నాడు గాన అందరను బాంబులను వేయకుండుటకై ప్రయత్నించుట ధైర్యకరమను చున్నారు. తంజీరులో జాతులన్నిటికిని స్పెయినుకు ప్రతిహా లురుగ నున్నారు.

కానుల చెలామణి

ని గూర్చి వైసేపియలు టైమ్సుపత్రిక ఇట్లు వ్రాయు చున్నది. పూర్వముకంటె ఇప్పుడు పరిస్థితులు అనుకూలముగ నున్నవి. ఇండియాలో బంగారు ఎక్కువ ఖర్చు అగుచున్నది. దక్షిణ ఆఫ్రికాలో కానులను చేయుచున్నారు. ఇవన్నియు చిక్కులుగనే ఏర్పడును. నిజమే కాని ఆచిక్కులన్నిటిని జయించవలెను. మనము ఎగుమతిదినములెక్కలను సరిపుచ్చు కొనుచున్నంతవరకు అంతయు సరిగానే యుండును.

భారత దేశము మార్గదర్శకము

లండన్, జనవరి 20:—ప్రెస్బిక్రీంద జే.డబ్ల్యూ సార్

టుగారిటువన్యశించిరి:—కలకత్తా విద్యావిధానమును గూర్చి ప్రవేశపెట్టిన అధినివేశోద్యమము పారిశ్రామిక సాంఘిక పరిస్థి లతో గూడుకొన్నది. చేతిపనుల విషయమై వీర్పాటు జరుగు ను. ఇతివృత్తం ఇదంతయు సిద్ధాంతముతో గూడుకొన్నది. నేడది క్రియాపథమును బాల్చుచున్నది. గృహపరిశ్రమల యుద్దేశ్యము నేడు సమృద్ధి, కేపు టిగ్గు లేకుండ సమానముగ ఉత్పత్తిజేయు విషయమై ఆలోచించుటయే. భారత దేశములో పారిశ్రామిక ప్రచార మవసరము. గృహపరిశ్రమల విషయమై దృష్టిని నిగిడించుట చాలమంచిది. సమంజసమైనది. కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము వారి విషయమై దీనికొను క్రేస్త ఎంతయు సంప్రసాయము. క్రొత్త పారిశ్రామిక విజృంభణమును గాంచుటకు వారికి చక్కని మార్గమున్నది. ఈవిషయములోనే భారతదేశము మార్గదర్శకముగనున్నది. సహకార మెచటను చులకనగాదు. మన కుటుంబములోనే మనము చులకనగ సహకారము సల్పుటకు అవకాశముగలదు. ఉపయోగము నిమిత్తము గృహపరిశ్రమలను యభివృద్ధి జేయవలెను.

‘పోర్టు’ ఉప్పు లేరుమీదవంతెన వేయుట

లీపెల్లు, జనవరి 22:—పోర్టు ఉప్పులేరుపై క్రొత్తగ వంతెన వేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. ప్రస్తుతముందున్న రైల్వేంతెను దగ్గరగ నే యుండును. దీనిని 35 సంవత్సరముల క్రితము వేసి ఎంతయో కష్టపడిరి. ఈ వంతెనకు 4000000 పౌనులగుండు. ప్రారంభమున 10000 పౌనులు ఖర్చునని అంచనా వేయబడెను. ఇందులూ క్లి మంతు నిచ్చుటకు ట్రాన్సు పోర్టు మంత్రివర్గమువారు నిశ్చయించిరి. దీనిని తక్షణము ప్రారంభించిన స్కాట్లాండు రోడ్డు వర్తకపరిస్థితులకు చాల ఉపయోగముగ నుండు ననిరి. ఎడింబరోవారి విధానమునకు సమ్యుతించిరి. ప్రారంభమునం దగు ఖర్చునంతను ప్రభుత్వము వారే భరించవలె నను చున్నారు. ఈ విషయమై ట్రాన్సుపోర్టు మంత్రివర్గమువారి యభిప్రాయమును ఎదురుజూచు చున్నారు.

లాటరీ

కొండాపురంలో గొప్ప జిన్నింగ్ గ్రవుండేనట్లప్యాకరి

లాటరీ

గవర్నెంటువారి L. Dis. 3505-1924 గా తెలియపరచి లాటరీ మూలముగా

విక్రయించుచున్నాము

త్వరపడుడు.

లాటరీ కలుపు తేదీ 1925 ఏప్రిల్ 22.

మంచితరుణము

రూ 52500 కు లాటరీ.

టిక్కెట్టు 1-కి రు 1-0-0

10500 టిక్కెట్లు మాత్రమే

మణిఆర్డరుద్వారా సొమ్ముపంపిన టిక్కెట్టు పంపబడును.

కమిషన్ ఏజంట్లు కావలెను. మంచి కమిషన్ యివ్వబడును. అన్ని విషయములకు క్రింది ఆడ్రసుకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

లాటరీ కలుపు వెద్దమనుష్యులు

అడ్రసు:—

మ|| రా|| శ్రీ, దివాన్ బహద్దూర్ పి. కేశవపిళ్లెగారు, స్థాని.

శి. యం. వెద్దరామారెడ్డి.

" బి.పి. దేవరాజులునాయుడుగారు, పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు, కడప.

బి. శి. మల్లారెడ్డి.

" కె. కోటిరెడ్డిగారు, బారిష్టరు, కడప.

పోస్టు కొండాపురం M S. M. Ry.

కడపజిల్లా.

వైచి విదేశాంగ విధానము

వియండుగారి యభిప్రాయము

పార్లమెంట్, జనవరి 28:—ఒక్క 'వేట' దగ్గరనున్న పోపు దగ్గరనున్న వైచి విదేశాంగ విధానమును తప్పక తీర్మాన ప్రయత్నం చేయవలసిందిగా విధానమంతటా ఆహ్వానించుచున్నాడు. మాస్కో, జినివా లోనున్నట్లులే పోపుదగ్గరనున్న వైచి విదేశాంగ విధానమును తప్పక తీర్మాన ప్రయత్నం చేయవలసిందిగా ఆహ్వానించుచున్నాడు. మాస్కో, జినివా లోనున్నట్లులే పోపుదగ్గరనున్న వైచి విదేశాంగ విధానమును తప్పక తీర్మాన ప్రయత్నం చేయవలసిందిగా ఆహ్వానించుచున్నాడు.

రోడ్డిషియాలో ప్రాతకాల పుమనిసి పుట్టె గన్పించుట

రీపెట్ట, జనవరి 22:—రోడ్డిషియాలో ప్రాతకాల హెర్ దగ్గర మానవుని అధికము దొరికినదియు పుట్టెగూడ గన్పించినదియు ఇంత ప్రాతది ఇంతకంటే ఇంతవరకెన్నడును గాన్పించలేదనియు ఈ పుట్టెగల వ్యక్తి నెన్నడును ఎటుగ మనియు ఈ మనిషిని ఎవరితోను పోల్చుటకు వీలులేదనియు వీనికి క్రొత్త గ నామమియవలసినదనియు 100000, 200000 సంవత్సరముల మధ్య జీవించి యుండవలసినదియు ఎముకలను బట్టిజూచిన ఇతడు నిటాకుగ నడచువాడని తోచుచున్నదనియు రీ అడుగుల 9 అంగుళముల పొడువునున్నదియు గోరిల్లా పుట్టెను బోలుచున్నను అంత గ నాగరికము లేనివాడు గ గన్పించినదియు వారిలో నేడుగూడ జీవించువారికంటె ఎక్కువగనే యున్నాడనవచ్చు ననియు ఈ విషయమును గనుగొనుట చాల ముఖ్యమైనదనియు మన ప్రాత చారిత్రమున కిది ఎంతయు ఉపచరించుననియు సర్ ఆర్తరు శేతుగారు పునఃపఠించిరి.

నల్లమందు వర్తకము

నిర్బాధనూచనలు

విషమావస్థ

జనీవా, జనవరి 22:—నేటి నల్లమందునకు సంధిగావన యందు బడెను.

10 దెండ్లలో నల్లమందు వర్తకము నెత్తివేయవలెనను అమెరికను తీర్మానమును బ్రిటిషు పత్రికలును ఇతర ప్రతి నిధులును నిరాకరించుటచే విషమావస్థ ఏర్పడెను. చీనామట్టు ప్రక్కలనున్న దేశములకు కొంగతనముగ నల్లమందును ఎగుమతి చేయుట మానుట ప్రారంభించిన 15 సంవత్సరములలో నల్లమందు ప్రాగుడును మాన్పెదమని బ్రిటిషువారనిరి. (వైచివా రామోదించిరి. కాని అమెరికనులు నిరాకరించిరి. నల్లమందు వర్తకము సంతరింపజేయుటకు క్రేటుబ్రిటను పూనుకొనెననియు అమెరికనుల నూచనలు ఫలించవను తంపుతో నిరాకరించుచున్నదనియు మీదు మిక్కిలి మరింతహాని జేయుననియు కొంగవర్తకము జేయువారికి లాభములు హెచ్చుననియు దిగుమతి నల్లమందులో తగ్గింపు గన్పించదనియు సిసిలు ప్రభువు తెలియజేసెను.

తుదకు స్వీడను నూచనలను ఆమోదించిరి. అమెరికనుల నూచనలను ఆలోచించుటకు 24 లేదీ వరకు సభ ఆపుజేయబడెను.

జనీవా ఒడంబడిక బ్రిటిషు సామ్రాజ్యవైఖరి

లండన్, జనవరి 22:—జనీవా ఒడంబడికను బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు విడుదలచేసిన దలచుట కింకను నిశ్చయించలేదనియు జినివియనులు ఇండియాలో ఆలోచించినగాని జేయరనియు రూటరు డెల పుమన్నాడు. ఎంతవరకు వీరి ఆలోచనలు ఏరూపమును దాల్చలేదు. ఒడంబడికను వదల దలచుకొన్నచో ప్రాంగును అపాయములేకుండ మరీ జేసెదరు.

ట్రాట్స్కి-గారి పతనము

లండన్, జనవరి 20:—రాత్రి 2-10 ట్రాట్స్కి-గారి పుడు మాస్కోలో ఏకాకిగ నున్నాడు. గూఢచారులు చుట్టజేసిరి. ఇతని ఆనచతులందరును ప్రవాసమున కంపబడిరి. కొందరిని కనిబెట్టి జూచుచున్నారు. కమ్యూనిస్టు పక్షమువారు ఉద్రేకముతో నున్నారు. ట్రాట్స్కి-గారు తనంతట తానే నిష్క్రమించునో పోరాటము సల్పునో జెప్పటకు వీలులేకున్నది.

వ్యాంకోవరునుండి పిజీకి రెండవ సముద్ర తంతివార్త లను వేయచున్నారు. ఇది పూర్తియగుటకు 18 మాసములు పడును.

క్రొత్తజర్మన్ ప్రభుత్వము

డాక్టరు లూథరుగారియందు విశ్వాసము

బెర్లిన్, జనవరి 22:—రీచిస్టాగలో ప్రభుత్వమున విశ్వాసముగలదని 246 గరు అనుకూలముగను 160 మంది ప్రతి కూలముగను యభిప్రాయములను తెలియజేసిరి. డిమోక్రాట్సు ఓటుల నీయ కూరకుండిరి. సెంటరుపక్షమువారును, లెఫ్టువింగువారును ప్రతికూలముగ ఓటుల నిచ్చిరి.

అక్టోబరు నావిక సంఘమువారు న్యూ క్యాసిలు మెల్బోర్నుకాఖివారు మధ్యవర్తుల తీర్మానమున కంగీకరించిరి.

5 నిమిషములలో గుణము

దేహమునందు ఎల్లచోట్లయుండును. అనావశ్యము లైన కోమములను ఎత్తి జేయును రీ నిమిషములలో గుణము. ధర రు 1-కి 0.8-0. అన్నపూర్ణ స్టోర్సు, పార్కుటవున్ మద్రాసు

ఇదిరరలో మీరు ఉపయోగించినవాటి నన్నిటిలోను శ్రేష్ఠతరమైన

టాయిలెట్ నబ్బు

డాక్టర్ జార్జి డేల్సు లైన్ నబ్బు ప్రపంచమందు అంతటను ప్రసిద్ధిచెందినది నవనాగరిక ప్రజలకు చాలా అగత్యమైనది.

మీరు లైన్ నబ్బులనే తప్పక కొనవలెను.

ఏల ఇప్పుడే కొనగూడదు?

SOLE AGENTS:—

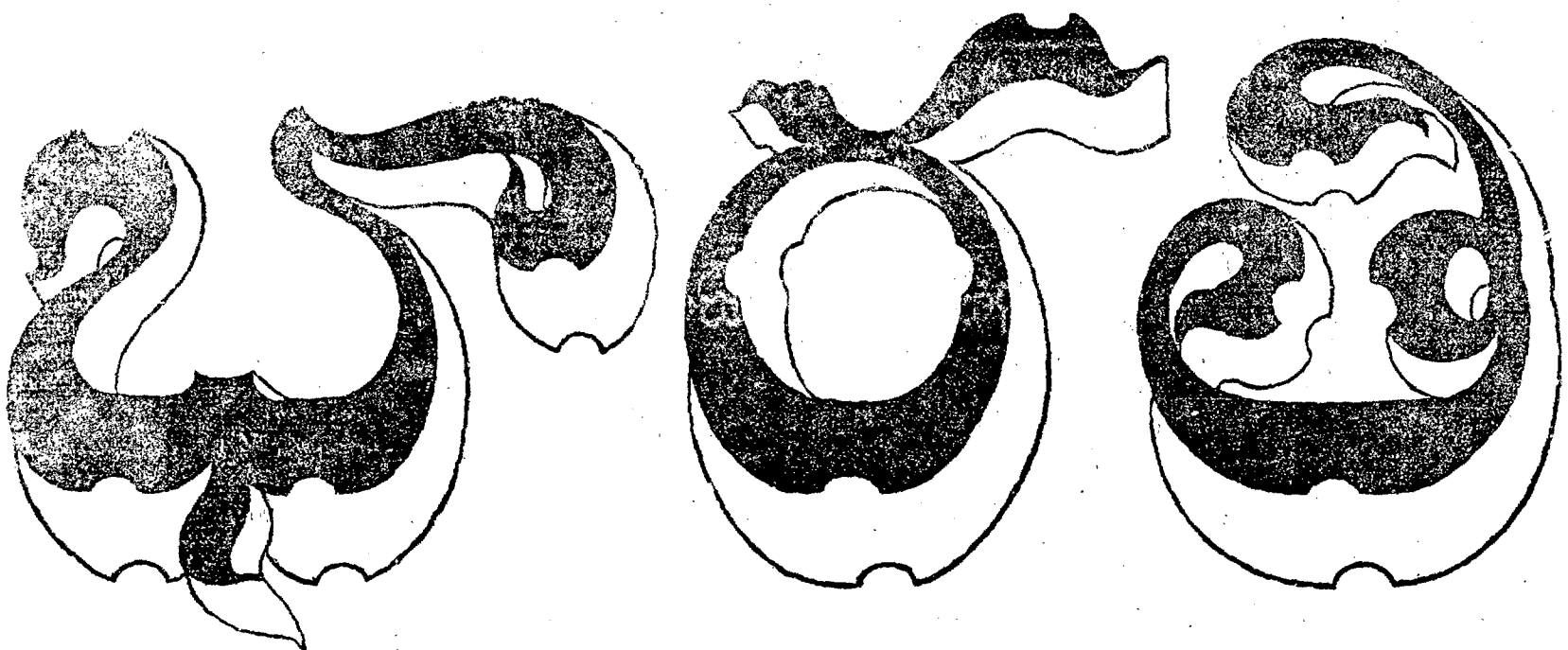
A.V.R.A. ADYCAPPA CHETTIAR,
52, BUNDER STREET, MADRAS.

బెజవాడ స్పిన్నింగ్ ఆండ్ వీవింగ్ మిల్స్ లిమిటెడ్

మిల్లుకట్టడములు పూర్తికావచ్చినవి. ఇంజనుసామానులు 100 మగ్గములు అమర్చుచున్నారు. త్వరలో వస్త్రములు నేతవని ప్రారంభించబడును. నూలువడుకు యంత్రములకు యింకను పేర్లు కావలసియున్నవి. 100 కి 25 చొప్పున లాభము రావచ్చును. యితర సంజాయిషీ దరఖాస్తు ఫారములు వగైరాలు

గూడూరి లక్ష్మణరావు. బి.యే.

మేనేజరు ఏజంటు అండ్ డైరెక్టరుగారు బెజవాడ అని వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

సచిత్రమాసపత్రిక.

ప్రతి చాంద్రమాసాదిని ప్రచురింపఁబడును

ప్రతి సంవత్సరమునందును మూడు నాలుగు రంగుల చిత్రములు ఇతర చిత్రములు ప్రచురింపఁబడును

చందా సం॥ ౧ కి రూ. 6-0-0 విడిపత్రిక వెల రూ. 0-10-0.

పుష్ప మాస సంచిక విషయానుక్రమణిక

భారతి ప్రశంస; శంకర దివ్యమూర్తి—కొణిదెన బాలకృష్ణయ్య గారు; స్వవిషయము; కడుపుతీపు—వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు; బెల్లాము కాంగ్రెసు; వేసవికాలపు శాతమి—మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు; లక్షణగ్రంథవిశేషములు—విద్వాన్ దువ్వూరి వేంకటరమణశాస్త్రిగారు; స్వప్నగత వేణుగానము—వెమ్మరాజు లక్ష్మీపతిగారు; రుక్మిణీపరిణయము—భమిడిపాటి పెదరామసోమయాజులు గారు; లేఖని—ఉమర్ అలీషాగారు; ద్రవిడవాఙ్మయము—ఆంధ్రులు—ఆ. రంగస్వామిసరస్వతిగారు; లక్ష్మీ—భమిడిపాటి రామసోమయాజులుగారు; మనిషి—కోటి—చింతా దీక్షితులుగారు; విజ్ఞానబీజము—దంటు సుబ్బవధానిగారు; సుశీలారూపములు—పారనంది జగన్నాథ స్వామిగారు; పురాణస్మృతితరంగిణి—శ్రీ వేంకటాచార్యశర్మకవులు; ద్రావడి—శ్రీమతి పులుగుర్త లక్ష్మీనరసమాంబగారు; పాపరాజకవి ప్రశంస—గున్నేపల్లి అక్షయలింగముగారు; పాల్కురికి సోమనాథుని గురుప్రశంస - నిడుదవోలు వేంకటరమణగారు; నన్నయభట్టారకుడు—నన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు; వాయువార్తాపద్ధతి—కానూరు లక్ష్మణరావుగారు; చాటూర్తులు—నడకుడుటి వీరరాజకవి గారు; తానొకటితలచిన దైవమొకటి తలచును—సుసర్ల సూర్య

ప్రకాశముగారు; పూలకన్నె—వనుగు తమ్మిరాజుగారు; తిరోధానము—విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు; మార్గాస్తేషణము—దుర్గ మహంతి సీతారామశర్మగారు; గానము—కాశీనాథుని భైరవమూర్తి గారు; అనుతాపము—మండపాళ పార్వతీశర్మశాస్త్రిగారు; నాటకములు—జనమంచి శేషాద్రిశర్మగారు; ఈశ్వర ప్రసన్నత—టి. శివశంకరంపిల్లె గారు; ప్రాచీనాంధ్ర లెవ్వరు?—ఆర్యులుకారా?—చిలుకూరి వీరభద్ర రావుగారు; 'లేవ్ జే'మహాత్ముని సుభాషితములు—ఆదిపూడి సోమ నాధరావుగారు; హిందూదేశపు లక్కపరిశ్రమ—చిర్రాపూరి రామ సోమయాజులుగారు; గ్రంథికవ్యావహారిక భాషా వినాదతారావళి—త్రిపురాన వేంకటసూర్యప్రసాదరావు దొరగారు; కొన్ని కాకతీయ శాసనములు—మానవల్లి రామకృష్ణకవిగారు; శ్రీవేంకటేశ్వర స్తవము—మండలేముల వేంకటశాస్త్రిగారు; తంజావూరి సరస్వతీమహల్—వేమూరి విశ్వనాథశర్మగారు; పల్లెటూరి పయనము—కాశీ వ్యాసా చార్యులుగారు; పద్మనాయకవిక్రమనాటక విమర్శనము—శ్రీరంగము సోమేశ్వరశాస్త్రిగారు; సేవ్య సేవకోపదేశము—శ్రీరాజా వాసిరెడ్డి దుర్గానదాశివేశ్వర ప్రసాద బహద్దరు గారు; గ్రంథవిమర్శనము; నిర్మలాత్మ—చింతలపూడి సీతారామయ్యగారు; సాభిప్రాయవిశేషములు—

చిత్రపటముల వివరము

శ్రీవర్ణచిత్రములు:—శ్రీకృష్ణుడు—భారతరణరంగ సూత్రధారుడు; 'నన్ను చంపెదనన్నావుకాదా!'; 'లక్ష్మీ...ఆ బంతి మొక్కల మధ్యని మేలుబంతి అయిపోయినది.'

సాధారణచిత్రములు:—మహాత్మాగాంధీ, శ్రీయుత గంగాధర బాలకృష్ణదేశపాండే, కెప్టను బి. శ్రీనివాసమూర్తి, సర్ శంకర్ నాయర్, ఏ. రామస్వామిమొదలియారు, డి. కే. భరద్వాజ; బాబు రాజేంద్రప్రసాదు, కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి; డాక్టరు కిచలూ, పండిత మదనమోహన మాలవ్యా, దేశబంధు చిత్తరంజనదాసు, బాబు పియ్యూషకాంతిఘోష; బెల్లాము జాతీయమహాసభామంటప సింహ

ద్వారము - వెలుపలివైపు, లోపలివైపు; గాంధీమహాత్ముని ఉపన్యాసము, ప్రతినిధులకు నీటిపనతులు; గ్రంథాలయసభ ప్రతినిధులు; బిజపూరు గోల్ గుమట్; జైనదేవాలయము—బెల్లాముకోట, బెల్లాముకోటలో జైన దేవాలయముయొక్క చిత్రములు చెక్కబడిన లోకప్ప, బెల్లాం కోట జంటబురుజులు, శ్రీరాగము, మాళవ శ్రీరాగిణి, మాళవికారాగిణి, ధన్యాసీరాగిణి, వసంతరాగిణి అసావేరిరాగిణి; ఇతరచిత్రములును.

మేనేజరు, "భారతి" తపాలపెట్టె నెంబరు 212, మద్రాసు.

శక్తినివాసు పాగయోధ

తురుముగల ఆదరణ

చిచిరకాగారి ఆదేశము

లండన్, జనవరి 28:—తెనిక్ ఆను రషియన్ పాగయోధ ప్రచారమును జానా ఈజిప్టులకు గొంపోవు చుండెను. ఆఫ్రికా పడమల యూరపుకు గూడ గొంపోవు చుండెను. ఈ పాగయోధులకు తీవరిని ఎగనీయక ఎక్కసీయకుండ తురుముగల పోలీసువారు చేసిరి. ఒక్క కెపాను మాత్రము దిగుట కొప్పు కొనిరి. ఇతనిని సోదాశేసిరి. వీరికైన సంపూర్ణస్వారంత్రియను నీయలేదు. దీనివంతను ఆదేశించుచు చిచిరకాగారు తురుముగల ప్రభుత్వమునకు లేఖ నంపిరి.

సోవియటులో వర్తకము

ప్రెంచివారి కంట్రాక్టు

75000 టన్నుల మట్టిరైలునుకు ప్రెంచి నాకాభాగ వారు సోవియటు ప్రభుత్వముతో కంట్రాక్టు చేసికొనిరినియు ప్రెంచి ప్రభుత్వముతో సంబంధముల నేర్పరుచుకొనుట కిదియే ప్రారంభమునియు ఇదంతయు లాభకరమునియు సోవియటు పత్రికలు వ్రాయుచున్నవి.

రస్యోజపాను ఒడంబడిక

ప్రెంచిపత్రికల వ్యాఖ్య

పార్సిస్ జన 28:—రెడొడంబడికను పూర్తిగ పరిక్షించి చు చాలాభాగముగ నుండుననియు ఇందుకు చాల ముఖ్యమైన మరతులున్నవనియు మ్యాటిక్ పత్రిక తెలుపుచున్నది.

సెంటుపాట దేవళము

మరమ్మతునిది

లండన్ నగరపాలకసంఘమువారు 5000 గిన్నీల మొత్తము నిచ్చుటకు తీర్మానించిరి. అనగా 5250 పానుల నిచ్చెదరు. ఇదివరకపుడే 4000 పానులీయబడెను. అవసరమునో మరమ్మతు విషయమై ప్రభుత్వసహాయమును బడయవలసి వచ్చును. ఇదివరకపుడే ప్రజలు 144000 పానుల నిచ్చిరి.

చీనాలో నల్లను దు

ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త

లండన్, జనవరి 28:—మ్యాంగుచీ వార్త లిట్టు తెలుపుచున్నది:—పూర్వకే సైనికాధికారులు రైతులచే నల్లనుండును పండించుటకు నిర్బంధము చేయుచున్నారని చీనాలో ప్రముఖుడగు ఒకమత ప్రచారకుడు రూటుయో తెలుపుచున్నాడు. 1500 క్రైస్తవులు కుటుంబములు నిరాశ రించెనట. 200 కుటుంబముల తలలను ప్రదించిరట.

ఈజిప్టు పరిస్థితులు

లండన్

జగులులు పక్షమువారిని బాధించుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

కయిరో, జనవరి 28:—కయిరో వార్తాలిట్టు తెలుపుచున్నది. ఎన్నికలు దురన్యాయముగ జరుపబడుచున్నవని జగులులుగారు నడుపుచున్నారు. జగులులు పక్షమువారు సభలను జరుపుటకు వీలులేకుండ చేసిరి. తుదకు జగులులపక్ష నియోజక వర్గమునగూడ స్వేచ్ఛగ బోవుటకు వీలులేకుండ చేసిరి. ప్రభుత్వమువారే ఇట్లు చేయుటని ఉత్తరు విచ్చిరేమో యననటుల సైనికులు పోలీసువారు పబ్లిక్ సెక్యూరిటీ ఏజెంట్లు విచ్చలవిడిగ దౌర్జన్యముగ జోక్యము గలుగజేసికొని బాధించుచున్నారు. జగులు పక్షమువారి కొండలలో ప్రవేశించి సోదాశేయుచున్నారు. ఇంతకు పీరిని బాధించుట కంటే వేరు యుద్దేశము గన్పించదు. జగులు పక్షమువారు అల్లరులు లేకుండ సక్రమముగ భజనపురుషును అనేకముగ వారిని అరెస్టు చేసిరి. జగులులు పక్షేతరుల సభలపై పు వీరెవరను బోలేదు. పోక్షముగ జగుల ఎన్నికలు నిజమైన ప్రాతినిధ్యమును బడయవు. ప్రభుత్వ నియోజకాధికారులను ప్రభుత్వములో నిక్షుప్తిని. కాని ఇప్పుడు ప్రభుత్వముదానిని అమలుజరుప భయపడుచున్నారు. మరల బోవభూయిష్టముని ప్రాతినిధ్యమును తెన్నిక విధానమునే ప్రారంభించిరి. ఈ ప్రభుత్వమువారు ఎన్నికలను ఉద్వేగముల నిచ్చుటకులే చేయుచున్నారు. అయినప్పటికి వేసు నిరాశ తొందలేదు. ఎన్నిక ఫలితమునగూర్చి ఆశను నమలకొనలేదని జగులు సాధాగారు తెలియజేసిరి.

యుద్ధ ఋణములు

నైతిక న్యాయము

“అక్సాపైలతో” లెక్కలను జాడక భార్యకముగ న్యాయముగ ఎవరికెంతయవలెనో ఆలోచించిన బాగుండునని యుద్ధసమయమున ప్రెంచివారెంతయు బాధపడిరినియు ప్రెంచిప్రభుత్వంత్రి మ్యాటిక్ గారు నునున అంగకను హామీచిరి.

వాషింగ్టన్, జనవరి 28:—అమెరికన్ ప్రభుత్వంత్రి సెకెటరీ బోరాగారు వాషింగ్టన్లో సమర్థించిరి యుద్ధ టెడ్ స్టేట్స్ మార్కెటింగ్ దురాచారాపాతకముగలవారిని. టెడ్స్టేట్స్ ఇతరులకు పాడిగాదనిరి. ప్రెంచివారు యుద్ధఋణమునంతను ఎగబెట్టుటకు తలచుచున్నారని వారిచర్యను జూచిన తెలియక మానదనిరి. సార్ ఆల్సెస్ లోరెన్సుబాగ్స్ గవలనుండి అధమము ప్రాంతుకు 100000000 డోలరులుముట్టినవనిరి. పరిపూర్ణములకింద ఆపారము గ ముట్టిననిరి. ప్రెంచి వారికే అమెరికన్ సులకంటే ఎక్కువ ముట్టిననిరి.

ఆరోగ్యవారము:—ముప్పాళ్ల, బండారులంక, పామిడి, శ్రేణుక, తాటిపర్తి, విరూరు, చిలకలూరిపేట, శ్రీకా, ఆరణి, మధిర, ఆలూరు, గూడూరు (బండరు తారూకా) గుడిపాడు గ్రామములలో ఆరోగ్యవారము జయప్రసముగా జరుపబడినట్లు విఖలేతులు వ్రాయుచున్నారు.

గండికోటభవనము

గృహప్రవేశ మహోత్సవము

విజయవాడ, జనవరి 28:—విజయవాడయందలి కమ్మ విద్యార్థుల వసతిగృహమున గండికోటభవనముయొక్క గృహప్రవేశ మహోత్సవము వైశికసాంప్రదాయానుకరణముగ యానెల 29-వ తేదీ యందు ఉదయం 8 గంటలకు జరుపబడును. మిత్రులు, వారలు, ప్రాత్యాహ్వానము తీసుకుభవనమార్గమునకు విచ్చేయప్రార్థితులు.

కోవిలమూడి గోపాలకృష్ణయ్యచౌదరి, అధ్యక్షుడు.

చెలసాని వీరభద్రయ్య

కార్యదర్శి.

నేటి రాత్రి

ప్రధానమైన వాటి అన్నిటిలోను ఉత్తమమైనది గొప్ప ఉత్సాహ నమయము. సూపర్ - కలెక్షన్ యూనివర్సల్ వారిచే తయారుచేయబడిన వాటిని మద్రాసులో ప్రదర్శించుట ఇదియే ప్రథమ పర్యాయము

ది హుంచివాక్ ఆఫ్ నొట్టిడేమ్

(విక్టర్ హుంగోస్ ఇమ్మూల్ క్లాసిక్)

విత్ లాన్ చాని
3091 సుప్రసిద్ధమైన దేదీప్యమైన పరిమాణము గలది
దీనిని మీరు తప్పక చూచి తీరవలెను - మద్రాసు ప్రజలందరు తప్పక ఇక్కడకి వత్తురు
నాట్య కౌశలము, కళా కౌశలము, రచనా కౌశలము.

హుంబురోడ్డు నందున్న
వెలింగ్టన్ సినిమా యందు
అత్యుత్తముగా 24-1-25 తేది శనివారమునుండి, 30-1-25 తేది శుక్రవారమువరకు ప్రదర్శించబడును.

సు వార్త

మాకు ఇంగ్లాండునుండి ప్రత్యేకగుణములు గలిగినట్టి ఫిల్ముకాన్టు ఐర్క్ సినిమాను వచ్చినవి. వాటి వైభావము జాగ్రత్తగా చంపబడి, గ్రామముల వేయబడినవి. ప్రతి సినిమా వైనను ఒకరానిట్లే గలదు. దానిపైన “ది బ్రిటిష్ ఐర్క్ రె సుమిల్లకోలో” అని వ్రాయబడి యున్నది. ఇవిగాక మాన్య పాతరకము లేతులు, వేషింగ్ మెషినులు, రైస్ పొల్లలు మొదలగునవి అన్ని పరిమాణములలో గలవు. మావ్యవస్థవచ్చు మాస్టరును పరిక్షించుకోవలెను.

B. D. BERY & COMPANY,
Engineers, Machinery merchants & Contractors,
8, Sembudoss Street, G. T. MADRAS.

బొంబాయిలోని దారుణహత్య

పోలీసువారి ప్రయత్నము

అరెస్టు చేయబడినవానిని తెరలకట్టుబడిన మోటారు కారులలో పోలీసు పాఠశాలకు తీసుకొనిపోయి మరల చెరసాలకు పంపుచున్నారు.

ప్రభుత్వమువారి ప్రయత్నము

ఈశేసు చాల ముఖ్యమైన దగ్గర వేరొకనమువారు గూడ శ్రద్ధగా పనిచేయుచున్నారు. బొంబాయి దొంగతనమునకును యిండియా దొంగతనమునకును ఈ త్రుప్రత్యుత్తములు జరుగుచున్నవి.

మాంతుకుల మోటారుకారు

ఆమోటారుకారు రెకమాక్స్వలు కార్యముని స్థిరపడినది. దాని నంబరుగూడ తెలిసినది. ఇ మోటారు కొన్నిమెళ్ల దూరముననున్న ఒక గ్రామమునకు దానిని తీసుకొనిపోయిరి. పోలీసువారు బొంబాయిలోను, యిండియాలోను, పంజాబులోను దేశమునందంతటను గూడ వాకలు చేయుచున్నారు.

ఇందూరు దివాను

ఇందూరు దివాను డి. ఎం. నరసింగరావుగారి పుడు శంకుస్థాపన సెలవుమీద నున్నారు. వెంటనే రావలెనని ఆయనకు తెలిపిన వచ్చినందున ఆయన తక్షణమే యిందూరుకు వెళ్లెను.

వజీరు బేగం అరీ

డిశంబరు నెల 29 వ తేదీన వజీరు బేగం అవ్యతిరేక దిట్ట కమిషనరుకు ఒక అరీని పట్టెను. "మహారాజా ఆనుచరులు అహరికలు అమృతకరులు ముక్తి కనిపెట్టితిరుగుచున్నారే" మేము చాలాభీతి నొందుచున్నాము. మీరు మమ్ములను రక్షింపనిచో, వారు మామీద తేసిపోనిచో మునుమోసి అరెస్టు చేసి యిందూరు తీసుకొనిపోయి మమ్ములను చెరసాలలో త్రోయివేరు. యా వజీరుబేగం మేము చెరసాలలో నయజలసినవార మగుదుము" అని ఆమె వ్రాసెను. మేమిపు డేమియును చేయజాలమని కమిషనరు బదులు వ్రాసెను.

కే. ఎఫ్. నారీమనుగారి ప్రకటనము

బ్రెయ్యి అఫ్ యిండియా పత్రికలో "మరిగొన్ని విషయములు" అను శీర్షిక క్రింద ప్రకటింపబడిన వ్యాసమును వాక్ల యందు మునుజా బేగం చూచినది. "అంతలో చుచి త్రమునలన నామెభావము అకస్మాదుగ మారినది. ఆమెవెళ్లు కంకిరం చెనుగాను ఆమెను మరల రావలెననిన పుకారుని చిత్రముగూడ మారినదిగాన ఆమెకురప్పించట కతడంగీకరింపలేదు. 1924 జూలై నెలలో యారీతిగా జరిగినది" అని ప్రకటింపబడిన విషయము కేవలము అసత్యము. ఇటుల ప్రకటించిన తరు కనకూలమగునను తలంపుతో ప్రతివత్సరం లెజిస్లేషన్ చుట్టో బుద్ధిపూర్వకముగా యావార్త నాపత్రికకు పంపియ్యించు. ఇతరపత్రికలలో గూడ నిరాధారములగు వార్తలు చాల ప్రకటింపబడుచున్నవి. ప్రస్తుతము పోలీసువారు వాకబుడయుచున్నందున వానిని ఖండించుచు మునుజా బేగం ఏమియును ప్రకటింప వీలులేకపోయినది. ఈవార్త ముఖ్యముగా హానికరమగుటచే యాఖండనకు పంపుట తప్పని సంద్యునది" అని మునుజా బేగం వ్యాయవాది నారీమనుగారు ప్రకటించిరి.

ఇనస్పెక్టరు స్పెక్టుగారు

ఇందూరుకు వెళ్లిన పోలీసు యినస్పెక్టరు స్పెక్టుగారు మరల బొంబాయివచ్చిరి, అని నిన్న బొంబాయినుండి తెలిపి వార్తవచ్చెను.

సీగర్లుగారు యిందూరు వెళ్లుట

రెఫ్రి నెంబు సీగర్లుగారి 22 వ తేదీన వైద్యశాలనుండి పంపిణీసిరి. ఆయన వెంటనే యిందూరుకు వెళ్లెనని తెలిసినది. (ఆ. (పె.)

మరిగొన్ని వివరములు

ఇందూరులో అరెస్టుచేయబడిన పోలీసు యినస్పెక్టరు కేసుగూడ మునుజా బేగం బొంబాయిలో అరెస్టుచేయబడిన నా రెన్ జాకా అను స్త్రీ మునుజాకు సోదరి.

వజీరు బేగం రాక

21 వ తేదీన వజీరు 11 గంటలకు పంజాబు మెయిలు లో వి. వి. సి. రయల్వేలో వజీరు బేగమును ఆమెతల్లియు

ను మునుజా బేగంసోదరుడగు అబ్దుల్ కాదిమును బొంబాయి గ్రాండుకోర్టు స్టేషనుకు వచ్చిరి సార్వెంటు వాట్సిన్సు గారును అయ్యధిపాలులగు పోలీసువారును అమృతకరునుండియు నారి వెంట వచ్చుచున్నారు.

కష్టము దీనిని అను ముద్దాయి మహారాజా మేనల్లుడని పయనీరు పత్రిక వ్రాసినది. అతని వయసు 28 ఏండ్లు. లతీపు అనునతడు సంస్థానమునకు మంచి నేతచేసినందుల కతనికి బిరుద మో పతకమో యిచ్చుట డెను. (బాంబే క్రానికలు)

తుంటరులపనియై యుండవచ్చును

విరోధులైన చేసియుండవచ్చును

"మునుజా బేగం యిందూరులో మహారాజా భాగ్యముల ననుభవించినది. దాని వానీజనములకు కొడువలేదు. ప్రత్యేక భవనమును మోటారుబండియు నుండెను. ఘోషమాత్ర ముండెడిది. ఆమె 1924 జూలైలో సహరివారముగా ఢిల్లీకి వెళ్లినది. ఆసరివారము ఆమెకు కావలిగా పంపబడె ననుమాట నమ్మదగినదిగాదు. ఒక వుద్యోగి తన్ను అమానవరచెనని ఆమె ఢిల్లీ స్టేషనులో పోలీసువారి కరిగించినది. ఆ ఉద్యోగి యిప్పుడు చెరసాలలో నున్నాడు. మునుజా అటనుండి తన యింటికి పోయినది. మరల రమ్మని చాలసార్లు పిలువగా ఆమె ససేమిరా యని తిరిగిరండెను. చివరకు తిక్కతిరిగి ఆమె వచ్చెద ననునదికి ఆదివరకు ఆమెను రప్పింపవలెనని ప్రయత్నించిన వారికి నతిమర్రి ఆమెను తిరస్కరించెను. పిమ్మట ఆమె వావూరగారి ఆధీనమున నుండెను.

ఆమె నెట్టులైన పట్టితెచ్చి వశపరచిన తమకు గొప్ప బహుమానము లభించునను నాచేతే తుంటరు లెవరైన పిచ్చివారి హత్యను చేసియుండవలెను. లేదా ఆమెను మొదట రప్పింప గోరిన వారివిరోధులు వారిపై పగదీర్చుకొనుట కిటుల చేసి యుండవలెను. అనుమానము మొదటివారిమీదనే వడును. అరీతిగా పగదీర్చుకొనవచ్చునని శత్రువు లీకార్యమును చేసియుండవలెను శంకరరావును శ్రీరాంబాబును మహారాజా వివాహ సందర్భమున జరిగిన వ్యయములలో భనము నవహరించినందులకే యిప్పుడు చెరసాలలో శిక్ష ననుభవించుచున్నారు" అని ఇందూరు సంస్థానముతో గట్టిసంబంధము కలవా రొకరు వ్రాసిరి.

(తెమ్మ అఫ్ యిండియా)

యర్న గూడెం తాలూకా ప్రజాసభ

(20 తేదీన గారు 27 తేదీన జరుగును)

ఈ సభ 27-1-28 సం॥ తేదీ మధ్యాహ్నం 12 గంటలకు కాననభాస్కర్లుగారి శ్రీయుత మాగంటి కీతయ్యచౌదరిగారి అధ్యక్షత క్రింద తాడిమళ్లలో సమావేశమగును.

విషయములు

1. మన తాలూకాలోని దక్షిణభాగమున మార్గపోస్తు మున్నగు సౌకర్యము లేంతమాత్రమునలేవు. ముఖ్యముగా యర్న గూడెం, త్యాజంపూడి, కొయ్యమిడి, తాడిమళ్ల, కొలు కొట్టిక్కరం, మున్నగు వేలకొలది యకరముల పల్లపుసాగులకు ఈ గ్రామాదులనుండి నిడదవోలునకుపోవు కర్రబండ్లు, గోతుల తోగూడిన పుంతకుబడులు రొడ్డు పడినశేగాని ఈతాలూకా వాగులకును బుడ్లు, పశువులు మున్నగు వానికీ గలుగుచున్న కష్టపరంపరలనుండి విముక్తి లేదు.

2. కష్టా, గోదావరి, గుంటూరుజిల్లాల భూమిపన్ను పునర్విర్ణయము (రీసెటిల్మెంటు) చేయబడునని ప్రభుత్వము వారు ప్రకటించియున్నారు. విచారణలుకూడ జరుగుచున్నవి. యద్దము, కజులు, మారకంరేట్లు మాటిమాటికి మారులబడదాన్యాదులకర కృత్రిముగా పెరిగినను వ్యవసాయపు వెట్టు బడి, రహిత నిత్యఖర్చులు, హాలి వగయిరాలు ప్రెధరలకంటె మాడ హెచ్చినసంగతి యెల్లంకు విశదమే కాన ప్రభుత్వమువారి దృష్టిలోనికి ఈసంగతులను తీసుకురావలసియున్నది.

వైవిధ్యములను యింకను తాలూకా ప్రజల ఆభివృద్ధికి వసరమైన ఇతరవిషయములను చర్చించి తీర్మానించుటకును వీని నములులోనుండుటకు నొక సంఘము నేర్పాటుచేయుటకును యాభి మాడ నున్నది. కాన తాలూకావాసులును ప్రజావే నుభిమానులును విచ్చేయప్రార్థితులు.

తాడిమళ్ల స్రాజువగైరాలు.

నొకలు

బొంబాయి జనవరి 28 తపాలు దీసికొనిపోవు 'కాలి దోనియా'యను నోడ లక్ష్మీవారము 22 వ తారీఖున జేరినది.

ముద్దు పెట్టుకొనుట

జపాను దేశమున గొప్పదోషము

ముద్దు పెట్టుకొనుట అపరిమితము, లబ్ధావిహిత, అను రాగ్య, కోతపని, అనారోగ్యకరము, అనన్యాయనని జపాను వారు తలంచెదరు. వారు తమ కన్యలను విక్రయించుటకైనను సమ్మతించుటగాని ముద్దు పెట్టుకొనుటకు మాత్రము సహించ జాలరు.

ముద్దు పెట్టుకొను ఆచారము జపాను దేశమున పెన్ను గును లేదు. ఇది విశేషవర్తతి. వానివలన వ్యాధులు వ్యాపించగలవు. మానవశరీరమున నోటినుండే క్రిములు హెచ్చుగానుండును. అంటువ్యాధులను నోరే త్వరగా ఆక్రమించును. వానిని నిరోధించగల లాలాజలము నులిమిరిన తిండివలనను ఆకాలభోజనము వలనను యింకిపోవును. పాశ్చాత్యులలో వ్యాధులు విస్తారముగ వ్యాపించుటకు ముద్దు పెట్టుకొను ఆచారము ముఖ్యకారణము.

ఇప్పుడు జపానువారిలోగూడ కొందరు స్త్రీలును పురుషులును యూదుర భ్యాసము నవలంబించుచున్నారు. కావుననే మేము మరింత కట్టుబట్టుము చేయుచున్నాము. అని ప్రాధెసరు యిచ్చినోబతాకి నోహ్మిగారు తెలిపిరి.

జపానులో యిద్దరు తారసించినపుడు మెలగా తల నూచుటయే వందనమాచరము. గొప్పవారిని గౌరవింపవలసి వచ్చినపుడు మోకరించి తలను నేల తాకించెదరు.

భార్యభర్తలు బహిరంగముగ మాపదగిన చనువు వెన్నుచే వ్యగువుగ చేతితో గట్టిట్టుయే. అలింగనము చేసుకొనుట మోటుతే ఘాతం బహిరంగస్థలములలో నిట్లుల నడుచుకొందు గాన వారు మహానీతిమంతులని తలంపగలరు. వారిలో దుర్మతి చాల హెచ్చునిగూడ చెప్పవచ్చును.

పాలినీషియా, మెడగాస్కరు, పెలుగోనియా, గ్రీను లాండు, ఫిన్లండు, ఆఫ్రికా దేశములలోని ప్రజలకు ముద్దు పెట్టుకొనుట యననేమా తెలియనే తెలియదు. ఫిన్లండులో స్త్రీలును పురుషులును దిగంబరులై కలిసి స్నానముచేయుదురు. అది తప్పకాడట గాని ముద్దు పెట్టుకొనుట మాత్రము తప్పవని యని వారందరుని జేయరు తెలుసుగుగారు వ్రాసిరి.

వాయువిమానపు ప్రమాదము

లాహోరు, జనవరి 28:-మాంటుకో మేరియెద్ద వాయు విమానమునుండి పడిగాయములు దీనినసార్వంట్లు వాక్రో సార్వంట్లు కానీలేదుగాదు కాంటనుమెంటు ఆసుపత్రిలో నెమ్మదిగ వారోగ్యవంతులగుచున్నారు. వాయువిమానయంత్రము కొంచెము పాడుపడుటచే వైసాఫూరునుండి లాహోరునకు వచ్చుచు మాంటుకో మేరియెద్ద దిగవలసిన వచ్చినదియు తిగుటలో హతాత్తు గదిగుటచే నీప్రమాదము గలిగినదనియు జెప్పిరి. కానిలేదుగారికి గాయములు చాల తగిలినవి.

మధ్యపరగణాల గవర్నరుగారికి వీడ్కోలుపు

నాగపురము, జనవరి 28:- నాగపురపుజనులు నేటి సాయంకాలము సర్ ప్రాంత సైగారు వెడలిపోవుసందర్భమున సభిజేసిరి. సర్ చిల్చు పీను గవర్నరుగారి రీరాప్త్యమున కమితాత్మలనియు వీరు ప్రభుత్వమునలవచ్చిన పిమ్మట న సహ యోధ్యమును ప్రవలినదనియు, దానిని బాగుగ నడంబరినియు జెప్పిరి. గవర్నరుగారు సభికులకు తమకృతజ్ఞతను వెల్లెచ్చిరి. ఒక వెండిపట్టిని (కాస్మెట్టు) బహుమానముగ నిచ్చిరి.

నాగపురము, జనవరి 28:-పోలీసుక వార్ ప్రదర్శనమున శేతు సర్ ప్రాంత సై, మధ్యరాష్ట్రముల గవర్నరుగారు, జిల్లా పోలీస్ థికారి స్పెక్టునకు కింగ్సు మెడలు (బహుమానము, నిచ్చిరి. ఆసందర్భమున పోలీసువార సహాయోద్యమ దినములలోను, స్వరాజ్యవతాక సమరసమయమందు, నాగపురములో జరిగిన మతకలహపు దినములందుగూడ, ప్రభుత్వాజ్ఞకు బద్ధులుగాని వారిని, లొంగదీసియు, బహునిపుణతతో మెలగియు మన్నన కుర బాత్రులయిరని వెల్పిరి.

వాయువిమాన ప్రమాదము

లాహోరు, జనవరి 28:- లాహోరునకు దక్షిణమున 80 మైళ్లదూరమున మాంటుకో మేరియెద్ద వాయువిమానమొకటి క్రిందపడి శిథిలమయినటుల చెలిసెను. దానిలోని వారందరకు చెప్పులు దగిలినవి. వెంటనే సహాయము బంపబడెను. వారిని దీసి కొనివచ్చి లాహోరు కాంటనుమెంటు ఆసుపత్రిలో నుందిరి. నెమ్మదిగ వాధానివారల ముచున్నది.

క రం చం దు చ బి ల దా ను

బంగారు, వెండి నగల వర్తకులు, సావు కారు వేట, మద్రాసు.

దరఖాస్తు పంపిన వ్యటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

నానాపక్ష ప్రతినిధులసభ

సభకు వచ్చిన ప్రముఖులు

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూ, ఎం. ఎ. జిన్నా, మా... లానా మహమ్మదాలీ, మాలానా హేకత్తారీ, సర్ మహమ్మదు...

ఒక ఉపసంఘము నేర్పరుపడగనని మహమ్మదు నూ...

“ఉపసంఘములన లాభము కలుగదుగాని నాకాక్షే...

“తెల్లం కాంగ్రెసుసభలో చేయబడిన తీర్మానముల...

“అట్టి భయమేమియును కలుగదు. కాంగ్రెసువారు...

“హిందూ మహమ్మదీయ మైత్రి కుంఠనగాని రాజ...

“ఇబరలు సంఘమువారి తీర్మానమును చదువవలెనని...

“శాసనసభములకు సాధనముల వలన చిటికె సామ్రా...

“వివిధమతముల విద్వంసుల నివాసముల పరిష్కరింపిం...

“సేవారక గవర్నరునుండవలెననియే నాకాజ్ఞాపిం...

“సేవారక గవర్నరునుండవలెననియే నాకాజ్ఞాపిం...

మును గూర్చి చర్చించుటకు మాకవకాశముండవలెను. మాస్థాన...

“రాజకీయములందొకమతమును కలిగియు నిమిత్తము...

“ఉపసంఘముల నేర్పరుపడగనని మహమ్మదు నూ...

“ఉపసంఘముల నేర్పరుపడగనని మహమ్మదు నూ...

“ఉపసంఘముల నేర్పరుపడగనని మహమ్మదు నూ...

“ఉపసంఘముల నేర్పరుపడగనని మహమ్మదు నూ...

“ఉపసంఘముల నేర్పరుపడగనని మహమ్మదు నూ...

“ఉపసంఘముల నేర్పరుపడగనని మహమ్మదు నూ...

“ఉపసంఘముల నేర్పరుపడగనని మహమ్మదు నూ...

“ఉపసంఘముల నేర్పరుపడగనని మహమ్మదు నూ...

దారుణమగు హత్య

పందెములలో ధనమునోడిపోవుట, భార్యతో కలహించి, యామెను పిల్లలను జంపుట...

బాంబాయి, జనవరి 24:— మన్ మంగవాడిలో నివసిం...

శ్రీయుత వేమవరపు రామదాసు

పంతులు గారు స్టేటుకౌన్సిలు యెన్నికలకు నిలచుట

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి తంతువార

రైటు హానరబులు వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారి...

నెహ్రూగారి తంతువార

‘మీరు స్టేటుకౌన్సిలు ఎన్నికలకు అభ్యర్థిగా నిలచుటకు...

లీతుగారి సారకసభ

మెరీఫ్ గారు జరుపుట

రెవరెండు డి. జి. ఎం. లీతుగారి ఆకాలమరణమునకు...

పూజనల కోసం ప్రకారము బుధవారము నాడు జన...

ఎస్. భవానందం సిల్లె, మెరీఫ్.

బహిరంగసభ

తిరుచల్లికేణి సముద్రతీరమున 25-1-25

ఆదివారము సాయం కాలము జరుగును.

చెన్నపురి ఆంధ్ర తిమిల్ కాంగ్రెసు సంఘముల ఆరంభ...

గద్దె రంగయ్యనాయుడు, (కార్యదర్శి)

ఆంధ్రవత్రిక

1925-వ సం॥ జనవరి నెల 24 వ తేది

శనివారము

“మాంఛెస్టరు గార్డియను”

హెచ్చరిక

హైదరాబాదు నగరమునకు సంబంధించినంతవరకు, లిబరలు కన్వెన్షన్ల ప్రకారము లాక్కడ వున్న జాపుచున్న వసులకు, మాంఛెస్టరు గార్డియను ప్రకారము చెలిపి యభిప్రాయములే నిదర్శనములు. రిడింగు ప్రభువుగారి ప్రసంగమునకును, గాంధీమహాత్ముని అధ్యక్షింప న్నాసమునకును, మాంఛెస్టరు గార్డియను ప్రకారము తారతమ్యము జూపుచున్నది. కాని నిష్పక్షపాత హృదయాలవరకు, మహాత్ముని ప్రసంగమునందలి గంభీర భావములు రిడింగు ప్రభువుగారి యభిప్రాయమునందు గలవని తలంపజాలరు. కాంగ్రెసు ప్రాముఖ్యము దొరికిపోయి, శాసనసభల ప్రాముఖ్యము హెచ్చినది మాంఛెస్టరు గార్డియను చెలుపుట ప్రాత పాటయేగాని వేరుగాదు. కాంగ్రెసు ప్రాముఖ్యము దగ్గినో లేదో కనుగొనుటకు, బెల్గాం కాంగ్రెసు సభా కార్యక్రమమే నిదర్శనము. కాంగ్రెసుపట్ల ప్రజలభక్తి యతిశయించుచున్నదనుట అతిశయోక్తిగా నేరదు. కాంగ్రెసుయంత్రకు వేనకువేలమంది జనుచున్నారు. మార్లే సంస్కరణములు ప్రవేశ పెట్టబడినపుడు, కాంగ్రెసుసభాపయోగ మంతరించె ననియు, దేశదృష్టి శాసనసభలపై మరలుననియు, ఆంగ్లో హైందవ విమర్శకులు చాటిరి కాని వీరి జోస్యము అనత్యమయ్యెను. మాంటుఫర్డు సంస్కరణములు ప్రతిపదిపడినపుడుగూడ యిట్టివాక్కులే విన బడెను. కాని శాసనసభల పన త్వరలో దెలిసి వచ్చును. శాసనసభాపయోగముగూర్చి ఇది వర కేవలము ఆశయమైనదే, ఇప్పుడదియంతయు దొరికిపోవుచున్నది.

సర్దిఫిక్టు ప్రయోగములు తరుచుగ జరుగుట వలన మితవాదులు నయితము నిరాశపూరితులగు చున్నారు. సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధియే తగిన ప్రతిక్రియ యని ఎల్లరును కనుగొనుచున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో కాంగ్రెసుపని యంతరించెనని మాంఛెస్టరు గార్డియను దలచుట వట్టి భ్రమదప్ప వేరు గాదు. శాసనసభలకు నిజాధికారములు గల వనియు, కాంగ్రెసుసభ కట్టివి లేవనియు, ప్రజలు కనుగొను చున్నారు. శాసనసభలకు గల అధికారము తెవ్వియో తెలిసి వచ్చుచునేయున్నది. మాంఛెస్టరు గార్డియను పత్రికా వ్యాసమునుబట్టియే యివి మృగ్యమని తేలుచుండగలదు. కాంగ్రెసుసభకు పరిపాలనాధికారము లేక బోవచ్చును. కాని, కాంగ్రెసుసభ విధించిన నిర్మాణకార్యక్రమమును ప్రజలు ప్రధానో నిర్వహించునెడల, నిజమగు స్వపరిపాలనము సుఖపితమగును. ప్రజలభక్తి విజృంభించును. కాంగ్రెసుసభ యంతవరకును బలహీనముగనున్నచో, అందుకు కారణ మొక్కటియే గలదు. ప్రజల స్వయంకృతి లోపముదప్ప వేరు

గాదు. అలాగము నీ సంవత్సరమున దీర్చుటకు గాంధీమహాత్ముడు ప్రయత్నించుచున్నాడు. మహాత్ముని ప్రయత్నములకు ప్రజలు తోడ్పడు నెడల, కాంగ్రెసు సభయొక్క నిజశక్తి వెల్లడి యగును. ప్రత్యక్షమునయితము త్వరలో ప్రజాశక్తిని కనుగొనకమానదు. వీరి యాశ్చర్యలకు ఆధారము దగ్గిపోవును.

రిడింగు ప్రభువుగారి వాదము మిగుల బలముగనున్నదని, మాంఛెస్టరు గార్డియను హెచ్చరించుచున్నది. అయినను, ప్రజలలోననేకుల వాదము రుచింపజాలదు. బలవత్తరమగు హేతు వాదము ప్రజల కేల రుచింపజో మాంఛెస్టరు గార్డియను తెలుపుటలేదు. స్వరాజ్యపక్షమువారు బాధ్యతలేకుండ ప్రవర్తించిరిని యనుకొనినను, మితవాదులయినను రిడింగు ప్రభువుగారి వాదమును గ్రహింపజాలరా? ప్రభుత్వమును నిరసించుటకు స్వరాజ్యపక్షమువారును మితవాదులును చేతుల గలిపెదరని, మాంఛెస్టరు గార్డియను హెచ్చరించు చున్నది. ఇందునుబట్టి ఒక్కసంగతి వెల్లడియగు చున్నది. రిడింగు ప్రభువుగారి చర్యలు అన్నిపక్షముల వారికిని ప్రతికూలముగనున్నవని తెల్లమగును. ప్రజల ఏకగ్రీవాభిప్రాయమును గౌరవింపకుండుట, ఎట్టి రాజనీతియో దెలియదు. మాంఛెస్టరు గార్డియను కొక విధముగ ధైర్యముగలదు. విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానములవలన ప్రభుత్వమున కెట్టి యిబ్బందియు గలుగదట. సప్లయిలను నిరాకరించుటవలన కలిగెడినష్టమేమియు లేదట. ఏలనన శాసనసభల చర్యలను సర్దిఫిక్టుములమున త్రోసివేయ వీలగునుగద. స్వపరిపాలనము ననుభవించెడి ఇంగ్లండు మున్నగుదేశములలో నిట్టిస్థితి ప్రబలుటకు సాధ్యమగునా? విశ్వాసరాహిత్యమును పార్లమెంటుసభ వారొకమారు వెల్లడిజేసినపిమ్మట, ఏ ప్రభుత్వమును నిలిచియుండనేరదు. ఈ యొక్కసంగతిని బట్టియే, హైందవ శాసనసభ తంత నామమాత్రముతో కనుగొనవచ్చును.

మితవాదులను దరిజేర్చవలెనని మాంఛెస్టరు గార్డియను హెచ్చరించుచున్నది. ఇట్టి హెచ్చరికయంత్రాతదే. మితవాదులను విడదీయుటకు, మార్లే గారి కాలమునుండియు ప్రయత్నములు జరుగుచునే యున్నవి. ఇట్టి ప్రయత్నముల ఫలితమునుండి మితవాదు లింకను పూర్తిగ బయల్పడక పోయినను, వారికి నయితము సత్యము చక్కగ గోచరించినది. నిర్బంధ ప్రయోగమును మితవాదులయినను సమర్థింప జాలరు. ఇకమీద మితవాదులే దేశ నాయకత్వమును వహింపవలయునని, మాంఛెస్టరు గార్డియను ఉద్ఘోషించుచున్నది. కాని వారికి ధైర్యములే ప్రభుత్వమువారు సఫలపరచెదరా? అందుకు సంసిద్ధత జూపవుడు, మితవాదులెట్టి ఉత్సాహము జూప గలరు? చింతామణి ప్రభుత్వము సంస్కరణములను కొనసాగించుటకు బూనుకొని, ఎటుల విఫలమనోరథులయినదియు వెల్లడిజేసి యుండిరి. దేశమునందు అశాంతి ప్రబలుటకు గల కారణములను పాలకులు తొలగించుటకు మారుగ, నూతననిర్బంధములను విధించుటవలన, మితవాదులను సమాధానపరచుటకు వీలుండదు. మితవాదులు ప్రకటించిన రాజ్యాంగవిధానము సయితము, మాంఛెస్టరు గార్డియనుకు ఆశా

భంగము కలిగించుచున్నది. కారణమేమి? జన్మస్వాతంత్ర్యరక్షణ మీ విధానమునందు చేర్చబడెనట. ప్రస్తుతస్థితిలో జన్మస్వాతంత్ర్యములను రక్షించుట దుర్లభమట.

ఇట్టి సంకుచితాశయములతో ప్రవర్తించే వారు హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలన మొనగూడ కంగీకరించెదరా? జన్మస్వాతంత్ర్య రక్షణకు దా జూపని స్వపరిపాలనము, స్వపరిపాలనము గానేరదు మాంటుఫర్డు సంస్కరణములు విఫలమగుటకు కారణమేమి? వాక్యాంతంత్ర్యము, లేఖన స్వాతంత్ర్యము, మున్నగు జన్మస్వాతంత్ర్యములను రక్షింప లేకబోవుటచేతనేగద. మిగిలిన మార్కులెన్నియున్న నేమిఫలము? మానవునికి ముఖ్యమైనరములగు ప్రాథమిక స్వత్వములు నిలువనపుడు, తక్కినవన్నియు వ్యర్థమేయగును. రాబోవు సంస్కరణములలోనయినను, జన్మస్వాతంత్ర్యములను తప్పక రక్షించుకొనుట యత్యావశ్యకము. మితవాదు విధాన మీ సత్యమును గుర్తించినది. మాంఛెస్టరు గార్డియను ప్రకారము కీ విషయ మప్పుడే కలవరము కలిగించుచున్నది. మితవాదులను మాంఛెస్టరు గార్డియను ప్రకారము ఎంత బుజ్జగించినను, దేశ వికాసమో సాధ్యమేజాలదు. స్వరాజ్యవిధానమును తయారజేయుటకు అన్నిపక్షములవారును డిల్లీలో గాంధీమహాత్ముని యధ్యక్షత క్రింద జేయున్నారు. ఎల్లరదృష్టియు యీసభపై నిగుడింపబడియున్నది. రాజకీయ సాంఘికపక్షము లన్నిటి మధ్య నుండొగము గుడుర్చుటకు గాఢప్రయత్నము జరుపబడుచున్నది. ఈ ప్రయత్నము సఫలమగుచో, అధికారుల విభజనయత్నములు కొనసాగనేరవు. ఏకమత్యమునందే స్వరాజ్యముగలదు. సంయోగ సమావేశమునందే కమత్యము స్థిరపడునెడల, భారతజాతి అచిరకాలములో స్వరాజ్య గమ్యస్థానమును తప్పక జేరగలదు.

మరియొక సమావేశము

మరియొకమాను వాసింగులను సమావేశమును కూర్చుంటున్నది, అమెరికా సినేటుసభవారొక తీర్మానము గావించిరి. ఇట్టి సమావేశమున కింకను తరుణము రాలేదని, అధ్యక్షులగు కూలిడిగారది వరకు సూచించియుండిరి. ఇట్టిస్థితిలో రెండవసమావేశము జరుగునా? భూమిమీదను సంక్రమమునను యుద్ధసామగ్రిని తగ్గించుటయే యీ సమావేశపు ముఖ్యద్దేశ్యము. ప్రథమవాసింగులను సమావేశము విఫలమయినట్లుల ఎంచవచ్చును. కారణమేమి? పెద్దజాతు లీ విషయమున చిన్న జాతులకు మార్గముజూపవలసియుండగ, నటుల గావింపకపోవుటచే అనర్థములు పెక్కులు వాటిల్లినవి. సభలును సమావేశములును పెరుగుచున్నను, క్రియలో విశేషము మార్పుగనుపించుటలేదు. జాతులహృదయము లింకను మెత్తపడలేదు. ప్రాతవైషమ్యము లింకను చల్లారలేదు. ప్రతిదేశమును తనబాగును జూచుకొనునే గాని యితరులబాగును గూర్చి విచారించుటలేదు. ప్రతిజాతికిని స్వయం నిర్ణయాధికారమిచ్చుటకును, పరాధీనతను తీర్పు మాపుటకును ప్రయత్నము జరిగినగాని, ప్రపంచ శాంతి శాశ్వతముగ గుదురనేరదు. విల్గుచుమహా

శయ్యను మొదట నీనత్యమును తేటచేసి గాని, దానిని సంధిపత్రమున జొప్పింపలేకపోయెను. వర్ష లీనుసంధి, ప్రపంచ దుఃఖమును హెచ్చుజేయుటకు కారణము స్వయంవిర్భయనూత్రము లేకండుటయే. ఈమారయినను అట్టిప్రయత్నము జరగునా? జరిగినను, అది సఫలమగునా? ఇంకెందు, ప్రాంసు, ఇటలీ మున్నగుదేశములు తమ పరిపాలనముక్రింద నున్న జాతులకు స్వాతంత్ర్యమిచ్చునని యూహించుట ప్రస్తుతము మాండ్రేబులను పేరతో ఎక్కుడుభాగములు వీరిపాలనచుక్రిందకు వచ్చెను. ప్రపంచ కళ్యాణముకొరకు స్వార్థము త్యజించుట కీ పెద్ద జాతులు బూనుకొనినగాని, అనుకూలఫలితము గలుగనేరదు. మరయొక వాషింగ్టను సమావేశమును జరుపుట కష్టముగాదు. మరల ప్రపంచముల గావించుటయు, తీర్మానముల జేయుటయు సుకరమే. కాని, ఏయద్వైతముకొరకై నీనభలను గావించుచున్నారో ఆయద్వైతములు నెఱవేరుటమాత్రము దుర్లభము. జనీవలో యద్వైతవారణకై జేసిన యొడంబడిక మూల్యద్రవ్యము. తక్కిన యొడంబడికలకుమాత్రము వేరు ఫలముండునా? ఈ సమస్యను పరిష్కరింపవలెననిన, పారమార్థికదృష్టి జూపవలయును. కేవల భౌతిక దృష్టిబలవీన, పరిస్థితులు చక్కబడనేరవు.

“ఇండియన్ రివ్యూ” పత్రిక

ఇండియన్ రివ్యూపత్రికను ప్రారంభించి, ఇరు పదియైదు సంవత్సరములగుటచే, పత్రికాధిపతులగు జి. ఎ. నటేశనుగారిని గౌరవించుటకు, మద్రాసు పౌరులు నేడొక జహిరంగసభ గావించెదరు. నటేశను గారి గ్రంథ ప్రకటనమువలన నేమి, ఇండియన్ రివ్యూ పత్రిక ద్వారా నేమి, రాజకీయ ప్రచారము హిందూ దేశమున ఏతేషముగ జరిగె ననుటకు సందియము లేదు. నేడు కలుపు రీతి కార్యమునకు బూనుకొనుచున్నను, నటేశనుగారే మొదట మార్గదర్శకులుగ నుండిరి. ఖండంతరములందు గూడ నటేశనుగారి ప్రచురణములు వ్యాప్తిగాంచెను. బ్రిటీషు ప్రముఖులెమి, హైందవ ప్రముఖులెమి ఇండియన్ రివ్యూ పత్రికకు వ్యాసములను పంపుచుండిరి. సిల్వరుజూబిలీ మహోత్సవమునకు రామ్మే మాక్నాల్లు, ఆలివియరు ప్రభువు మున్నగువారలు అభినందనవార్తలు బంపుటజూడ, ఇండియన్ రివ్యూ కెట్టి ప్రచారము గలదో యూహింపవచ్చును. పత్రికా సంపాదకులొక రీతికైన గౌరవంబడట, సంపాదకుల కెల్లరకును సుతసప్రదము. హిందూ దేశమునందుగూడ పత్రికల కలుకుబడి నానాటికి బెరుగుచున్నది. ప్రజాభ్యుదయమునకును, ప్రజా స్వాతంత్ర్యరక్షణకును, పత్రికలు ప్రాణప్రదములని గురింపబడుచున్నవి. పసన పత్రికాస్వాతంత్ర్యము సంరక్షింపబడినగాని, పత్రికలు నిజధర్మమును నిర్వర్తించజాలవు. పత్రికలు ప్రజాభిప్రాయమును స్వేచ్ఛగ ప్రచురింపలేనంతవరకు, పాశ్చాత్యపత్రికలతో దులదూగజాలవు. ఇండియన్ రివ్యూపత్రిక నభినందించెడి మాక్నాల్లు ఆలివియరు ప్రభువుగూర్చి విషయమున శ్రద్ధ వహింపవలెను. పరిపాలన బనికెరాదనియు, న్యాయమే ప్రపంచమున రాజ్యము చేయవలయుననియు, మాక్నాల్లుగారు చెలుపుచున్నారు. వీరికోర్కె

సఫలము గావలయునను నెడల, ప్రజల ప్రధాన స్వాతంత్ర్యములను పునరుద్ధరించుట ముఖ్యము. కేవల సానుభూతి వాగ్యములును, స్త్రోత్రపాఠములును ఇట్టి ప్రయోజనమునకు తోడ్పడజాలవు.

స్వేచ్ఛాభంగము

బ్రిటీషు ఇండియాలోవలెనే, ఫ్రెంచిఇండియాలోగూడ భారతీయుల స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యమునకు భంగము వాటిల్లుచున్నట్లు చెలియుచున్నది. అరవిందయోగి శిష్యులగు శ్రీయత మోతీలాల్ రాయుగారు చంద్రనాగూరునందు ప్రసర్తకాశ్రమమును స్థాపించి పాటుబడుచున్నారు. అక్కడ మతభోధగావించి, యోగవిద్యను బోధించుచున్నారు. వీరికి దార్శన్యమనిన నెఱడదు. తమ యద్వైతములను వీరు పెక్కుమార్లు ప్రకటించిరి. తమధనమునకైని ధర్మవ్యాపనమునకై వినియోగించుచున్న నీ ప్రముఖుని చంద్రనాగూరు పరిపాలకుడు ఎటుల అవమానపరచినదియు, మోతీలాల్ రాయుగారు ప్రకటించిరి. వీరి ప్రవర్తక పత్రిక నిలిపివేయబడెను. వీరికవిజ్ఞానము పురుచ్చేరి గవర్నరు గారికి గూడ బంపిరి. ప్రజలకు స్వపరిపాలనలేనిది, పరిపాలనమునందున్నను, భేదమంతగ నుండదు. మతసంచలనమునందుగూడ జోక్యము కలుగజేసికొనుట సామాన్యమగుచున్నది. అనుమానము మిద శిక్షించుట పరిపాటియగుచున్నది. మోతీలాల్ రాయుగారి పై మోపిన నేరములు రెండు. ఎల్లరను స్వేచ్ఛగ రానిచ్చుట యొకటి. మతసఫల లాభమును అందరును పొందుటయే తమయద్వైతమనియు, అందుచే వచ్చినవా రేయద్వైతములుగలవారో తమకు చెలియదనియు వీరు నుడివిరి. తమ శిష్యులకు దీక్షనిచ్చుటకై సలిపిన యత్నము బహిరంగసభగాదని వీరు సూచించిరి. ఫ్రెంచి ఇండియాలోగూడ నిర్బంధములు కొనసాగుచున్నవి. స్వరాజ్యము పొందినగాని, యిట్టిచిక్కులు దీరిపోవు.

ఎన్నికహక్కు

శ్రీ పురుషు లెల్లరకును వోటునిచ్చెడి యధికార ముండవలయునను యభిప్రాయము పాశ్చాత్య ప్రపంచమునందు వ్యాప్తమగుచున్నది. కాని దీనినింకను ఆచరణలోబెట్టుటకు, పాశ్చాత్యులు నేను దీయుచున్నాడు. జపానునం దిట్టి సంస్కరణమును ప్రవేశపెట్టుటకు సమయ మానన్నమయినదని, అక్కడి ప్రధానమంత్రిగారు తలంచుచున్నారు. అందుచే ప్రాతచట్టమును మార్చి క్రొత్త చట్టమును ప్రవేశపెట్టెదరని, విదేశ వార్తలు చెలుపుచున్నవి. జపానుదేశము చాలముం దడుగునై చుచున్నది. పన్నునిచ్చెడినా రెల్లరకును వోటునిచ్చెడి అధికారముండుట యుక్తము. జపానుదేశము పాశ్చాత్యదేశములకు మార్గము జూపుచున్న దనుటకు సందియములేదు. గాంధీ మహాత్ముడు సూచించిన పద్ధతిప్రకారము, వోటిచ్చు గణికారము ప్రజలకృషి ననుసరించియుండును. దీని యావశ్యకతను గుర్తించుట కింకను కాలముబట్టవచ్చును. కాని, మానవుని హక్కులను విస్తరింపజేయుటలో ప్రాచ్యప్రపంచము ముందడుగునై ట శుభచిహ్నమని ఎంచెదము.

ఆర్థిక విచారణ

సర్ జేసీల్ బ్లాక్లూగార్లు తలపెట్టిన ఆర్థిక విచారణ, భూయపు విచారణగాదు. ముందెన్నడో జేయవలసిన విచారణకు ఎట్టి ఆధారములుగలవో, విశ్వేశ్వరయ్య సంఘమువారు కనుగొనెదరు. ఆర్థిక పరిశీలన మే పద్ధతులపై జరగవలయునో వీరు సూచించెదరు. ఆర్థికవిచారణ జరుగుట కంత ఖర్చుగూనో, వివరింపబడును. ఇదియంతయు ముగిసిన పిమ్మట, సాధ్యమగుచో కేరళ విచారణసంఘము నియమింపబడును. ఈలోపుగ, పన్నులసంఘము తనపనులను ముగించును. ఆర్థికసంఘమునకును, పన్నులసంఘమునకును సంబంధముండనేరదు. ఆర్థికసీతీని నిర్ణయింపకుండ పన్నులను నిర్ణయించుట కెటుల సాధ్యమగునో చెలియదు. ఈరహస్యము బ్లాక్లూగారికి తెలియును.

తియ్యదలు ఆఖండవిజయము

బెంగాలు ఆర్డినెన్సుపై చర్చ

అసెంబ్లీలో బుధవారమునాడు చర్చజరుపబడును
సి. దొరసామి అయ్యంగారు తీర్మానము ప్రతిపాదించెదరు

శ్రీశ్రీ, జనవరి 28:—జనవరి 28 వ తేదీ బుధవారమునాడు భారత సామ్రాజ్యకానసభయందు బెంగాలు ఆర్డినెన్సుపై చర్చ జరుపబడును. ఈదినవ తీర్మానమును సి. దొరసామి అయ్యంగారు ప్రతిపాదించెదరు:—“బెంగాల్ రాష్ట్రము కొరకు గవర్నరు జనరలుగారిచే నిర్మింపబడిన 1924 వ బెంగాలు క్రిమినల్ ఆర్డినెన్సును భారత సామ్రాజ్యకానసభ కానసముచే వెంటనే రద్దుచేయుటకు తగిన చర్యదీక్షకొనవలసినదని యీ అసెంబ్లీ గవర్నరు జనరలుగారిని సభ్యులకు సిఫార్సు చేయుచున్నది.”

బర్మలో ఏనుగులు

1923-1924 లో అసగ 81-8-21 వ తేదీతో ఆంధ్రమైన పత్తరమున బర్మా అడవులలో 609 ఏనుగులను పట్టుకొనిరి. వానిలో 20 వారిపోయినవి. 121 చచ్చిపోయినవి. వీనిలో పిల్లఏనుగుగూడ చేరయినవి. (మదరాసు మెయిలు)

మోటారు ప్రమాదము

రంగూను, జనవరి 28:— రంగూను కు తర్రఖాగమున విక్టోరియా యెవిన్యూయందు మోటారు డీకొనుటచే చాల ప్రమాదము సంభవించిది, ఇద్దరుదొరలకు దొరసానికి దెబ్బతిగిలినవి. ఈ ప్రమాదముందు నాలుగు మోటారుబండ్లుసంబంధించియున్నవి. కాని ఒక కా రాఫ్టును విడిచిపోయినది. ఒక భూమిమోటారు బండికి దెబ్బతిగిలుటచే శిథిలావస్థయందున్నది. దొరలకు దెబ్బలు విశేషముగా లేవుగాని దొరసానికిమాత్రము దారుణమున దెబ్బలు తగిలెను. ఒకచేయి కాయకొండ బడినలుగుటచే విడిగి ఆమె యాసుపత్రిలో నున్నది. దీనిదీనాభివృద్ధి గలుగుచున్నది.

బొంబాయి వార్తలు

జనవరి 28:— నేడు మధ్యాహ్నమున విచ్చిన చైనా యన తపాల యాడలో వచ్చినవార్తలలో సర్ మాంటాగు బట్టుగా రాకడు.

రు 7000 దొంగతనము

గ్లాస్టరు, హావెజ నమనిచ్చు కావలియుండగా మూల్నాను నేనలోనిపెట్టె నొకదాని దాటించి దానిలో నేడు వేలరూప్యములకు బైబిడినాట్లు నపహరించినందున మూడురాష్ట్రీయ ప్రధానస్వాయాధిపతియొద్ద విచారించబడుచుండిరి. నేడును తప్ప నొప్పుకొనిరి. ఈ నేరము మూల్నాకుబిల్లా స్వాయాధికారి యొద్దకు మార్చబడినది.

భారతశాసనసభ

యస్. సి. బోసుగారి ప్రవాసము

బెంగాలు అడ్మినిస్ట్రేషన్ బిల్లు చర్చించబడును

ఇండియన్ కలెక్షన్ బిల్లుపై చర్చ

ప్రశ్నోత్తరములు

శ్రీ. జనవరి 28—భారతసామ్రాజ్యశాసనసభ నేడు తిరిగి సమావేశమయ్యెను. కల్యాణ, సిల్కెట్టుజిల్లాలు బంగళారాష్ట్రమునందు గలపరిపాలననియ, కరంజీకమిటి నియమింపవలయుననియు, ముఖ్యన్యాయస్థానమును (Supreme court) నిర్మించవలయుననియు గోరుఅధికార తీర్మానములు విషయాదుక్రమణిక యందగుట. సభయందును, ప్రేక్షకుల గలరిలును క్రిక్కిరియక పల్కునంతట. ప్రేక్షకుల గలరిలందుగల వారితో సహజనివారుడుగారు ముఖ్యులు.

పోస్టు టెలిగ్రాముల డైరెక్టరు జనరల్ న సర్ జో (ప్రెజ్డెంట్), పరిశ్రామిక శాఖవారు గొంగూరు రాజభక్తి ప్రమాణముల దీక్షిణులతో సభాకార్యక్రమము ప్రారంభమయ్యెను. ప్రశ్నోత్తరముల నిమిత్తము ఒకగంట విశ్రాంతింపబడెను.

తూర్పుయండియా రైల్వేయారు మూడవ తరగతి ప్రయాణికుల కొరతను తీర్చుకొనుటకు మొత్తపురండ్లలో ముగ్గురొడ్ల సదుపాయములుగల మూడవతరగతి ప్రయాణికుల బండ్లు నూటికి రెండు వంతున గలపనియు. బి. యన్. వర్మయ. రైల్వేయందు 37వంటల బండియు తేయవలెనుమొలయు సర్ ప్రాజ్ మాన్యేషనుగారికి సిమ్మగారు సమాధాన మిచ్చుచు శాఖలు కేసెను. ఇంగ్లాండునందు పార్లమెంటు జనరలునిన్ని క మధ్యకమ్మలచే తగాదాలనున్న బాజీ సాయు పరిష్కారము గాబడలేదనియు, పైక విషయముగ బనిచూచుటకు సర్. బి. యన్. మిత్రగారు నియమింపబడిననియు సర్ జేసీబి బాక్స్టూ గారు సర్ ప్రాజ్ గారు చేసిన మరయుక ప్రశ్నకు జవాబిచ్చిరి.

కలకత్తా కార్పొరేషను లో ముఖ్య కార్య నిర్వహణాధికారిగ బని చేయుటకు స్థానిక ప్రభుత్వమున మంజూరు కాబడుటకు పూర్వమందున, అనంతర మందును యస్. సి. బోసుగారు గావించిన పక్షులనుబట్టి మూడవ రిస్కలేషను ప్రకారమాయన ప్రభుత్వనక మందున డెనియె. కె. చంద్రగిరి సర్ ఆల్టెగ్గాండరు వడ్డిమెనుగాను ప్రభుత్వమిచ్చిరి. యస్. సి. బోసు, ఏ. బి. రాయ. యస్. సి. మిత్రగారు అదరణయందు గావించబడిన సోదాఫలిత విషయమున డెల్టాటకు తేకియసభ్యుడు అంగీకరింపడు.

పోస్టు టెలిగ్రాఫు శాఖలమితవ్యయ పరిపాలన విషయ మును విచారించుట టీకెల యెచ్చాటుకాబడిన కమిటియంతల నొక్క అనధికార సభ్యుడును నియమించ బడలేదనియు, శాఖయొక్క నిబ్బందివ్యయము శీతపురాలులు కమము విచారణ సల్పబడ నిజాతుండ తేయటకు గారింమేమనియు దొర స్వామిఅయ్యంగారు ప్రశ్నించిరి. గౌరవనీయులైన సర్ భూ కేంద్రమిత్ర గారి జవాబిచ్చిరి:—

(1) పనులు జరుగుటయందు లోటుతేకుండ శాఖయొ డలి పనులను మూర్ఖులు, నూతన మార్గముల నవలంబించియు సాధ్యమైనంత మితవ్యయముతో పోస్టు టెలిగ్రాఫుశాఖ పరిపాలనము జరుపబడుటకే సంఘము యేర్పాటు కావడెను. శాఖకు సంబంధించిన వ్యవహారములను విచారణచేయుటకు నిర్మాపబడి నదీసంఘము. పరిపాలన వివరములను విచారించుటకే కమిటి నిర్మింపబడినది. దొరతనమువారి అభిప్రాయము ప్రకారముగ అనుభవముగల పోస్టు అధికారియు, ఆధిక శాఖ ప్రతినిధియు, అనుభవముగల టెలిగ్రాఫు శాఖాధికారియుగల నొక చిన్న సంఘము యావిచారణము బాగుగ నెరవేర్చగలదు. (2) శీతము లను చెచ్చించుటకు గాని తగ్గింపటకు గాని కమిటి కేమియు సంబంధములేదని నేదెప్పిదానిని బట్టి గ్రహింపవలెను. శీతము లవిషయమై ప్రస్తుతము విచారణగావించుటావశ్యకము లేదని ప్రభుత్వముయొక్క అభిప్రాయము. రిస్కలేషను, అడ్మినిస్ట్రేషన్ క్రింద ఆర్థిక శాఖవారిని అసలునేరముల క్రింద విచారణ చేయుట మంచిని ప్రభుత్వము సలహానియబడినచో అట్టివారిని విచారణచేయుటయే ప్రభుత్వముయొక్క విధానమని కె. కె. చంద్రగిరికి సర్ ఆల్టెగ్గాండరు వడ్డిమెనుగాను జవాబిచ్చిరి. తమపై నీయబడిన సాక్ష్యము ప్రభుత్వనకమందున్న నిర్బంధితు లకు డెల్టాటదానిని దొరతనమును రంగపావి అయ్యంగారు ప్రశ్నించిరి.

ఏనేరములన ప్రవాసితులు నిర్బంధింపబడినా నడియ, సాక్ష్యముయొక్క సామాన్య పరిమితము నిర్బంధితులకు డెల్టాటదెను. కాని పూర్తిగా సాక్ష్యము డెల్టాటదెనో సాక్షులు బంపబడెదరుగాన సాక్ష్యముయొక్క సామాన్యపరిమితి మాత్ర మే ప్రవాసితుల కరిగింపబడెను.

ఇద్దరు న్యాయమూర్తుల తీర్మానముల మూలమున ప్ర మరించవలసినదని చామరులలో గారు గోర నది సాధ్యముగాదని తేకియసభ్యుడు డెల్టెను. నిర్బంధింపబడినవారు విస్తృతద్య సభ్యులని న్యాయమూర్తులు నమ్ముటకు సహేతుకమైన కారణ ములుగలవని తేకియ సభ్యుడు శాసనసభ్యులకు డెల్టెను.

సర్ ప్రజ్ శానుగారికి సమాధానమిచ్చుచు బోసుగారి ట్టు డెల్టెరి. ఇంతవరకును సభ్యుడనుకొనునట్లు వలసరాజ్యకమిటి వారివద్దనుంచి నిజేదికము రాలేదు. కమిటి సభ్యులలో నిద్దరు మెహరాంజమును వాఖులుచేసిరి దానిని ప్రయరించు విషయమై ఆలోచించుచున్నాము.

సమద్రమర్తక నాశాసనపు (Mercantile marine Committee) నిజేదికము ప్రయరింపబడుటకు ప్రభుత్వమింకను విచారణము సల్పుచున్నది ఇంకను దొరతన మేతీర్మానమునకు ను రా లేదు. మొత్తము మీద నేడు 120 ప్రశ్నలకు ప్రభుత్వ తర మీయుబడెను.

మాంటేగుగారి మరణమునకు సానుభూతి

శ్రీ శేషులకు మాంటేగుగారి కుటుంబమునకు శాసనసభ యొక్క సానుభూతిని బంపవలయునని సర్ శివస్వామి అయ్య రు గారు ప్రతిపాదించిరి. మాంటేగుగారు పార్లకమైన సామ్రాజ్యనిర్మాతకుని అయ్యరుగారు నుడివిరి. ఇతరుల మనోభావ ములును, ఆశయములును పూర్తిగా తెలిసికొనగలిగిన మహాయోగ్యత మాంటాగుగారికిగలదు. శివస్వామి అయ్యరుగారు డెల్టెన సంగతులందు స్వరాజ్యవాదపక్షమున పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు పాల్గొనిరి. మాంటేగుగారి రాజకీయ సంస్కరణవిధాన మెంత అసంఖ్య పీకరముగనున్నదని సభ్యులు భావించినను నాయన కక్షించినలేక భారతదేశాభ్యుదయము కొరకు యత్నించెనటని నిర్వివాదాంశము. “మేమానున గౌరవిం చుచున్నాము. వారి మరణమునకు మేము విచారించుచున్నాము. అయినప్పటికిని వారు గావించిన సత్కార్యవిల్లు అనర్థముగ బరిణమించినదని దుఃఖించుచున్నాము” అని శివస్వామి అయ్యరుగారు నుడివిరి. యూపియను సభ్యుల పక్షమున సర్ కాంటెలు రొడ్డుగారు మాట్లాడి మాంటేగుగారు తనకక్షి యంతయు భారపోసి భారతదేశాభివృద్ధికి దోడ్పడెనని డెల్టెను.

భారత పరిపాలన చట్టము తయారుకాబడునపుడును, భద్రముగ ఆమోదించుటకుచేసిన ప్రయత్నములను అనశ్చన మున తమకు తెలియననియు, మాంటేగుగారత్యర్థకు పరిశ్రమ మును తెలివి తేటలను జూపెననియు భారత శాసనసభా నాయకుడగు మడ్డిమెనుగాను డెల్టెరి. వారి శాశీనామా సందర్భమందలి కష్టతరమైన వారములందు గల్గిన మనస్సుకంటుచుచే మాంటే గుగారి రకాలమరణమువారిపడిన తాను దలచుచున్నానని సర్ ఆల్టెగ్గాండరుగారు నుడివిరి. భారతదేశమనిన మాంటేగుగారికి అధికోత్సాహము జనించెడిది. రాజకీయ వివాదములంతమొందిన పిదప భారతదేశ చరిత్రయందు మాంటేగుగారిపేరు శాన్యత ముగ నిస్సందేహ దేశీయసభ్యుడు వక్కాణించెను. (పూర్వద్య నులు)

సర్ ప్రెడెంటు వైటుగారును మాంటేగుగారును పార్లమెంటునందు పదిసంవత్సరములు సహచరులయి, అసంఖ్య అప్యక్షతపడమికి తన్ను మాంటేగుగారు పెనుపథ్య ప్రభుగారికి సిఫార్సుగావించిననియు డెల్టె మాంటేగుగారి అమృతమేధాకై నిప్రకంశించెను. సానుభూతిని డెలియ తేయచుగావించబడినతీర్మా నమున ప్రసంగమును మాంటేగుగారి కుటుంబమునకు పంపెద నని శాసనసభాధ్యక్షుడు వాగ్దానము గావించెను.

నైనిక విన్యాసములను సభ్యులు సందర్శించుటకు చేయ బడిన యేర్పాటులకు డెల్టాటదెన పంతసమునకు వందకము లర్పించుచు ముఖ్య సాధిపతి బంపిన ఉత్తరమును అధ్యక్షుడు శాసన సభయందు జదివెను. సభయందు హాజరుగనున్న ముఖ్య సాధి పతికి అధ్యక్షుడు వందనములను డెల్టెను.

ఫువల్ లో:—కొన్ని సంగతులను డెల్టాటకు చమన్ లాలుగారు వారి స్థానమందుండి లేచిరి. తమ స్థానమందుండ తలసినదని అధ్యక్షుడు చమన్ లాలుగారిని గోరెను.

ముఖ్య సాధిపతికి నమస్కారదేయి డెల్టాటదెనని చమన్ లాలుగారు బల్కిరి.

నిన్నటి శాసనసభయందు జూపినవైఖరికంటె ఉచిత మార్గము నవలంబించినయెడ తాను సభ్యుని మాట్లాడినచెప్పదనని అధ్యక్షుడు డెల్టెను.

చమన్ లాలు:—నైనిక విన్యాసములందు తీరగాత్రుడైన నైనికునకు సభవారి సానుభూతి జూపవలసియున్నదని చమన్ లాలు గారనెను.

సభ సభ్యుల నవ్యుయండగాయములు దినన సోత్తెరు నింపాడిగనున్నాడు అని ముఖ్య సాధిపతి సమాధానమిచ్చెను.

కె. సి. నీయోగి, యం. ఎ. జిన్నా, సర్ పుష్పేంద్రము చావు, దార్శనించేగార్లు భారత సామ్రాజ్యశాసనసభ కార్యక్రమమునకు అగ్రాసనాధిపతి నర్దుముగ నుండెనని అధ్యక్షుడు డెల్టె, శాసనసభనువిడిచి వెడలిపోయెను. పిమ్మట నియోగిగారు అగ్రాసనాధిపతిని జహించి పీఠ ములకరించిరి.

అనధికార తీర్మానములు

అస్సాము శాసనసభయందు గడచిన జూలై నెలలో తీర్మానింపబడిన రీతిని కల్యాణ సిల్కెట్టు జిల్లాలను తిరిగి వంగరాష్ట్రమందు గలుపుటకు వెంటనే తగిన ప్రయత్నములు ప్రభుత్వము చేయవలయునని గోరుచు అన్నేగారు తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి. తీర్మానముయొక్క మఖ్యోద్దేశములను స్పష్టముగ డెల్టె యామార్గమునకు సంబంధించిన ప్రజలు అంగీకారమును జూపు సభ్యులు వారికొక ఆహ్వానించి శాసనసభ అభిప్రాయమును మన్నించుట ప్రభుత్వపుకర్త వ్యవని అన్నేగారు ప్రసంగించిరి.

ఈవిషయమే యిండియా ప్రభుత్వమువారు ఆలోచించి అభిప్రాయమునకు వచ్చుటకు తగినకాలవ్యవధి లేదని సర్ ఆల్టెగ్గాండరుగారు డెల్టెరి. సిల్కెట్టుజిల్లాల వంగరాష్ట్రమందు శేర్ప పలసినదని ఆందోళనము యిదివరకెగలననియు, కల్యాణగుడ వంగరాష్ట్రమందు చేర్పవలయునను ఉద్యమము నూతనమైనదనియు మడ్డిమెనుగారు నుడివిరి. భాషావాదముయొక్క బలమును గుర్తించి, సిల్కెట్టుభాష పడమటి వంగరాష్ట్రమందు యెవ్వరికిని డెలియదని వడ్డిమెనుగారు నుడివిరి. రెండున్నర మిలియనుల జనాభా గల సిల్కెట్టును, 1 మిలియనుల జనాభాగల కచ్చారును వంగరాష్ట్రమందు గలుపబడినచో, యేమిమిలియనుల జనాభాగల అస్సామురాజ్యమునందు ముమా సాక్షుమిలియనుల జనముమాత్రమే ప్రజలుండెదరు అస్సామురాష్ట్రశాసనసభయందు మిక్కిలి అధిక సంఖ్యాకులను శాసనసభ్యులు వోటుచేయలేదు. మరియు పెక్కుమందిశాసనసభ్యులు గైరుమహాశైలి. ఈజిల్లాల వంగరాష్ట్రములో గలియుటకు సమ్మతించినను, వంగరాష్ట్రము యాజిల్లాలను తనలో గలుపుకొనుట కిచ్చగించునో లేదో డెలిసి కొనవలసియున్నది. ముఖ్యముగా లాషింగ్ డెల్టె బాధ్యతను వహించుటకు వంగరాష్ట్రము యిష్టపడునో లేదో ముందుగ తెలిసికొనవలసియున్నది. సిల్కెట్టు జిల్లాలలోనిభూములుఖాసుపు తెటిలుమొంటులో నున్నవి. కాని కొన్ని భాగము తాత్కాలిక తెటిలుమొంటులో నున్నవి. సిల్కెట్టు జిల్లాయందు నూటికి రెండుమంది జనులు వహమ్మదీయులు, 48మంది హిందువులు. కాచ్చారులో నూటికి రెండుమంది జనులు మహమ్మదీయులు, 64 మంది హిందువులు. రెండు జిల్లాలను సంయుక్తము గావించినయెడ, శాసనసభయందు ప్రాతినిధ్యస్థానముల విషయమున తిరిగి ఆలోచించవలయును. మార్పులు చేయవలసియున్నది. అస్సాము దొరతనమువారి తాత్కాలిక అభిప్రాయములు చేరెననియు, వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వపు సంగ్రహ స్టేటుమొంటు కొలదిననుముల క్రిండుటనే అంజెనీయు దేశీయసభ్యుడు పల్కిెను. కాన ఈసమస్య యెడ యిండియా ప్రభుత్వము యివమిత్యమని యేమియు ప్రస్తుతిము డెల్టాటలరు అని దేశీయసభ్యుడు మడ్డిమెనుగారు పల్కిరి.

ఫలహారాంతరము శాసనసభ తిరిగి సమావేశమై అన్నే గారి తీర్మానముపై చర్చప్రారంభించెను.

అస్సాము అధికారసభ్యుడగు కోసుగ్రేవుగారు అన్నే గారి తీర్మానముపై ప్రసంగించుచు, విభజనోద్యమ నాయకుడగు కె. కె. చందాగా రీతీర్మానమును ప్రతిపాదించనందులకు వగచిరికాని రెండు జిల్లాలను వంగరాష్ట్రమందు గలుపవలయునను ఆందోళము నిజమైనది గాదనియు, ఈ తీర్మాన మహా దింపటకు పెక్కు యిక్కట్లులు గలననియు, కోసుగ్రేవుగారు బల్కిరి. అస్సాము శాసనసభయొక్క వోటు మిక్కిలి తక్కువ సభ్యులచే నీయబడెను. ఇయవది యద్దరు సభ్యులు తీర్మానమున కనుకూలముగను, పదివేలమిది మంది ప్రతిగూలుగను వోటు చేయబడెను. ఈ సమయముందు తీర్మానమునకు కచ్చారు చేర్చబడెను. ఈసమయమునకు పూర్వము ఈసంగతి ప్రభుత్వమున కెరుకలేదు కచ్చారునందు ముఖ్యమైన పరిశ్రమ గలదు. లే యాతుతోటలవారు విభజనమునకు తీవ్రముగ ప్రతికూలుగ నున్నారు. మహమ్మదీయులలో చాలాభాగము విభజన మంగీకరించుటలేదు. ఆంజుమానియా యింస్థానియా సంఘము యీ తీర్మానమును ప్రతిఘటింపవలసినదని కోసుగ్రేవుగారికి తలపింపెను కచ్చారుజిల్లా పరిపాలకులెల్లా. లాషింగ్ డెల్టెమట్టును యాజిల్లాగెదు కచ్చారుజిల్లా వంగరాష్ట్రమందు బడలాయిన బడినచో, లాషింగ్ డెల్టెగూడ వంగరాష్ట్రములో చేర్చబడవలయును. సిల్కెట్టు ప్రజలు వంగరాష్ట్రములో శేర్పలయునని ఆందోళనము జేయచున్నారు. కాని యి జిల్లాలలోని ఆదాయము చాల తక్కువయెనది. ఈజిల్లావారు అస్సాము రాష్ట్రమందునుటచే వారిపరిణామమున కెట్టి అంతరాయములును వాటిల్లుటలేదు. కచ్చారు పరిపాలనవిధానమును మార్పుటకుతగిన

కారణములేవియు నిదర్శించబడ లేదనియు, రివిన్యూ చాలని సిల్వెటు జిల్లాను దీసికొనుటకు వంగప్రభుత్వ మంగీకరించిన యొడ, నిజాభిప్రాయమును గనుగొనుటకు విచారణము సల్పవలయునని కోస్తున్నారని పేర్కొనిరి.

బంగారావస్థమందు జేరుటకు బ్రజలు ఇష్టముగ నున్నారనియు మొదలగు కారణములను దెల్పి, కోస్తున్నారని ప్రసంగమునందలి కొన్ని వివాదాంశములను అనుమానాలతోట గారు ప్రతిఘటించిరి. సిల్వెటునం దీనివయమై గల పట్టుదల అంతిమత కచ్చారనందు లేదనుటకు వా ప్రవచనదెల్పి, తెల్పే బకు సమాజేశ్వరవరకు తీర్మానమై చర్చ నిర్విఘటనమునందని భానుగారు గోరిరి. ఈసూచన అంగీకరింపబడెను.

మూరకముక రెన్సికమిటి

హామింగులన్ స్వీయ రిపోర్టు అనంతరమందుండియు నొదవిన అనుభవముప్రకారము పూర్తిగ మూరకముకరస్వీయమయ్యి విచారించి భవిష్యత్తునం దవలంబించవలసిన విధానమును దెల్పుటకు భారతీయులకు అభ్యుత్థులగు అధిక సంఖ్యాకులగు అనధికార భారతీయులు సభ్యులుగను గలయొక కమిటీని వెంటనే నియమించుటకు భూపతిరాజు వెంకటపతిరాజుగారు తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి. అమలునందున్న మూరకవిధానముదలి కల్పితములను విమర్శించి కరెన్సికమిటను నియమించవలసినదని యొక గ్రీవముగ భారతీయులను విశ్వాసియులయిన గొరుటనుదెల్పి భారతదేశపు మూరకమును స్థిరము గావించుటయందును, నాణ్య ప్రమాణమును నిర్ణయించుకొనువట్టు బ్రీఫీషుప్రభుత్వమొత్తమాత్రమును అంతరాయములుకల్పించ నలదని వెంకటపతి రాజుగారు గోరిరి. ఇంగ్లాండునకు భారతదేశ మియవలసినకట్టుముల కింద మూరమె పాన్సు డ్రాఫ్టుల పంపబడవలయునా, బంగారు ప్రమాణము (d standard) ఇంగ్లాండు నం దుండువలయునా లేక భారతదేశ మందుండవలయునా యాపాయకును పోననకును ప్రమాణ మెట్లుండవలయును అను మొదలగు విషయ ప్రశ్నలు యీసందర్భమునందు మనల నెదురు కొనుచున్నవని రాజుగారు వచించిరి. ఈవిషయ ప్రశ్నలన్నియును పరిష్కారము చేయవలయుటకు భారతీయుల అభిప్రాయము ప్రాబల్యముగ నుండవలయుగాన తాను అధిక సంఖ్యాకులకు భారత సభ్యులును, భారత అగ్రాసనాధిపతియు కమిటీయందుండువలయునని తాను గోరితనిన ప్రతిపాదకుడు నుడికెను.

బెంగాలు ఆర్డినన్సుపై చర్చ

ఈసమయముందు సర్ అలెగ్జాండరు గారు లేచి, అధికార కార్యక్రమదిన మగు 23-వ లేదీ బుధవారము నాడు బెంగాలు ఆర్డినెంసు బిల్లుపై ఆసెంబ్లీయందు చర్చ జరుపబడునని గుర్తెను. సోమవారమునాడు జరుపుటకు నిశ్చయింపబడిన కార్యక్రమమునందు మార్పుచేయుటకు మీసలేదని దేశీయసభ్యుడు బల్కెను.

సర్ కాంటెల్ రోడ్డుగారి ప్రతిఘటనము

రెండుకారణములచే రాజాగారి తీర్మానమును సర్ కాంటెల్ రోడ్డుగారు ప్రతిఘటించిరి. మొదటికారణము యేమన, “జంటనే” కమిటీ నియమించబడుటకు తానంగీకరించనని రోడ్డుగారు దెల్పిరి. కమిటీయందు దళితసంఖ్యాకులగు భారతీయులుండవలయునను అంతయు తానొప్పుకొననని రోడ్డుగారు రెండవకారణముగ తెల్పిరి. తన అభిప్రాయానుసరులుగల యొకకమిటీ కావలయునని ప్రతిపాదకుడు గోరుచున్నట్లు గన్పించుచున్నది. భారతీయులుగాని ఐరోపీయులుగాని నిపుణులు అధిక సంఖ్యాకులుగల కమిటీ నియమించబడవలయునని వక్రఅభిప్రాయము. ఒకసంవత్సరములోపున నొకకమిటీ నియమించబడునని ముందుగ వాదనముచేసి ప్రభుత్వము మొదలో నొకడుగ గట్టుకొనుచున్నదని రోడ్డుగారు దెల్పిరి. కాసనసభను సంతోషపెట్టుటకీ వాదనము గావించబడెను. కాని యిట్టి వాదనములు అవ్యవస్థాదు చక్కగ నున్నను ప్రస్తుతవిషయమునందు కష్టములను దెల్పుపెట్టును. మంచితరుణముగానప్పుడే పని అవలంబించినను బెక్కునష్టము వాటిల్లునని నిన్న అధికసభ్యుడు తెల్పెను. దొవ్వరివాడు త్రాడుమీద యెంతెక్కిముగనున్నాడో మన అధిక యేర్పాటును అంతేస్థిరముగ నున్నది. యాపాయకు 1 షి. 4 పె మూరకముగీకరించినచో వాణిజ్యపరిశీలకుల కిష్టప్రకారమేర్పడునని సర్ పురుషోత్తమ శానుగారును, రాజాగారును గుర్తించిరాయని నేను తెలిసికొనగోరుచున్నాను. మాడగా 1 షి. 6 పె 1 షి. 4 పె, రేట్లకు యుక్తము సంపదించును. తాను యేవత్తుమును అవలంబననిరి. రెండుపీల్లింగుల మూరకపు రేటు హానికరముగ నున్నదని నేను సర్ పురుషోత్తమశానుగారి తోనే కీర్ణించుచున్నాను. కాని నెనముతోనుండి ప్రాప్తిలో బడజాలమని రోడ్డుగారు దెల్పిరి. దొరతనము వారు తగిన చర్చ దీసికొనియెడ మూరకపురేటు యాపాయకు 1 షి. 6 పె మంపిన హెచ్చయింపజేసినది అధికసభ్యుడు దెల్పెను. ఈవిషయమందు ప్రభుత్వపు తీర్మానముపై నాధారపడియుండుట అపాయకరమనియు యెంతెక్కింతముగ మూరకము సరిరానఅధికకేసులపై నాధారపడియుండునో దేశమునంతలాభవనయు రోడ్డుగారు హెచ్చరించిరి. ధనసామ్యమువలన మూరకమురేటు ను

మారు 1 షి. 6 పెలుగలదు. భారతదేశముందు పదుగు మూడుపం వత్సరములందుండి వానలు సరిగనున్నవి. కాని రెండుసంవత్సరములు వర్షమువరుసగ ఆ ను మా ల ము గ లే ని యొ డ మూరకపురేటు ఎటుండునో ఊహింప శక్యముగాదు. సహజుర బంగారపుధరతో సమానమైనది సర్ పురుషోత్తమశానుగారు నిన్ను ను దెల్పిన. కాని అది శేవలమును భావమునందు మాత్రమే అట్లు జరగవని రోడ్డుగారు దెల్పిరి. ఆనుభవము పూర్తిగలేదని తొందరగ కాసనసభ్యులమును గావించుటచే అపాయము వాటిల్లునని రోడ్డుగారు హెచ్చరించిరి.

సర్ బేసిల్ బ్లెక్టెలుగారు

రాజాగారి తీర్మానములోని అంశములకును ప్రభుత్వపు ప్రికిని భేదమేమియు విశేషముగ లేదనియు యాపాయము మాత్రము భేదముగలదనియు అయాపము తీర్మానము ధరించిన యెడ తాను అంగీకరింపజాలననియు సర్ బేసిల్ బ్లెక్టెలుగారు దెల్పిరి. వెంటనే ఒకకమిటీ నియమించబడవలయునని తీర్మానము గోరుచున్నది. ఇది ప్రభుత్వ మంగీకరింపజాలదు. అధిక భారతీయ అనధికార సభ్యులు కమిటీయందు సభ్యులుగ నుండవలయునని రాజు గారు కోరుచున్నాడు. భారతీయుల భి ప్రాయము ప్రాయము ఖర్చుముగ ప్రాతినిధ్యమునొందిన కమిటీని ప్రభుత్వము నిర్మించవలయునని గోరుచున్నది. భారతీయులే గాక భారతీయఅంశకారులు గావలయునని తీర్మానము గోరుచున్నది. కరెన్సీ కంట్రోలరు ఎ. ఎ. అయ్యరు వంటి భారత ప్రభుత్వోద్యోగులను తీర్మానము ప్రకారముగ కమిటీయందు సభ్యులుగ నియమించవలయు లేదు అయ్యరు కంటే కరెన్సీ విషయములం దెక్కువగ దెలిసిన వారు యుండియాలి బెక్టెండులేరు. పరిశీలకులను బట్టిబోపియనుడుగాని భారతీయుడుగాని కమిటీ అభ్యుత్థుడుగ నియమించబడును. విచారణ పరిమితి విషయమున కమిటీ వారుబూర్గి కరెన్సీవిధానమును గురించి విచారణము సర్పెదరనియు, భారతదేశమున కనుకూలమగు విధానమును సిఫార్సు చేసెదరనియు బ్లెక్టెలుగారు దెల్పిరి.

భారతవ్ష అధిక పరిశీలకులు జక్కగ సరిగినవాటికమిటీ యందు సభ్యులుగ నుండక. బంగారు వాణిజ్య చలామణి యందుండవలయునను విషయమున బ్లెక్టెలుగారు వెనుకటి ప్రతిపాదనానుబంధములను పునశ్చరణము చేసిరి. బంగారు ప్రమాణమును అనుసరించుటకు కాలము అన్నముకాలేదని అధికసభ్యుడు నుడికెను. సర్ పురుషోత్తమశానుగారి బిల్లును ప్రతిపాదించుటకు గవర్నరుగారు అనుమతించుటచే ప్రభుత్వము మూరకపు రేటుపై 4 పెలుగనుండుటకు నుముఖత జూపుచున్నదని వెక్కుతావులందు గల దుర్భాసును అధికసభ్యుడు తొలగించెను. బిల్లును ప్రేక్షకపెట్టుట నిమిటకీవిషయమై యేమి సంబంధమున లేదు. ప్రభుత్వ మతితీవ్రముగ ప్రతిఘటించు బిల్లునకుగూడ ప్రభుత్వము సభలో ప్రవేశపెట్టుటకు అంగీకారము నిమిషమందును. తానుదెల్పిన సంగతుల ను బట్టి దుర్భిప్రాయము తొలగనని అధికసభ్యుడుతలచుచున్నాడు. పురుషోత్తమశానుగారును పండిత మదనమోహన మాలవ్యగారును ప్రసంగించిన విమర్శల చర్చ రాబోవు అనధికార కార్యక్రమవిషయవరకును నిర్విఘటనమున.

దోపిడుగులు

కాలికట్టు, జనవరి 22:—పులవనాడునుండి యిప్పుడే చేతన సమాచారము నకసరించి 14 లేక 15 గురు గలసి యొక మోస్తావానియింటిలో కట్టులు మొదలగు నాయుధములతో బడి, శ్రీపులవనాడువచ్చి, రు 1000/-లను దొంగిలించి పాతీతోయిరి. దొంగలలో నిద్రుతి నాడవాండ్రానవాలుబట్టిరి. పోలీసు దొంగకై వెదకుచున్నారు.

మరుగ్రానాదు తాయాకాలో మరియొక దోపిడి ముప్పది మందిగలసి యొక్కరియ్య మతకునిబంటు జరిగినదిగూడ యెరుక బడినది.

దెల్లి, జనవరి 22:—హైదరాబాదు రెసిడెంటు సర్ లీనన్సురస్సెలుగారు జూలైలో వెల్లిశివరాజు శాస్త్రానమునకు ప్రతుతము మైనూరు రెసిడెంటుగ డబ్బియు. పి. బార్తెనుగారు వత్తురు.

సెలవాఖ రయనవెంటనే యన్. ఆర్. పియ్యగారు బాల్లనగారి స్థానమునకువత్తురు. ప్రతుతము వైస్రాయిగారియొద్ద రాజ్యాంగకార్యదర్శిగనున్న పీటర్సనుగారు, రాజపుత్రస్థానమున నాంగ్లదేశములోని, యిండియా అధీనులలోనివ్యోగిగా బోవువారందుగారి స్థానమున, వైస్రాయిగారి యేజంటుగా నుండురు.

వచ్చేవేసవిలో డబ్లియు. యఫ్. టి. ఓహనరుగారి బదులు, నేపాలదేశమున నాంగ్లయుల రాయబారిగా నుండును.

మదరాసు వార్తలు

రెవెన్యూవారా:—రేపు 9-80 గంటలకు విదేశీకపాలు జనరల్ పోస్టాఫీసువద్ద డెలివరీ చేయబడును. పోస్టుభాగ్యులున్నవారికి 8-30 కే డెలివరీచేయబడును.

శర్మసోదరుల గానము:—తిరువళ్ళికి సంగీత సభవారి యాజమాన్యముక్రింద రేపు 4 గంటలకు వెంకటాచల శెట్టిపీఠి నెం 1 గృహమున శర్మసోదరుల గాత్ర, వీణాగానము జరుగును. పీఠాంబరంనాయుడుగారి మృదంగవాద్యముండును.

ఉపన్యాసము:—తిట్టిక్ ఎన్వెన్ సాసంటివా, యాజమాన్యముక్రింద రేపు 5 గంటలకు ఎక్. రాఘవయ్య ఎం, ఏ. గారు సాందర్భమును గూర్చి యుపన్యాసించురు. తరువాత చర్చ ప్రారంభమగును.

సరసప్రమోదినీ సభవారు:—సాందర్భ మహాల 1925-26 లో జనవరి నెల 25-వ లేదీ ఆదివారము సాయంత్రం 5.30 గంటలకు కె. శే. ధర్మవరం కృష్ణమాచార్యులు గారిచే రచింపబడిన విషయ సారంగధర నాటకమును తెనుగు భాషయందు ప్రదర్శించురు.

రాకపోకలు:—పాత్రో మంత్రిగారు నేడుదయము వచ్చిరి.

శ్రీయంత టంగుటూరి ప్రకాశంగారు నేడుదయం వచ్చిరి.

అర్జునస్వామి ఒడయార్, సర్. టి. దేశికాచారిగారు నేడుదయంవచ్చిరి.

రా. బి. ఓశనికాచలంశెట్టిగారు నెల్లూరువచ్చిరి.

“ఆంధ్రవిద్యార్థి సంఘము”:—ఈసంఘముపక్షమున నొక రేటు గు నాటకమును ప్రదర్శించు ఉద్దేశ్యముతో సోమవారము26 వ లేదీసాయంత్రము 5గం. లకు “ఆంధ్ర పత్రికా” కార్యాలయమున నొక విద్యార్థిసభ గావించబడును. గాన నందులతోద్బడి నాటకమున పాత్రముల స్వీకరింప నిష్ఠులుగలవారందరు దయచేయబ్రాభికులు. - సా. ము. కృష్ణమ్మ కార్యదర్శి.

బాగువారిజర్యాయరు ప్రాజెక్టు (గంజాంజిల్లా)

విడిచిపెట్టబడెను 1908సం॥ లోని ప్రభుత్వప్రకటన ప్రకారము గంజా మజిల్లాలో గుమునూరుతాలూకాయందు బాగువారిజర్యాయరు ప్రాజెక్టును కరవుపడుకొనందస్థమున ఆనసరమైనపుడు కొన సాగించుటకుగాను రూ 7,93,695 అంచనామొత్తము భాయ ముచేయబడినది. అవిషయమున విచారంపమని నియమించబడిన ప్రత్యేకముగ ఇంజనీరు మార్గముగారి ఆప్రాజెక్టును కొనసాగించినచో ఎక్కువ అనుకట్టునకు లభించును. గావున 1911 విశారంపవచ్చునని నూచించిరి.

కాని వాల్తేలలోనున్న నూపరం పెండింగు ఇంజనీరుగారు చేరువిధముగా నూచించిరి. మొదటిఅంచనాప్రకారమున్న 7, 500 ఎకరములే నూచింపబడినను 9218 86ఎకరము సాగు కాగలవని రివిన్యూఉద్యోగులు నూచించుచున్నారు. కానియాయెక్కువస్థలము గిరిసోలాకాల్య ప్రాజెక్టుకింద చేరగలదు. అప్పుడు రూ 7,98,695 ఖర్చునూచింపబడినను ఇప్పటిరేట్లను బట్టి రూ 160000 ఖర్చుగను. అట్లునూచినచో నూటికి 1. 14 లాభముండును. ప్రభుమున 1.98 నూచింపబడెను. అని నూచించిరి.

గంజాముకట్టరుగారు ఇంత అధికవ్యయము అనవసరమని అభిప్రాయమునుదెప్పిరి. రివిన్యూఉద్యోగులూ నూపరం పెండింగు ఇంజనీరుగారుగూడ అంగీకరించిరి. లాభమచాలతక్కువ గనుండుటచే యాప్రాజెక్టు విడిచిపెట్టబడెను.

(ప్రభుత్వప్రకటన)

ప్రసిద్ధపురుషుల యాగమనము

వారశాసీ, జనవరి 22:—నిత్యము నేననెలు వచ్చుచూ వారశాసీపురుషునకు కొలదికొలలూ మహారాజా అశేకులు వత్తురు. కాశ్మీరపు మహారాజాగారు దేశావ్యసేధునియందలి రిమ యింటిలో బసచేయున్నారు. పాటియాల ఆలయరక్షకులు దిలెతుడేశపు వైశ్యాధికారి నేపాల మహారాజాగారికి కన్నాటు రావడంపట్టు కొలదికొలలూ రాజైయున్నారు.

భారతీయులను త్రిప్పివంపుట

దక్షిణాఫ్రికా దురంతము

నిన్నటి ఆంగ్ల పత్రిక 14వేల 3వకాలములకు వాయి

ఈవిషయములో శ్రేయశాసనము-ఇంగ్లీషువారు దుచ్చివారు- అన్నయు ఏకీభవించిన వని తెలుసున్నది. ప్రస్తుతం చరిత్రగా నున్న మాలిగారు భారతీయులను లక్షలవేలమునం దిట్లు చెప్పిరి. "నర్తకము పాతకాల్లో మాట ఇప్పుడువనికి రాదు" కాని యీ మాట దక్షిణాఫ్రికాలో పుట్టిన 5000 మందికి వర్తింపదు. తర్వాత మాలిగారు దక్షిణాఫ్రికాలో పుట్టిన భారతీయులను గుర్తించి యిట్లు చెప్పియున్నారు. "దక్షిణాఫ్రికాలో పుట్టినవారు తిరిగి పంపబడుదురు. వారికి నడవడమునకు దేవుని ఇట్టివారు 124000 మందిగలరు. వీరిని తిరిగి పంపుట తేలికవని కాదు. భారతదేశమునుంచి పోయినవారిని మరల త్రిప్పివంపుట కంటెబెల్లైనా సరే తోటి పొండ్లు ఖర్చైనా సరే అన్ని పక్షములవారు సమ్మతించిరి. కాని దక్షిణాఫ్రికాలోనే పుట్టిన భారతీయులను పంపుట న్యతిత్యముగా దాక్షిణ్యమాలిగారు ఖండితముగా చెప్పియున్నారు. "ఇక్కడ పుట్టినవారిని హిందూదేశమునకు పంపకూడదు. వారికి నడవడమునకు వారి జన్మస్థలమిది. వారిని పంపుటవారిని మోసగించుటయును" అని మాలిగారు చెప్పియుండిరి.

అంతేగాక హిందూదేశ ప్రభుత్వము వీరిని తమదేశమునకు పంపుట కొప్పుకొనరని గూడ చెప్పియున్నాడు. దీనికి వేరువేరు అర్థముల చెప్పుకొనుచున్నారవటి నామములు ఇంగ్లాండుతో సమానమైన స్థితిలో నుండుటకు కొరకు ఏకగ్రీవముగా తీర్మానించిరి. అట్టివో అచటి భారతీయుల గతి ఏమగును? వారి కేమి కలుగును? ఇదిగ్రేవన్ కాఖవారి దురంతము లెప్పుడే మితిమీరు చున్నది. "మీ దేశమునకు మీరు పోయినచో అచటి ప్రభుత్వము మీకు ఉద్యోగముల నిచ్చును. మీకు సకల సౌకర్యములను కూర్చును" అని వారు భారతీయులను మోసపుచ్చి యిట్లుట వచ్చునట్లు చేయుచున్నారు. ఇచ్చటికివచ్చినవారు పడుటపట్టు వారిలో కొందరు స్వాతంత్ర్యముమీద చెప్పినవి యీ క్రింద 4, 5 రు ఉదాహరించు చున్నాను.

(1) "అయ్యో నేనాఫ్రికా వానిని. నేను యిండియాను చూడవలెనను కోర్కెతో ఇమిగ్రేషన్ కాఖవారి నడుగగా వారు నాప్రయాణపు ఖర్చులు పుచ్చుకొని నన్ను యిండికి పంపిరి.

నన్ను తిరిగి పంపివేయు వారిలో చేర్చిరని నాకు మదరాసు రాగానే తెలిసినది. నేను దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్లగోరుచున్నాను. నాభార్య బిడ్డల వల్లనే యున్నాను. నన్ను పోషియరట. అందుచే నే నాందోళనపడుచున్నాను. తెలుగు కమిషనరుగ్గనే దరఖాస్తు పెట్టుకున్నాను నాకు జవాబు రాలేదు."

(2) "స్వామి నే మొన్నటి యుద్ధములో అఫ్రికాలో సహాయగా పనిచేసినాను. నానేవకు మెచ్చుకొని నాకు పతకం గూడా యిచ్చినారు. నన్ను నాకుటుంబాన్ని పంపేశారు. నాకు మాత్రం బోసనిచ్చారు. నాకుటుంబాని కియ్యలేదు. ఈవూళ్లో కూడుదొరక్క ముయ్యాదీవులకు వెళ్ళుచున్నాం. ఈవూరు వచ్చిన తర్వాత తిండిలేక చాలాకొలలు మండిపోయినాము."

3. "నేను వాకిల్లు దక్షిణాఫ్రికాలోనే పుట్టినాము. మాకు యీ దేశములో బంధువులు లేరు. ఆమెకు బోసనియ్యవస్తే నాకొద్దు నాతల్లితండ్రులు దక్షిణాఫ్రికాలోవున్నారు. అక్కడికి వెళ్ళుతాను. నేను ఆడదాన్ని యీ దేశంలో ఏంచేయగలను. నన్ను ఎందుకు పంపినారో తెలియదు."

ఈ స్త్రీవిషయములో నేను ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుపగా సరియైనసంగతి తెలలేదు. ఈమనిషి పిల్లలతో యిక్కడనే నశించునేమో తెలియదు.

4. "నన్ను 1921 లో తిప్పి పంపించారు. నేను 25 ఏండ్లు అఫ్రికాలోవున్నాను. వైద్యంకోసం యిక్కడకు రావలసి వచ్చింది. కాని నన్ను తిరుగ రానీయడమిది దరఖాస్తు పెట్టుకొంటే రావడమిది.

ఈ వైద్యసంగతులను బట్టిమాస్తే యివి మాలిగారి పద్ధతికి పూర్ణంగా క్యురీకేంగావున్నది. ఈవైద్యుని ఉదాహరణములు మాత్రమే. ఇట్టిదుర్భర దౌర్భాగ్యస్థితిలో నెందరున్నారో మనకు తెలియదు. వందలకొలదిగా నుండవచ్చును. దక్షిణాఫ్రికాలోని మనవారిపుడెప్పుడే కట్టెతెరచి ఆందోళనపలుపుచు న్నారగాని ఆ ఆందోళనచాలదు. అచటి భారతీయపత్రికలు నిద్రబోవుచున్నవి. ఈవిషయములో అలస్యమపాయకరము. నుంచి నిర్మాణముతో కూడిన పోరునల్లుటవసము. కనుక మనము మేల్కొని దక్షిణాఫ్రికాలో హక్కులపోగొట్టుకొని అవస్థపడుచున్న హిందూభారతీయుల నుద్ధరించుటకు తగిన నిర్మాణము కావించుకొనుట ససరముని భారతీయసోదరులను హెచ్చరించుచున్నాను. నిర్మాణము వికారము. ఏగ్రేడిడ్డు ప్రభుత్వములు లేనిచో నిష్ఫలమును.

గవర్నరుగారు - గంజాముజిల్లా

మందసా రాజాగారికి సనదు నిచ్చుట

గంజాము రక్షణసమితివారి వివరప్రముఖ

బరంపురం, జనవరి 22:—గవర్నరుగారు జడ్జిగారి బం గారాలనుండి నేటిఉదయము కొన్ని వివరప్రముఖ నందుకొని రి. సాయంకాలము ఉత్తరాశ్రమభవనము గృహప్రవేశోత్సవ మును జరిపిరి.

ఉత్తరాశ్రమ గృహప్రవేశము

ఈ ఆశ్రమభవననిర్మాణమునకు పెద్దకేసిడి జమీందారు గారు రూ. 5000 ఇచ్చియుండిరి. కాటెరలుగారు కలక్టరుగా నున్న పురు కంఘస్థాపన జరిగెను. నేడు గవర్నరుగారిచే గృహ ప్రవేశము జరుపబడెను. మధుసూదన పాడిగ్రామిగాను గవర్నరుగారిని భవనమును బహిర్గతమైనట్లు ప్రకటింపగోరుచు యీ ఆశ్రమము ఓడ్రులందఱో సహరసభాప కుదుర్పుట కుద్దే శింపబడినదిని తెల్పిరి. ప్రభుత్వమువారు ఇదివరకు తమసంఘము నకు గావించిన మేలలందు కృతజ్ఞత దోపి ఇప్పుడు తమకు ఒరి స్సాలో చేర్చివచ్చెనును గూడ జట్టి సామర్థ్యమియే మాప వలెనని కోరిరి.

గవర్నరుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు తా నావిషయమున యిప్పుడేమియు జెప్పనుద్దేశింప లేదనెను. అవిషయమున గం జాము ఆంధ్రులు వేరుగా తలచుచున్నారనియు, తా నన్ని విన్నపములను జూచినట్లే యీ విన్నపమునుగూడ క్రద్ధగా పరి కించెదననియు తెలిపిరి.

మందసా రాజాగారి సనదు

అటుపిమ్మట ఆయాశ్రమమునందే దర్బారు జరిగెను. గవర్నరుగారికి ఒక్క ప్రక్కను జిల్లా అధికారులు దొరలందరు కూర్చొనిరి. రెండవవైపున జమీందారులందరును, వెనుకవైపున బిరుదులు గలవారందరు అసేనలైరి. జిల్లాకలక్టరుగారు మంద సారాజాగారిని ంటుగొనిరాగా గవర్నరుగారు సంతసమును తెలుపుచు రాజావీరుసనదు నొసగిరి.

ఆసందర్భమున గవర్నరుగారు మందసారాజాగారు ప్ర భుత్వమునకు, ప్రజలకు చేసిన సేవను గూర్చియు ఆయన యుద్ధ సమయమున దొరతనమున రికి తోడ్పడిన సందర్భములన్నియు తెల్పిరి. ప్రభుత్వ క్రితికి వంశపారంపర్యముగా వచ్చుచున్న బనియు దీనికి ప్రత్యుత్పత్తిగా ప్రభుత్వమువారు వీరి పితా మహానకు సి. వి. ఇ. బిరుదును వీరికి రాజావీరు (స్వంతము) నిచ్చి ప్రత్యుత్పత్తి గావించిరని యు దెప్పి తామిచ్చిన బిరుదునం ఆనందముగా ననుభవించుటకై చింతించు బడయుగాత యని దీనించిరి. రాజాగారును తగినీతిని ప్రత్యుత్తర మొసంగిరి. రాత్రి 11 గ. గవర్నరుగారు శ్రీ కాకుళమునకు బయలుదేరిరి.

జనవరి 22:—క్రొవీలో ఇచ్చాపురమునందు దిగి బా మాదానదిపై నన్ను రోడ్డువంతెనను జూచిరి. ఈవంతెన 1923 నవంబరు కుపాను: మహామన పునాదులతో సహా కొట్టుకపోయి నది. తిరిగి కట్టుటకు రూ. 2,30,000 అంచనా చేయబడినది. మదరాసు కలకత్తా బ్రంకురోడ్డుపై నున్నది. అంచనామొత్త ము ప్రభుత్వమువారికి తెలుపబడెను.

గంజాము రక్షణసమితి

జిల్లావిభజనకు ప్రతికూల విన్నపము

వంతెననుండి గవర్నరుగారు ప్రయాణికుల సత్కరమువద్ద కు చనిరి. అచట గంజాము రక్షణసమితివారు వివరప్రముఖ ను సమర్పించిరి. ఈ విన్నపమునకు నాయకులుగా, రావుసాహే బు ఎన్. రామమూర్తి నాయుడుగారును. ఇతిరసభ్యులు వర హా జోగయ్య పంతులుగారు పి. వెంకటరామయ్య పంతులు, ఎం. గంగరాజుపంతులు కోక అప్పారావునాయుడు, వైశ్య రాజా నూరయ్యరాజు, రా. సా., పి. ఎస్. వెంకటేశ్వర్లు నాయుడు, టి. వి. కొండలరావు గారు యుండిరి.

గంజాము జిల్లాను ఒరిస్సాలో కలుపవలెనను ఉద్దేశము వైవారిచే కల్పింపబడినదిగాని ఓడ్రులకు యిబ్బంది గలుగుట కారణము గాదని వారు తెలిపిరి. 1901 సం జనాభా లెక్కలలో భాషాసంఖ్యలకు బట్టి మాడ గంజామును ఒరిస్సాలో కలిపి వేయుట కొకవిధమును ఆందోళన ప్రారంభించవలెనని 1903 సం|| కొందరు ఓడ్రు లకు కారణము నొరకెను. మదరాసు ప్రభుత్వ మువారి మార్గంగీకరించలేదు. 1904 సం|| ఇండియా దొరతన మువారుగూడ యీమామనను నిరాకరించిరి. మాంటుఫర్డు సం స్కరణల నివేదిక యందుగూడ యీమామనకున కనుకూలముగ నూచింపబడలేదు. ఫిలిఫుర్స్ విచారణసంఘము సంకుచితాదర్శము గలదనియు పక్షపాతము గలదనియు విన్నవించిరి. అవిచారణ యందు తెలుగువారికిని ఇతరసంఘములవారికి సంబంధములేదు. తెలుగువారికి యితరులకు వారి యభిప్రాయములు తెలుపుటకు అవకాశ మియ్యకుండుటచే న్యాయమగపంక్త్యంతము బరుగనేర దు. జనాభా లెక్కలనుబట్టి మామనో నానినట్టి యీమామన

జేయుటకు తగినంత అధిక సంఖ్య ఓడ్రులకులేదు. తెలుగువారిది ఎక్కువసంఖ్య. భాషనబట్టి చూచినను వారు సరిసమానముగా నుండును, లేదా ఎక్కువగానే యుండును. గంజాముజిల్లా బ్రిటీ షు, ఫ్రెంచి, మహమ్మదీయ, హిందూ ప్రభుత్వములన్నిటికాల మునందుగూడ ఉత్తరప్రక్కలలో భాగముగా నుండెను. గాని ఎన్నడును ఒరిస్సాలో చేరియుండలేదు. గంజామునకు ఒరి స్సాకు చిలక సరస్సు సరిహద్దుగా నుండెను. గంజాములోనున్న భూమిని సువిధానము, ఒరిస్సాలో నున్న విధానమువలెగాక తేన లనువేరుగానున్నది. ఆవిధానమును ఉద్యోగమునందు ప్రవేశించినప్పటినుండి ఎరిగియున్న వారుదప్ప క్రొత్తవారు గంజాముజిల్లాను బాగుగ పరిపాలింపజాలరు. గంజాముజిల్లాను ఓడ్ర తెలు గుభాగములుగా విభజించుటకు వీలులేదు. మదరాసు ప్రభుత్వ ముక్రింద నుండగా ఓడ్రుల చాల ప్రత్యేక సౌకర్యముల ననుభ వించుచున్నారు. క్రిందటితరము ఓడ్రులు అతితర్రగ విద్యార్థి నృద్ధిగాంచి ప్రభుత్వోద్యోగములందు, స్థానిక సంఘములందు తగిన ప్రాతిభ్యము సంపాదించిరి.

ఇప్పుడు మార్పజరిపినచో తక్కినసంఘములవారికి చాల హాని కలుగును. గంజాము ఒరిస్సాలో కలిపినచో, ఇప్పుడు ఓడ్రులు అనుభవించుచున్న గని భూమింబడు కష్టము లినుమ డించి తెలుగువారిపై బగును. యుపియ్యవ్యాజ్యమును ఒరిస్సా ప్ర భుత్వము తీసుకొనినచో వాదగాను ప్రభుత్వమునకు ప్రయోజనవ్వు చుచ్చును. ప్రస్తుతయేర్పాటుల నేమాత్రము మార్చినను పాల కుల కవిత్త కష్టములను, ప్రజలకు తెలుగువారికి ఉత్పాదకు గూడ అనేకయిబ్బందులను కలుగుట శక్యము. గంజామును ఒరిస్సాతో చేర్చినదెడల నింతర అసంతృప్తియు ఆందోళన యు విస్తరింనుట తక్కువని విన్నవించుకొనబడెను.

గవర్నరుగారు గీరిన్న పమునుగూర్చి శ్రద్ధగా విచారించెద నని తెల్పిరి.

పిదప రెడ్డిజనసంఘమువారు తమసంఘమునందు విద్యా వ్యాప్తి చాల తక్కువగ నున్నందున వెంటబడియున్న సంఘము లతోబాటు చేర్చి తగినసహాయమును చేయగోరుచు వివరప్ర ము దాఖలుజేసిరి. వీరు గూడ విభజనకు ప్రతిహేలుగ దెలిపిరి.

అంతట గవర్నరుగారు ప్రయాణము సాగించి మధ్యాహ్నము 12.30 లకు శ్రీ కాకుళము చేరిరి.

శ్రీ కాకుళము

గంజాముజిల్లాలో వివరకు సందర్శనీయపట్టణము శ్రీ కా కుళము ఈ యూరికి గవర్నరుగారు నచ్చుట కిదే మొదటిసారి. శ్రీ కాకుళము ఒకానొకప్పుడు జిల్లాలో ముఖ్యపట్టణముగా నుం డి, వైరికనివాసపలముగా నుండెను. మంచి సన్ననిబట్టల నేత కునికిపట్ట. చుట్టుప్రక్కల ఫలవంతమున ప్రాంతము లన్నిటి వరకమునకు కేంద్ర స్థానముగా నుండెను. కాని రైలువేసినను 9 మైళ్లదూరములో నుండుటచే ఈ దౌన్యత్యవక తగ్గిపోయి నది. సాయంకాలము 4 గ వరకు రైలువెళ్లనే మాడవచ్చిన పాట కపు జనముతో గవర్నరుగారు కాలయాపనము జేసిరి. ఈ లోపుగా బొరవెళ్లి గ్రామము జూచివచ్చిరి. మునిసిపలు హై స్కూలులో పురపాలక సంఘమువారు సన్మానపత్ర మొసంగి రి. అందు గంజాముజిల్లాను విభజించినచో తెలుగు ప్రదేశముం తకు శ్రీ కాకుళమును ముఖ్యపట్టణముగా జేయుమని కోరిరి. పట్టా కిమిడి పురపాలక సంఘమువారు గూడ ఒక సన్మానపత్ర మొస గిరి.

పిదప ఆస్పత్రి నూచిచ్చి రాత్రి 7 గ స్వేదలు రైలు లో చెచ్చిపురికి బయలుదేరిరి. ఈవిధముగా గంజాము పర్యటన ము ముగిసెను.

ఏలూరు చైరుమన్ గారు తెచ్చిన

మాననవస్త్రపు చార్జీలు

"అప్పీలునందు శిక్ష ఖాయపరుపబడెను"

(చైరుమన్ రావుసాహేబు బడేటి వెంకట్రామయ్య నాయుడుగా రిట్లు చెల్లుచున్నారు. సడరు చార్జీలో డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటు కాన్స్టేబిలోగారిచే నీయబడిన తీర్పుపై కందుల సత్యనారాయణ, మానేపల్లి నూర్యనారాయణ గార్లచే చేయబడిన అప్పీళ్లలో సత్యనారాయ ణగారి విషయమున, క రత శిక్షాస్పృతి మ్యునిసిపల్ చట్టము లక్రింద శిక్ష ఖాయముజేసిరి. మ్యునిసిపల్ ఆక్టుక్రింద 250 రూపాయలనుండి 100 రూపాయలకు జూల్యనా తగ్గించుచు నాల్గు సంవత్సరముల వోటరుగాని పౌరసంఘసభ్యుడుగ గాని నుండ వీలులేదనియు మాననవస్త్రముక్రింద భారత శిక్షాస్పృ త్రిక్రింద రు 500 లు (అయిదు వందల రూపాయలు) జరినామా విధింపబడెను. మానేపల్లి నూర్యనారాయణగారిపైన భారత శిక్షాస్పృతిక్రింద మాననవస్త్రముక్రింద విధింపబడిన రు 500 లు (అయిదువందల రూపాయలు) ఖాయపరుచుచు, టెక్నికల్ గ్రాండుమీటర్ మ్యునిసిపల్ ఆక్టుక్రింద విధించిన రు 250 లు (రెండువందల యాదై రూపాయలు) తద్దపడపబడెను.

నానాపక్ష ప్రతినిధుల సభ

మహాత్ముని అధ్యక్షత

నిన్న (23 వ తేదీ) సాయంత్రము ఢిల్లీలో జరిగినది

అవసరమైనచో ప్రత్యేక కాంగ్రెసు మహాసభ

జరుపబడునని మహాత్ముడు తెలిపెను

నిన్న 23వ తేదీ సాయంత్రము ఢిల్లీ నగరమున రెయిజు ను హోటలులో గాంధీమహాత్ముని అధ్యక్షత క్రింద నానాపక్ష ప్రతినిధుల ఉపసంఘసభ జరిగినది. రాజకీయ మతవిషయములలో ప్రత్యేకమతావగామును కనుగొనుటయను స్వరాజ్యవిధానమును నిర్ణయించుటయను సభవారి ఆశయములు.

అవసరకాంగ్రెసుసభ

ఇప్పుడు కాంగ్రెసులో చేరనివారు కాంగ్రెసులో చేరినూలు చందాపరమైన కాంగ్రెసుక్రిమీను మార్పులైన అవసరముకలనని మాకునమ్మకము కలిగించినచో అవసరకాంగ్రెసుసభను జరుపుటకు కాంగ్రెసుసంఘమువారు పూనుకొనగలరు. "ని మహాత్ముడు చివరముగానికి తెలియజేసెను. ఐకమత్యావకాశము నిర్ణయించుట కొక ఉపసంఘము కేర్పరచవలసిన మహాత్ముడు సూచించెను.

ఉపసంఘము కేర్పరచుట

ఉపసంఘము కేర్పరచుటకు తానంగీకరించెదనని మహాత్ము దీయలపక్షమున జిన్నా గారు తెలిపిరి.

ప్రాప్యతేతరసమస్య పక్షాదేశమున చాల తీవ్రముగా నున్నదని రామస్వామి మొదలగువారు తెలిపిరి.

కై) స్వతంత్రమేవో తెలియగోరుమన్నానని దాక్షత బ్రాహ్మణుడు నడిపిరి.

మహాత్ముదీయలను తమకొరకలను తెలిపినచో వానిని హిందువుల కరిగించి వానినిగూర్చి నిర్ణయింప వీలగునని పండిత మదనమోహన మాలవ్యా, లాలా లజపతిరాయి, శ్రీధానంద స్వామిగార్లు నడిపిరి.

మొదట స్వరాజ్యవిధానమును నిర్ణయింపవలెనని యము నాదాసు ద్వారకదాసుగారు కోరిరి.

ప్రత్యేకమతముల లాభములే ప్రధానముగా నూచు కొని స్వరాజ్యవిధానమును నిర్ణయింపగూడదని జయకరుగారు నడిపిరి.

నేను (24-వ తేదీ) మధ్యాహ్నము మరల సభజరుగును. (అ. ప్రె.)

ఇంగ్లీషువార్త

గాంధీమహాత్ముడు శేపు (23-వ తేదీ) ఉదయమునకు వచ్చును. శేడు (22-వ తేదీ) హిందూమహాత్ముదీయ సంఘముల వారు ప్రత్యేకముగా సభలనుజరిపి చచ్చింది. సభ్యులందరూనే రేచరిసభనుగూర్చియే చర్చించుచుండిరి. అని యొకరు 22-వ తేదీని ఢిల్లీనుండి తంజినాపిరి.

హిందూసంఘసభ

ఈసభ 22-వ తేదీ సాయంత్రమున జరిగినది. సభకు 25 మందివచ్చిరి లాలా లజపతిరాయి గా రాసభ కధ్యక్షతవహించిరి. మధ్యఅగ్రయా మున్నగు విదేశములవారితో కలసి విశ్వమహాత్ము దీయసమేళనము కేర్పరచుటకు భారతదేశమునందలి మహాత్ము దీయలు కొందరుప్రయత్నించుచున్నారు. దీనివలన చాలహాని కలుగునని లాలా లజపతిరాయి, పండిత మదనమోహనమాలవ్యా గార్లు మున్నగువారు దువ్యసించిరి.

నియోజకవర్గమునుగూర్చి చర్చజరిగినది. ప్రత్యేక నియోజకవర్గము యుండగూడదు. లక్నోలో నిర్ణయింపబడిన నిర్ణయము నిపుడు మార్పుగూడదని చాలమంది తెలిపిరి.

మిశ్రమనియోజక వర్గమున అంగీకారం ప్రాతినిధ్యముండ వలెనా? అనుప్రశ్ననుగూర్చి దేశీయులగు హిందువులతో చర్చింపకుండ ఏమియును తెలుపవీలులేదని నిర్ణయించిరిని మరియొకరు నిన్న 23 వ తేదీని ఢిల్లీనుండి తంజినాపిరి.

పురుషోత్తమదాసు టాండ్లగుగారు

ఆంధ్రదేశ సంచారము

జనవరి 24 - గుంటూరు

25 - మచిలీపట్నము

26 - బెజవాడ

టాండ్లగుగారిసారి యీ మాడుపట్టణములను మాత్రమే చూచెదరు. అటునుండి వెంటనే సరాసరిగా కలకత్తాకు వెళ్లెదరు అనియొకరు వ్రాసిరి.

కోహటు ఒడంబడిక

మహాత్మునకు తంతివార్త

ఈనెల 14 వ తేదీని ఉదయము 9 గంటలకు పెషావరు నుండి మహాత్మునకితంతివార్త వచ్చినది.

"12 వ తేదీ రాత్రి 8 గంటలకు కోహటులో పురముం దిరమున చెరసాలనుండి వదలబడిన హిందువులను సిక్కులును వారికి జామీను ఇచ్చినవారను వారిబంధువులను మహాత్ము దీనియలనుగూడ ఒడంబడికలో సంతకములు చేసిరిని మాకు తెలిసినది. ఉద్యోగులు బలవంపపెట్టి సంతకములు చేయించి రని గూడ తెలియజచ్చినది. ఈ రో మరతులలో కొన్నిటిని గతనెల 19 వ తేదీని పెషావరులో ప్రభుత్వమువారి మందరము న హిందువులు పూర్తిగా తిరస్కరించియున్నారు. దరిమిలా న ఉద్యోగులను మహాత్ముదీయ కార్యసంఘమువారును కోరిన రీతిని 5 మరతులలోను వాక్యములలో చాలమార్పులు గూడ చేయుటైన. ఈమరతులు హిందువులను మహాత్ముదీయలను విక్రీలి అవమానకరముగా నున్నవి. ప్రభుత్వము ప్రతిపక్షులపం తమునైనది. చెసాలనుండి వదలబడిన వారు కోహటును వదిలి పోగూడదని మొదట ఉత్తరువుచేసిరి గాని పిమ్మట ఇతరపట్టణ ములకు వెళ్లటకు గూడ అనుమతి నిచ్చిరి. 12 వ తేదీ రాత్రి యే జివాను అనంతరాంగారును మరొకరును రావల్సిండి వెళ్లిరి. ఆర్. బి సర్దారు మఖానుసింగుగారును అయినవారును బాధిస్తారు సర్దారు సహానుసింగుగారును ఇంకను కోహటులో నేయున్నారు. జివాను అనంతరాంగారు భర్తలో వివరములను ప్రకటించెదరు అని ఆతంతివార్తలో నున్నది.

(అమృతబహు పత్రిక)

పేంకటగిరి

(స్వకీయవిలేఖరి)

దొంగతనము

జనవరి, 22:- శ్రీ పేంకటగిరి మహారాజుగారి దర్బారు మహాలనందు నొక బంగారు సింహాసనమున కుండు బంగారు శేకు 27 1/2" X 5 3/4", ఒక రెండశాల (పెంకి) మండము గల్గినట్టి దాని నెనో చొరులు దొంగిలించుకొని పోయినది తెలియచున్నది. పోలీసువారు దొంగను పట్టగలదులై ఘట్టిప్రతిష్ఠములు సలుపుచున్నారు.

శ్రీసర్దారు త్యాగరాజ గానసభ, గవర్నరుపేట బెజవాడ

శ్రీ రామమోహన పుస్తకధర్మశాండాగారమున ది. 25.1.25 వ తేదీ ఆదివారము సాయంత్రము 4.30 గంటలకు మహారాజశ్రీ శ్రీ శ్రీ మోలేనారాయణరావు జమీందారు వారి యాజమాన్యమున, సంగీతవిద్యార్థి, బ్రహ్మశ్రీ పాడుపల్లి రామకృష్ణయ్యపంతులుగారి గాత్రపాటయియున్న, వివాక్ బ్రహ్మశ్రీ చల్లపల్లి పంచనాథముత్యశ్రీగారి ఫిజీలున్న, మ. రా. రా. శ్రీ, శ్రీ. దివాకరబాద్లయ కొమ్మరెడ్డి నూర్య నారాయణమూర్తి, ఎం. ఎల్. సి. వాయుడుగారి అభిమాన విద్యారోపితులను, మృదంగవార్యమున పెద్దమేయవడిన సంగి 15 ల వయస్సుగల కాకనాథవా సప్త్యలగు రాజశ్రీ కొలంక వెంకట్రాజుగారి మృదంగవార్యమున్న జరుగును.

బెజవాడ, మునుగంటి వెంకట్రావు.

భారతహిందూశుద్ధిసభ

అగ్రాలో ఫిబ్రవరి 1వ తేదీని జరుగును

భారత హిందూశుద్ధిసభ అగ్రాలో ఫూటీ ఆజంఖాను లో ఫిబ్రవరి 1 వ తేదీని జరుగునని ప్రధానకార్యదర్శి ప్రకటించెను.

శ్రీశంకరానందస్వామి

శ్రీవిశే కానందస్వామిశిష్యుడు

చెన్నపురికి విచ్చేయుట

శ్రీవిశే కానందస్వామిశిష్యులలో నొకరగు శ్రీశంకరా నందస్వామిశిష్యులలో చెన్నపురికి రానున్నారు. వీరెప్పుడు వచ్చు నదియు పత్రికలలో ప్రకటించబడును. ఆనాడు సెంట్రలుస్టేషను కేగి వారికి స్వాగత మియ్యబలించినవారును సభలను జరిపించి వారి ఉపన్యాసములను వివగౌరవాను సి. జె. వాయుడుగా రిపేర 489 పిడారియరు కోవలెఖి, జార్జిటవును, మదరాసు, అని వ్రాయవలెను. ఈస్వామి కథియావాడులో వీరపూరు నుండి విచ్చెదరు.

అకాలీనాయకుల కేసు విచారణ

సర్దారు బహదరు మొహతబుసింగుగారి

స్టేటుమెంటు

పోలీసు శూపర్వైంటు స్పృగుగారిని అడ్డు సవాలువేయుటకు యిప్పుడే మీరేల కొరుచున్నారని ఆ హా రు స్పష్టము మేజిస్ట్రేటు అడుగగా మోహతబుసింగుగారిలు దలిపిరి.

"స్పృగుగారు భర్తలో దీర్ఘ కాలపు సెలవుపొంద యీ కేసునుండి జైలుమన్నాడు గానయిప్పుడే అరెస్టి అడ్డునాలు వేయుట వసరమైనది. అట్లకని నిపుడే ప్రశ్నించినచో తమ కపకారము కలుగవచ్చునని నాతోడి ముక్తాబాయి కొందరు లోలోన నడుపుచుండగా వింటిని. నేను వాడియటకు సిద్ధము గానన్నాను. గురుకారాగుకేసులో గూడ నేను వాడించితిని. నేను చేసిన పనులన్నీటిని నేను సమర్థించెదను. నాకాభ్యుత్తైవ నేనిప్పుడు ప్రశ్నింపబడితిని. 4 ఏండ్లనుండి స్పృగుగారికి సిక్కులసమన్వితో సంబంధము కలదు. కాననేనిపుడాయనను ప్రశ్నించుట వసరము. లేనిచో నాకు ఆపకాళి మిగ కలుగజోడు, శిశోమణి సంఘమువారివలననే గాక, కాంగ్రెసు, భిలాఫతు సిక్కుసంఘముల వారివలన జరిగినకార్యములకు గూడ మమూ లనే బాధ్యులను చేసిరి. 3-9 ఏండ్లబాలురును ముక్తాబాయి మొగని స్త్రీలును చేసినపనులు గూడ మేమే కా భ్యుత్త ము ని రి. ఈ కేసు రి. తి అంతయును అపూర్వముగా నున్నది. కాన నేనిప్పుడు స్పృగుగారిని పరీక్ష చేయుచున్నాను. మిగి అపకాళిమును మీ రియ్యకలెను. నేని పు డు స్పృగు గారిని ప్రశ్నించుట ఆపకాళిము చేతకొని సిర్సాదీలు క్రొత్త సాక్షులను తీసుకొని రాగూడదు. అని మోహతబుసింగుగారు నుడిపిరి. క్రొత్తసాక్షులకు పిలువమని ప్రభుత్వ వ్యాయవాది తెలిపెను. ఇదివరకు సాక్ష్యముచ్చితవారిలో నేకొందరిని నేను మతల పరీక్షింపవచ్చునని గూడ ప్రభుత్వ వ్యాయవాది నుడిచెను. (అ. ప్రె.)

శ్రీ శృంగేరి జగద్గురు

శంకరాచార్య స్వాములవారు

దిండిగలలో నున్నారు

ఈనెల 20 వ తేదీని శ్రీస్వాములవారు ఆరూరునుండి దిండిగల చేరిరి. పురోహితులను పండితులను బహుమానముల నిచ్చిరి. కపాలసముద్ర సరోవర తీరముననున్న శ్రీఅంజనేయస్వామిదేవాలయమునకు ధన మోసగిరి. గురుభక్తి అను విషయమునగూర్చి బహిరంగసభలో ఉపదేశముచేసిరి. శిష్యులొడికి మంత్రాక్షరాల నొసగిరి. రాత్రి శేకోలిద్రవజలు ఆరా ధనకేగి తీర్థప్రసాదములను స్వీకరించినది యొకరు వ్రాసిరి.

అర్చనైశ్య ఆహ్వానసంఘసభ-గుంటూరు

10.2-25 తేదీ సాయంత్రం 6 గంటలకు గుంటూరు శ్రీకన్యకాపరమేశ్వరీ ఆలయమును 12 అర్చనైశ్యమహాసభ ఆహ్వానసంఘమువారి సభ జరుగును గాన సభ్యులెల్లరు రావార్థితులు.

అంశములు

1. జమాఖర్చులెక్రయమును అడిటరు రిపోర్టు అంగీకరించుట.
2. లోగడ తీర్మాన ప్రకారం జిల్లాలో ప్రచారము నిమిత్తము అలూదాగా వుంచబడిన రు 200 హా నిల్వ యున్న ఖజూరు 3500 వినియోగించు పద్ధతి.
3. ప్రచారము శ్రద్ధగా జరుగుటకు తగు ఉపసంఘము నెన్నుకొనుట.
4. ఇతర విషయములు.

కార్యదర్శి

బొంబాయిప్రభుత్వమువారి దైలచట్టమును

మఱిమూడు సంవత్సరములవఱకు

అమలులోనుంచుట

నేటిబొంబాయి గెజటునందు బొంబాయిదైలచట్టము ను మరిమూడు సంవత్సరములవఱకు నమలులోనుంచు బిల్లు నొక దానిని బ్రచురించిరి. ఈచట్టము సెలకు రుకీరిలకు మించనియెడల లకుమాత్రము సంబంధించియున్నది. ఈబిల్లుకుకారణములజెప్పదు పెద్దయెడలలో పూర్వముకంటె నిష్పన్ను తగ్గినది. కాని తక్కువ యదైలందు మాత్రమెట్టిమార్పులుగలవలెనని దలిపిరి.

వ్యాపారముల భాగములం దీచట్టమిప్పుడు అమలులో లేదు. దానిని పునరుద్ధరించుట ప్రభుత్వమునా రపరనుని దలచుటలేదు.

ఆంధ్రభారతీర్ష

గృహవిద్యాపరీక్షలు

కొన్ని మార్పులు

కార్యదర్శకులు, అడ్యుటంబుడి మా కిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

మేము ముందు ప్రచురించినరీతిగా గృహవిద్యాపరీక్షా విధానము ఈనెల 15 వ తేదీనుండి కార్యరూపమున బెట్టుబడి నది. అనేక మందియువకులును, యువకులును, పరీక్షలకు అభ్యర్థులుగా చేరి యుత్సాహముతో చదువుచున్నారు.

గృహవిద్యావిధానము ననుసరించి, యీసంవత్సరమున నాలుగుపరీక్షలు మొదటిపరీక్ష ఏప్రిలు 15వ తేదీన, రెండవపరీక్ష జూలై నెల 15వ తేదీన, మూడవపరీక్ష అక్టోబరు నెల 15వ తేదీన, నాలుగవపరీక్ష 1926 సం॥ జనవరినెల 15వ తేదీన జరుగును.

అన్ని మండల ప్రధానాధికారులలోను, విశ్వవిద్యాలయ ప్రాంతకార్యాలయముల వారు స్థానిక పరిస్థితులనుసరించి ఆ

భ్యర్థులందరి కనుకూలముగనుండుటకు నిర్ణయించుకొనుటలలోను పరీక్షలు జరుగుటకు అన్ని విధముల ఏర్పాటుచేయుచును. ఈ మతము ప్రదేశములలో పరీక్ష స్థలముల నిర్ణయించి అభ్యర్థులను మారు వ్రాయుచున్నార. అధ్యయన పరిమితి అభ్యర్థులైనను, కొక ప్రదేశమున పరీక్షకు చేరినగాని ఈ విషయమున మేము వారికి తగిన రీతిని సౌకర్యములను ప్రస్తుతము చేయజాలమికి చింతింపుచున్నాము. ఈపరీక్షలు ఆంధ్రులలో జాతీయోద్ధరణమునకు నూతన వికాసమును పెంపొందింపజేసి, వారిని భాషాభివృద్ధి, దేశభివృద్ధి గల యే సుస్థాపింపబడినవి. అందరికిని అందుబాటులోను, సులభముగను నుండుటకు పరీక్షల ప్రణాళికను తయారుచేసితిమి. అట్టి పరిస్థితులను, ఆంధ్రయువకులు, తామె ఈపరీక్షలకు చదివి కృతార్థులగుటయేగాక తమ మిత్రులందరిని యీపరీక్షలకు దరఖాస్తుపెట్టుటకు తగిన రీతిని ప్రోత్సహింపచేదరని నమ్ముచున్నాము.

అభ్యర్థులందరను ఈక్రింది విషయమును తప్పక గ్రహించుకొనుచున్నాము.

1. పరీక్షలకుగాను మేము నిర్ణయించిన గ్రంథములలో ననేకము, ప్రస్తుతము విక్రయమునకు దొరకక యున్నవనియు, వానిలో కొన్ని పునర్ముద్రణమున నున్నవనియు మాకు

అభ్యర్థులు వ్రాయుచున్నారు. పుస్తకములకు నిర్ణయించిన తదనంతరము, అభ్యర్థులు పంపముచున్న గ్రంథములను నేకరించుచున్నది. మేము నైతే మిట్టికష్టములకునుగావలసినవిచ్చినది. మేము నిర్ణయించిన గ్రంథములలో ప్రతివిషయమున, ఏదైన అధ్యయనము కెందు గ్రంథములమూలముతో అభ్యర్థులు చదువవలయును. తాము చదవనెంచిన గ్రంథములపేర్లను ముందు మాకుగాని, ప్రాంత కార్యదర్శకులకుగాని తెలుపవలయును. తాము చదువవలచుకొనిన గ్రంథములపైతము, ప్రస్తుతము విక్రయమునకు దొరకకపోయిన, ఆవిషయమునకు సంబంధించిన మరియే గ్రంథములైన చదువవచ్చును. ఈవిషయమును అభ్యర్థులు మాకు ముందుగా తెలియజేయవలయును.

2. అభ్యర్థులు తాము పరీక్షలకు జదువ నిర్ణయించుకొనిన, విషయములలో, ఏ విషయమును, ఏప్రిలు పరీక్షకు మరి యేవిషయమును, జూలైపరీక్షకు జదువవలచినదియు ముందుగా మాకార్యాలయమునకు తెలియజేయవలయును. ఈ నియమము ననుసరించినగాని, పరీక్షలు సక్రమముగ జరుగుట కష్టతరము.

3. మూడుమాసములను అభ్యర్థులు తాము నిర్ణయించుకొన్న విషయమును చదువుచు విషయగ్రాహ్యమున తమకు గలుగుచుండు సంకేపములును జూకార్యాలయమునకు తెలుపుచున్న యెడల, మేము వారికి తగిన రీతిని సహాయము చేయుటకు వీలండగలదు. అభ్యర్థులు గోరిన యెడల మాసమున కొకసారి వారు చదువుచున్న విషయమున పరీక్షా ప్రశ్నమును తయారుచేసి పంపగలము. దానికి జవాబులు వ్రాసి పంపిన, మేము వానినిచూచి, వారికి తెలియని విషయమున తగినరీతిని తోడ్పడ గలము.

అభ్యర్థులు, తమ దరఖాస్తులతో పరీక్షా రుసుమును బంపినగాని వారిపేర్లను రిజిస్టరుచేయజాలము. మధ్య మాంధ్ర ప్రాంత కార్యాలయము కొంతకాలమువరకు గుంటూరు మండలములోని వేటపాలెమున నుండును. శ్రీయుత పూటూరి వెంకటసుబ్బారావు శ్రేష్ఠిగారు సంయుక్త కార్యదర్శకులు. ఆప్రాంతములలోని గుంటూరు కృష్ణా గోదావరి విద్యార్థులు, వారికి వ్రాసికొనిన, వారు అభ్యర్థులకు కాపసిన సంఖ్యను సంతకము చేయగలరు.

ఆనందాశ్రమ గ్రంథరత్నమాల

శ్రీ మదాంధ్ర మహాభారతము పద్యకావ్యము

7 సంపుటములుగా క్యాలిగ్రోబైండు గిల్టుపేరు వెల రూ 15-12-0.
3 సంపుటములుగా క్యాలిగ్రోబైండు గిల్టుపేరు వెల రూ 15-0-0.
ప్యాకింగు లండ్ క్యాలిగ్రోబైండు పుచితము పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.
ఎ. కల్లన్ శెట్టి అన్డ్ కంపెనీ. 286 చె నాబాబురోడ్డు మద్రాసు.

Asiatic Government Security Life Assurance Co., Ltd.,

(Incorporated in India)
PERSONAL INVESTMENT SCHEME.
GRANTS LOANS OF Rs. 1000/- WITHOUT INTEREST.

On Personal Security to its Bondholders as decided by the drawing held for granting such loans every year on 31st January and 31st July.

Apply for terms & call for List of Loans so far granted:—

V. Rangaswamy Esq. B.A., B.L.,
Secretary, Asiatic Buildings,
MYSORE.
D. Rodgers Esq.,
Chief Agent, Mysore Province,
MYSORE.

Messrs.
P. K. Rau & Sons.,
Chief Agents, Madras Presidency,
289, Thambu Chetty St., Madras.

హిందూదేశీయులకు క్రొత్త హిందూదేశీయ సబ్బులు

హిందూదేశమునందు తయారుచేయబడిన మైసూరు చందన, మల్లెపువ్వుసబ్బులను వాడినవారు వాటికిగల ఆయుత గుణములను గురించి ఎక్కువగానే తెలుపుచున్నారు. మీరు నేటిదినమే ఒక బిళ్లను కొని వాడినచో ఈసుప్రసిద్ధమైన సబ్బులే వాటి పూర్తివిధములను తెలుపును.

పదములు చాలవు.
సోపులను కాస్తాక్రమముగా తయారుచేయబడిన వాటిలో మైసూరు గవ్వ మెంటు సోపు ఫ్యాక్టరీవారిచే తయారుచేయబడిన చందన, మల్లెపువ్వుసబ్బులే అతి శ్రేష్ఠతరమైనవని నిర్భయముగా తెలుపవచ్చును. అవి ముఖ్యముగా హిందూదేశీ పుష్టిగతులకు తగినట్లు తయారుచేయబడినవి.

అన్ని జాగాలలోను విక్రయమునకు దొరకును

మహమ్మదు మూసా హాజి బ్రాహ్మిం అందుకో., 32, గిడ్డంగివీధి, మద్రాసు.

బాపట్ల తాలూకాసంఘ

కార్యనిర్వాహకవర్గ సభ

30 తేదీని కాదు, 29 తేదీనే జరుగును

బాపట్లతాలూకా కాంగ్రెస్సంఘ కార్యనిర్వాహకవర్గ సభ బాపట్లలో యువజన సాహితీ సంఘకార్యాలయమున యీనెల 29 వ తేదీ గురువారము ఉదయము 10 గంటలకు జరుపబడును గాన సభ్యులును, అభిమానులును, ప్రచారకులుగా నుండగోరువారును దయచేయ ప్రార్థితులు.

విషయములు:—1. బెల్గాంకాంగ్రెస్ నియమము ననుసరించి కాంగ్రెస్సభ్యులను చేర్పులు. 2. ప్రచారకుల నియమించుట, వారికి తగుయేర్పాటులు చేయుట. 3. భిక్షువ్యాప్తి. ఇతరవిషయములు.

కొల్లిపర గుర్నాధం

పుష్పి వెంకటకృష్ణయ్య

కార్యదర్శకు.

ఆనందచంద్రిక

చమత్కార చంద్రికన్న చమత్కారమై హాస్యరస భరితమై ఆనందకరమైన విశోద గ్రంథరత్నము. ఇందు శృంగార చమత్కారములు సరజాల యుక్తి చమత్కారములు సరసల చతురసంభాషణములు, మధుకృష్ణ చాతుర్య పద్యములు, లంబోదనుడు, కుంభకర్ణుడు, సకల గుణాభిరాముడు, సోమరిపోతు, అమృతవాసీ, బావమరదులు, వదివలు, తాతా మనుషులు మొదలగు హాస్యపద్యములును, చిత్రసమస్యలు అనేక విశోదపద్యములు విలసిల్లెడు ఆనందచంద్రికలు జెడచల్లుచున్నవి.

చమత్కార చంద్రిక

చమత్కార పద్యములు, శృంగార పద్యములు, హాస్య పద్యములు, సమస్యపద్యములు, వేశ్యలపద్యములు, వేశ్య మాతల పద్యములు, విటుల పద్యములు మొదలగు అనేక విశోద పద్యములుగల చమత్కార గ్రంథరత్నము వెల రూ 0-12-0.

మంగిపూడి వేంకటేశ్వరగారు,

తణుకు, కృష్ణాజిల్లా

శ్రీమద్భగవద్గీతా

(నవ్యవిభాగం)

అర్జునవారము

జనవరి 21: ఈవార మంతయును జాతీయవాదులు మితవాదులను భేదము లేక మాటపట్టేలానికి స్వయముగా వెళ్లి గాంధీమహాత్ముని ఆజ్ఞానుసారము నిష్పజాతులను బాగుచేయుటకు తగువిషయములన్నియు చక్కగా బోధపరచిరి.

బుధవారము రాత్రి ఈయభాగమున్న చిన్నమాలపల్లి లోనికి శ్రీయుతులు వీరరాఘవరావుగారు, విశ్వనాథరావు గారు, మజ్జీ లక్ష్మీనారాయణరావుగారు డాక్టరు స్థామింగు గారు వేలూరి నారాయణరావుగారు వెళ్లిరి. సభ మొదలు పెట్టుటకు పూర్వము స్థామింగుగారు నోటితో ఊరు సంగీతపు పెట్టెమీదను, ఆనంతరము నారాయణరావుగారు మురళి మీదను గానము సలిపిరి. ఆనంతరము వారు గృహములను పరిశుభ్రముగా నుండుమార్గములను, శిశువులను పోషించుమార్గములను, గురించి విపులముగా చెప్పిరి. సభ పూర్తియైన వెనుక వారు కొన్నిగృహములను స్వయముగా తనిఖీచేసి ఆరోగ్యము నెవరూ కావలసిన సంగతులను చెప్పిరి.

లక్ష్మీవారము రాత్రి డాక్టరు సూర్యనారాయణమూర్తి గారు తూర్పుగూడెములోను శుక్రవారమునాడు డాక్టరు జెన్నాప్రగడ సుబ్బారావు, పేరుపెట్టునగార్లు మిషనుబోర్డింగు లోను, శనివారము సాయంకాలము గాంధీచౌకులో డాక్టరు గణపతి, తాళ్లూరి లక్ష్మీపతిరావు, సోమంచి సుబ్బారాయణు గార్లును ఉపన్యసించిరి.

ఆదివారము సాయంకాలము 4 గంటలకు బాలికా పాఠశాలలో ఆరోగ్యమైన సంవత్సరములొపు పిల్లలకు 18 గరికి ఖద్దరు కాలువలు పంచిపెట్టబడినవి. ఆనంతరము అత్తోల వీర రాఘవరావుగారి అధ్యక్షతనకు బహిరంగసభ జరుపబడినది. వైద్యశిఖామణులు ఆరోగ్యముమీద సుపన్యసించిరి. బడిపిల్లలచే ఆరోగ్యపాటక మొకటి ప్రదర్శింపబడినది. అధ్యక్షులు తమ అంత్యోపన్యాసముందు అన్నతృప్తినివారణమును గూర్చి కొంతసేపు ముచ్చటించి పథముగించిరి. ఈవారము జయప్రదముగా జరుపుటకు ఆరోగ్య కాభోద్యోగియులను ఈ యువసంఘములో సభ్యులుగానున్న లక్ష్మీనారాయణగారు, వీరరాఘవరావుగారు, డాక్టరు సుబ్బారావు, శిఖామణిగార్లును ముఖ్యకారకులు.

ఉద్యోగపుసంగతులు.

ఈసంవత్సరము ఈతలూకా జమాబందీ కలెక్టరుగారు కేయుదురు, ఇక్కడను వారిసహాయోద్యోగియులు కలెక్టరు తనిఖీ ఫీనిమి త్రము 19 వ తేదీన సోమవారము సాయంకాలమునకు దిగిరి. శిరస్తాచారుగారు రెండు సూడుదినములలో వత్తురు. ఇక్కడ డిప్యూటీ కలెక్టరుగారు తిరువూరు దివిజననకు జమాబందీ నిమిత్తము వెళ్తుదురు. మాగ్రామములయందు కరణములు గ్రామసాక్షులు, జమాబందీ యుద్యోగియులతోనిండి పెండ్లిగృహమువలెను న్నది. పెట్టెలమెంటు ఆఫీసుకుడ వచ్చియున్నది. కాపురముండుటకు ఇంట్లు యొక్కడనులేదు. సర్వే నెటిర్ మెంటుకుచ్చేరిలు వచ్చుటచేత జనాభా ఎక్కువయినది.

త్యాగరాజ పుత్సవములు.

ఈయత్సవములందర్భమున గాయకులు, సంగీతవిద్యా నైపుణులు అనేకులు దయచేసిరి. వీరు తమవిద్యానైపుణ్యముచే మాపురజనుల వీనులకు విందోనర్చుచున్నారు. సోమవారము రాత్రి బాబ్జీలికాపురముల ధాతారం భీమనేన రావుగారు ఆధ్యాత్మ రామాయణము చూడకాకాళక్షేప మొనరించిరి. సమయ మూర్తియందును, సంఘదురాచారములను, భాండసములను ఎత్తి పాడుచుటయందును అనర్థశ్రమకు ఉపన్యాస ధోరణియందును ఆసమానులు, ముగళవారమురాత్రి తిరిగి వీరిచే పురూరవనిత్ర కాలక్షేపముగావించబడినది. ఈరెండు కాలక్షేపములయందు నుకూడ వీరుచెప్పిన ఇతిహాసములను మరలచెప్పక పట్టకథలతో కాలము వ్యర్థము చేయక సభ్యులకు హృదయ రంజకముగ నట్లు చేసిరి. మంగళవారము సాయంకాలము పువ్వల హనుమానులుగారు గాత్రపాట ఘంటాలుగారు మృదంగము వాయిచిరి. హనుమానులుగారు గడచిన సంవత్సరములో ఇక్కడ త్యాగరామోత్సవసందర్భమున పాటకచ్చేరిలు జరపినప్పడు వారికి వాగానము చేయబడిన బంగారు పతకము సభ్యులతరపున తమిరస నీలయ్యపంతులుగారు వారికి బహుమానముచేసిరి. ఈసందర్భమున హనుమానులుగారికిని ఘంటాలుగారికిని ఖద్దరుకాలువలనిచ్చిరి.

బుధవారము సాయంకాలము కట్నని వెంకటాద్రి చౌదరిగారు సభ్యులందరను తమగానముచే సంతోషపెట్టిరి. 6 గంటలు మొదలు 9 గంటలవరకును ముసర్ల గంగాధరకాశ్రిగారు గాత్రమును శ్రీమాకానందూరి శివరాత్రి ఆచార్యులుగారు ఫిడేలి రి పువ్వల నారాయణగారు మృదంగమును వాయిచిరి. కాశ్రిగారు తమవిద్యచే సభ్యుల నందరిని ఆనందపరచుట చేసిరి. ఈ యుత్సవము లన్నియు సంగీతాభిమానులు శ్రీయుతులు భవిషి ఫాటి సూర్యనారాయణగారి కృపచే జరుపబడుచున్నవి. కాం

మైనపువత్తులు

ది ఇండో - బర్మా వెల్ట్రోలియం కంపెనీ లిమిటెడ్

రంగూను,

వారి చేత యారు చేయబడినది

విజంట్లు, స్టాకు చేయువారు

ప్యారి ఆండు కో

పోస్టుబాక్సు నెం 12, మద్రాసు

మైనపువత్తులు, మైనము, ధరలకు వ్రాసిన తెలుపబడును.

తెనాలి

(ఒకవిలేజింగ్)

మనోహర బార్బీకినాదబ్రహ్మయను

బిరుదు నొసంగుట

ఈ నెల 18 తేదీ సాయంత్రం వాలుగుంటకు శ్రీకృష్ణ సౌందర్య భవనంబునందున మ. రా. రా. శ్రీ కొండమడి శ్రీరాములు పంతులుగారి అగ్రాసనాధిపత్యమున తెనాలిలో శ్రీ మాన్వత్ మనహర బార్బీగారి గౌరవార్థ మభినందనసభ జయప్రదముగా జరిగినది. బొంబాయి సెంటిఫిక్ మ్యూజికల్ కాలేజీ ప్రిన్సిపాలురుగారు బార్బీగారింతండి, బార్బీగారి గురువు వచ్చిరి. మాన్వత్ మనహర బార్బీ ౧3 వత్సరముల బాలుడు. ఇరువదియైదు ఇంట్లములు వాయిచగలదిట్ట. ఆ సభలో శ్రీ మనోహర బార్బీగారి మీద పెనుమర్రి వెంకటరత్నముగారు రచించిన పద్యములు చదివిరి. వారిపద్యములను శ్రీ నందూరి శేషచార్యులుగారు ఇంగ్లీషులోనికి భాషాంతరీకరణము చేసిరి. అందు కొన్ని పద్యము లీకింద ప్రచురింపబడినవి. మనోహర బార్బీగారికి 'నాదబ్రహ్మ'యని బిరుదును తెనాలిపౌరు లొసంగిరి. సభ జయప్రదముగ ముగిసెను.

* * * * *
ఉ. ఆరవవత్సరంబునన యంటుభవన్మృదురాగపాండితీ
పూరము వెల్లివారినదిహా! యికసంశయ మొందనేల బృం
దారముజీయ వేణునినదంబుల నీకలియదుఁ జూపఁజే
కురిన బాలశృంగు దపు, కుట్ట! మనోహరమూర్తి వైతిహా.
సీ. స్వాతంత్ర్యరాజ్యసంస్థాపనకర్తయూ
శ్రీ శివాజీయశ్రేష్ఠులు పాంగ
ఘనతూకారామ భక్తాగ్రగణ్యులకీర్తి
మాధుర్యరాగముల్ మల్లడించె
గీతగీవింద సంగీతశిఖిలలో
జయదేవున రసక్రియ లెలకల్ప
స్వచ్ఛాపయోధరస్మిగ్ధహృదంబులు
బాలగంగాధర ప్రతిభ లొలికె
మధురతరమైన యప్రతిహాసగాన
పాండితీప్రతిభాసముద్దండంబుల
మీ మహారాష్ట్రకీర్తికన్యాముఖమున
దిద్దవోయి! కన్యారీతికల మిపుడు!
సీ. చైతన్యరహితపాపాణంబుల గ్రహించి
మంచితేనాల గ్రుమ్మరించినావు
కొయ్యముకల్లుల కొన్ని మారిచి వానికి
గానమాధుర్యముల్ కలపినావు
పకలప్రపంచము సంగీతమయ మయ
మించువాద్యముల రచించినావు
బాలగోపాలుడే బార్బీనుతుం డంచు
మించువుముల్ నాహరించినావు

గ్రామముండి తిరిగివచ్చినప్పటి నుండియు అనగా ఇప్పటికి 18 దినములనుండి శ్రీయుతులు సభ్యులైన సోమేశ్వరరావుగారు జ్వరపీడితులై యున్నారు. వైద్యులను వారికి త్వరలో ఆరోగ్యము సమకూరుగాక.

వేయనేల సంగీతమే నీయమూర్తి
మూర్తి యయ్యె నాదబ్రహ్మమూర్తివీ!
నీకళాపీఠి మామనోహరజముల
నిండిపోయి గీతములు ధ్వనించునయ్య!
సీ. అధ్యాత్మవిద్యారహస్యంబులు వచించి
శ్రీవివేకానంద భీమరండు
మహానీయసుకవితామారుర్యములు చిమ్మి
తనరారిన రచింపద్రుమనివరుండు
ఘనరసాయనకామ్రుత్వనాప్రాపిణ్య
సరణిఁ జూపినయట్టి చంద్రబోసు
కారీరబలమహోదారతతో వెదజల్లి
రమణ భాసిన శ్రీరామమూర్తి,
ఏమహాకీర్తిలతల ధరించినారా!
అతిమనోహరగానపాండితి వెలార్చి
నీవును విదేశముల గణితయుడ వంట
తనయరువుగార మాచంద్రతారకముగ!

(మధ్యంపుమారి.)

నిజాంరాష్ట్రపు జనపరిగణనము

ఈగ్రంథమునందు నిజాంరాష్ట్రమునందు పురుషులెంత ముందీ? స్త్రీ లెంతముందీ? హిందువులెందరు? మహమ్మదీయులెందరు? క్రైస్తవులెందరు? చదువువచ్చినవా, రెందరు? చదువురానివారెందరు? వివాహితులెందరు? బ్రాహ్మచారులెందరు? విధవా లెందరు? విధురు లెందరు? పాఠశాలలెన్ని? పట్టణములెన్ని? పల్లె లెన్ని? భాష లెన్ని? పరిశ్రమరట్లున్నవి? పాడిపంట రట్లున్నవి? కులములెన్ని? ఏయేకులకల ఎంతెంత మందియున్నారు? భాషాస్థితియేమి? పెండులకు విషయములన్నియు మిగుల వివరముగా జర్పింపఁబడినవి. గత పరిసంవత్సరములలోని స్థితికిని, ఇప్పటిస్థితికిని భేదముమాపి, హెచ్చుతగ్గులకు కారణములు జూపఁబడినవి. పంచర్యాసుసారముగ త్రిటివులందీయూ ఆంధ్రులూడ ఇయ్యబడినవి. నవలవరే నిది యొకసారి చదివి పారవేయునదికాదు. దేశస్థితిని, జనస్థితిని, సంఘస్థితిని సరిగాఁజూపునట్టి గ్రంథము. నిజాంసర్కారువారు రెండు గొప్పసంపుటములుగా ఇంగ్లీషుభాషలో ప్రకటించిన మహద్విషయములను విడి ప్రకరణములందు క్రోడీకరించి తేటతెల్లముగ తెలుగుభాషలో శ్రీయుత కొమ్మవరపు శుబ్బారావుగారిచే రచింపఁబడినది. వెల ఆరు అణాలుమాత్రమే! మలయువారు ఈక్రింది విలాసమునకు వ్రాచువలెను.

పురం రంగయ్య శెట్టిగారు,

అతెగ్గండ్రా ముద్రాక్షరశాల, రెసిడెన్సీబాదు,

హైదరాబాదు దక్కన్.

డెల్టా బిస్కత్తులు

ఇదివరలో జరిగిన గొప్పయుద్ధసమయమున మాకర్మాగారము, అందుకు సంబంధించినవన్నియు అనేకవైపులందును, విదేశములందునుండిన సైన్యమునకు బిస్కత్తులను తయారుచేసి, సరఫరా చేయుటకు పూర్తిగా ఇంజీయర్ గవర్నమెంటు మిలిటరీకాఖవారి అధీనమునం దుంచబడినది. అందుచే సరఫరాచేయుటకు వీలులేనందున అనేక కాలాదారులను పోగొట్టుకొంటిమి. ప్రస్తుతము వారికందరిని సరుకులను సరఫరాచేయుటకు గొప్పప్రయత్నములను చేయుచున్నాము. మా బిస్కత్తులు మిక్కిలి మేలైనవిగా యుండుటవల్లను, దిగుమతిచేయబడినవాటిధరయందు అధిక వ్యత్యాసముండుట చేతను మాకు గొప్పజయమే గలుగుచున్నది.

ఈ దిగువ తెలుపబడినవాటిలో దేనినైనను ఉపయోగించి చూడవలెనని కోరెదము.

తాదామి	బీన్	ఇంజీయర్	నెన్
ఆరోగూట్	కారోనేషన్	లెమన్	టటన్
బట్టర్ ఫింగర్	క్రాకర్లు	లంచ్	పీట్ బూరి
కేబిన్	ఫామిలి	మేరీ	రాజా
కాన్ టీన్	జెమ్ ఐస్టు	మిల్కు	వానిల్లా
మిక్స్డ్ పాన్ హాల్డ్	టీ	సోడా	వాటర్

మా జింజ్ బిస్కత్తులు, ఫింగర్ బిస్కత్తులు విదేశపు వాటికంటెను చాల మేలైనవని నిర్ధారణ చేయబడినది.

బ్రాన్, ఆమండు, గ్లటన్, ఈముడరకముల డైయాటెటిక్ బిస్కత్తులను, గోదూమ బిస్కత్తులను వైద్యులు మిగుల పట్టుదతో సిపార్డుచేయుచున్నారు.

అన్నిరకములు 1 పౌను, 2 పౌనులు, 7 పౌనులు, 14 పౌనులు, 28 పౌనులుగా టిన్నులలో ప్యాకుచేయబడియున్నది.

కర్మాగారమునందు పనిచేయువారందరూను అగ్రజాతి హిందువులే. ఇంగ్లాండులో తయారగు వాటిలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన మెషినులు మావద్ద నున్నవి. చేతితో తాకబడక, ఆరోగ్యవద్దతుల ననుసరించి, విపులుల తిచారణక్రింద ఇవన్నియు తయారుచేయబడుచున్నవి. హిందూదేశమునందు యితరులు చేయుచున్నవాటినిచూచి మా బిస్కత్తులని మోసపోకూడదు. ఇతరులు తయారుచేయు నట్టి వాటివలెనే వారు చేతితో తయారుచేయుచున్నారు.

డెల్టా బిస్కత్తు కంపెనీ లిమిటెడ్., డెల్టా.

వారితే తయారుచేయబడినది.

మద్రాసు రాజధానికి, మైసూరురాజ్యమునకు, నైజామురాజ్యమునకు సోల్ ఏజంట్లు:—

మహమ్మదు మూసా హాజీ ఇబ్రాహిం, అందుకో.,

32 గిడ్డంగివీధి, మద్రాసు.

మద్రాసు స్టాక్స్ లు:—

మహమ్మదు ఇస్మాయిల్ అందుకో., 263 వై నాబజారు, మద్రాసు.

ఎన్. దేశాయిగౌడర్, వై నాబజారు, మద్రాసు.

కె. మహమ్మదు హుస్సేన్ సాహెబు, బందరువీధి, మద్రాసు.

సి. ఆర్. వడివేలు మొదలియార్, మూర్ మార్కెట్టు, మద్రాసు.

పి. వీరాస్వామిచెట్టియార్, మూర్ మార్కెట్టు, మద్రాసు.

బెంగుళూరు స్టాక్స్ లు:—

మహమ్మదు ఇస్మాయిల్ అందుకో., 80, ఏ. టల్లు పూర్ మాసూరోడ్డు, బెంగుళూరు కంటన్ మెంటు.

డి. సైడ్ ఉస్మాన్ అందుకో., 47/49 న్యూమార్కెట్టు, దానిబ్రాంచీలు, కంటన్మెంటు.

పి. ఎమ్. ఆబ్దుల్ రహిమాన్ సాహెబు, న్యూమార్కెట్టు, కంటన్మెంటు.

మహమ్మదు ఇస్మాయిల్ అందుకో., అజెన్సీ రోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

ఆంధ్ర దేశమున పేరెన్నిక గల నవలలు!

తైబరీలకు

సంవత్సరాది బహుమానము

50 పుస్తకములు

రు 25 లు మాత్రమే

రు 50 లు విలువగలది

సంవత్సరాదివరకే తగ్గింపువలె

దరఖాస్తులో రు 10 లు అడ్వాన్సుపంపుచు సమీప తైలుస్టేషను తెలుపవలెను.

రు 0-1-0 లెక్క పంపినచో గ్రంథములబిడ్డ పంపెదము.

మేనేజరు, ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథమాల, కాకినాడ.

బహిరంగ యాచకవృత్తినాపుట

మనరాసు ఆంధ్రవిద్యావీధి సంఘసభ

“బహిరంగ యాచకవృత్తిని నిలుపుటను” గూర్చి చర్చి యుటకు నిన్నటి సాయంత్రము పచ్చయప్ప కళాశాలభవన మందు మదరాసు ఆంధ్రవిద్యావీధి సంఘమువారు జేమవరపు రామవాసవంతులుగారి అధ్యక్షతన కైదు రభ గావించిరి. సభా కార్యక్రమముంతయు ఆంగ్లమున జరుపబడెను.

ప్రథమమున కె. యల్. నరసింహారావుగారు జర్జనీయాంజీ మను గూర్చి మాట్లాడించుచు భారతదేశమందు బహిరంగ యాచకవృత్తి చాల అధికముగ ప్రబలి యున్నదనియు, అనేక కేలకొలది ప్రజలు కుష్కపవనములచేతన, అసంఖ్యాకులు ఒక పూట తిండితోడను జీవితముల గడుపుచున్నారు. ఇంగ్లాండుదేశ మలోవలె మనదేశమందు బీదవారలకు చట్టులు నిర్దిష్టపడి యుండలేదు. కాని ప్రతిపండుగ దినములందును, తదితర శుభ ప్రదమున సమయములలో బీదలకు బ్రాహ్మణులకు విరివిగ దానధర్మములు చేయువాడుక గలదు బీదలు కేవలము ప్రజల దానధర్మములపై భారపడి యున్నారు. కాని ఇతరదేశములలో ఎది నిట్లు ప్రభుత్వము పేదల కట్టి తోడ్పాటు నొసంగుచున్నది. పురాతన దినములందు బ్రాహ్మణులు స్వగర్వాచారములను గలిగి స్వతంత్ర సాంప్రదాయముల పోషించ గలిగిరి. ప్రస్తుతము చంద్రవర్మమును త్యజించి పరధర్మ మతాలంబులై యున్నారు. వారిని పోషించుట వృధయే యగును. ఇంగ్లాండునందు మాకు తరగతుల బీదలున్నారు. వారి కెల్లరకు చట్టులు నిర్దిష్టపడియున్నవి. దీని కరణాలములు బీదగృహములు మొదలగు సేకసంస్థలున్నవి. అట్టివట్టులును అనాధకరణాలములు మొదలగునానిని నిర్విపక పూర్వమే బహిరంగ యాచకవృత్తిని నిలుపుటజేయరాదు. అనేక కేలకొలది నిరద్యోగులై నిరాధారముగ నున్నారు. అట్టివారికి వృత్తులను చేతి పనులను గల్పించి జీవనాధారము గలుగ జేయవలెను. ఏ తత్కార్యనిర్వహణము గావించు సంఘములు స్థాపించబడి కృషి పలుపుచును యాచకవృత్తి నిలుపుట జేయబడవలదు. అని పత్కిరి.

వి. రామదాసు పంతులుగారు:— పట్టణములందలి బీద వారల దృశ్యము కడు దుర్భరము. శిశుకాలమున నీ సమస్య పరిష్కరింప బడవలెను. ఇంగ్లాండు దేశమందు వృద్ధాప్యవందలి పెన్షనుల చట్టము బీదగృహములు మొదలగునవి ప్రభుత్వ ముచే నిర్మింపబడియున్నవి. కాని భారతదేశ మందట్టి విధానము సరిపడదు. బీదవానియొక్క స్వతంత్ర భావములను చంపివేసి కృంఖలు బద్ధునిగ జేయును. బీదగృహ ములందలి నిర్బంధకృషి మన భారతదేశమునకు గిట్టదు. మరియొక నూతనముగ పన్ను హెచ్చింపబడును. ఆంధ్ర దేశమందు వైశ్యులలోను దక్షిణమందు నాటుకోటి సంఘములందు యాచకు లుండటం ఆరుదు. కారణమేమన ఆయా సంఘములవారు తమకులము పేట ధార్మికసంస్థలను నిర్మించిధనము సమకూర్చి బీదలను పోషింతుర. కావున అన్ని సంఘములందును, అట్టి ధార్మికసంస్థలను పోషించి ప్రత్యేకసంస్థలను ఏర్పరచుట ఉచితము. గాంధీ మహాత్ముడు దేశీయ లెల్లరకు ముల్యమును రాటపు పరిశ్రమను జూపెట్టియున్నాడు. ప్రతి దేశీయుడును పడుకుటకు మొదలిడిన దేశ దార్మిక్యము సమసి ప్రజలభివృద్ధి గాంచగలదు.

విద్యార్థులు తాము విద్యకై పాటుబడు పయములలో యాచక వృత్తికి లోనుగా వలసివచ్చుట విచారకరము. ఏ స్వల్పధనము కొరకొక క్రీమంతుని దక్షిణే వారి బడపంచలబడియుండవలసి వచ్చినపుడు ఆ విద్యార్థియందుండు పౌరుషము, అభిమానము, ఆత్మగౌరవమును చంపుకొనుచున్నాడు. కావున విద్యార్థిమనుషును, శ్రీమంతులు నగు వారెల్లరు విద్యార్థి పోషణనిధిని సమకూర్చి విద్యార్థి బృందమునకు పోషణనిమిత్తమై వెచ్చించుట అవశ్యకము.

పిదప మరికొందరు విద్యార్థులు యాచకవృత్తి విద్యార్థులందు సవాతనముగ గురుశిష్య సాంప్రదాయమునకలగు గలదనియు, పూర్వము నలంకా మొదలగు విశ్వవిద్యాలయములందు విద్య సభ్యునించుభాషయ గురుసమేతులై గ్రామములందు బయతెజలి యాచించెడివారనియు, భారతదేశమందు హిందూ మతానుసరణము అతిథి ఆభ్యాసములవారించుట గృహస్థాశ్రమ ధర్మములలో ముఖ్యమనియు, కావున యాచకము కావ్రేయమే ననియు, ప్రభుత్వమువారు యాచకవృత్తి నాపు విధానముల ప్రవేశపెట్ట జూచినచో క్రొత్తపన్నుల విధించుట తప్ప జరగవలెననియు పత్కిరి.

అధ్యక్షులకు వందనములతో పిమ్మట సభ ముగిసినది.

రక్కాక్షి నందం పుష్పమాన బిఁబ శనివారము

జొన్ని స్వతంత్రాభిప్రాయములు

[అనుములనేంకటేశ్వరవి (అష్టావధాని)]

శీ॥ ఆత్మదేశార్థమై మననయ్యేనేని
వానిజన్మము సార్థక మైనయట్లే;
యాత్మదేశార్థమై మృతం దయ్యేనేని
వాని కింక జన్మరాహిత్యమైన యట్లే.
(సరోజిని)

శీ॥ ఐకమత్యంబుమై బ్రహ్మజాడవర్ణ
భేదములు వాయు టాకటి; స్వవిద్య దేశ
మందు ప్రబలుట యొకటి - యీయవె స్వ
రాజ్యసంపదనుబొంద నెందునుసాధనములు.
(శ్రద్ధానంద)

క॥ చై వియనకు దేశమునకు
సేవ నడువ గవ్వములను జరదుఃఖములకొ
జావును గాంగిట జేర్చెడి
భావము కొందటికెక్కలు భాగ్యవశమునకొ.
(అల్లి బేగం)

శీ॥ సర్వప్రజకు స్వతంత్రంబు జన్మహక్కు;
యెవరినో యందుకై యాశ్రయింప నేల?
నీకొకటి నీవు త్యాగివై నిలు మదిటి
భావనవచ్చుచే నిహపరములందు
నీ కదేదియు నక్షమై నిలువఁబోదు. (తిలకు)

వియోగిని

[విశ్వనాథచరసింహముగారు]

శీ॥ నిండుజాబిల్లి కన్నులవండువయ్యె
కలువకాంతామతల్లుల కల కదీరె
రమణీరంగులమనములన్ ప్రమద ముబ్బె
బాల! నీవేల యీలీల సోలె దిచట! 1

శీ॥ వస్తుచయమెల్ల సంతోషవనధి దోగ
ప్రకృతి నూతనశోభలన్ బడసియుండె
పక్కిగములెల్ల గూండ్లలోపలకు బారె
పడతి నీవేల యిచ్చట బ్రమసియుంటి! 2

శీ॥ ప్రియుని విక్రారమున చెలరేగునట్టి
శోకసంతాపమా! యేమి? సొగసులాడి
వాడి యాకీతి నుంటివి బోడిమి విడి
ఎట్టిమానవుడే నీకు నెగ్గునలచె! 3

శీ॥ ప్రియునికై పేచియుంటివా? వెలది యిచట
మలినవస్త్రంబులను దాల్చవలసెనేల?
మోమునందున చేతులన్ మోపితేల
కన్నుగవ బాష్పముల నిట్లు కార్చెదేల! 4

శీ॥ సిగను చిందరై విరియంగ జేసి తేల
కనులకాటుక చెక్కిల్ల గారె నేల
చిన్నికన్నుటిలికంబు చెదరేనేల
చెప్పమమ్మరొ! నీకేమి చేటు గలిగె! 5

పసులకావరిగానము

[వెంపరాల సూర్యనారాయణమూర్తిగారు]

ఉ. మానసమందుఁ జింత యనుమాట నెఱుంగక;
జేనెఁడుమకొ! పీనముఁదాల్చి ప్రావలువ
పీలిక నెత్తిని జాట్టి, మాపులం దాననమందుఁ
గోమలములై, మధుమాసలక్ష్మీకీక! (శ్రీ)
నిధులైన భవములచే వెలుగొండెడు బాలుఁ
గాండీతిక.

చ. అరిఁ డలయూరిజైటఁ బసు లచ్చట నచ్చట
మేయ నిల్చి, యు! న్నతమము, సంతతచ్ఛదవి
వప్రమునై, మధుమాసలక్ష్మీకీక! గృతకగి
రింద్రమైన వటవృక్షమునెక్కటిఁ జేరి, పల్ల
వాం! చితమయి, చేతికందు నొకచిక్కిని చ
క్కనికొమ్మ నెక్కెఁ దాక.

ఉ. ఎక్కిమ్మకూల్ల నద్దళిములే తనకాస్తరణంబు
ఛత్రముకొ! బ్రక్కలపించువీవనలు, ఫాలపుఁ
బట్టము నాడు నుండగా! దృక్కులు గోచ
యంబుకడ కేగుచు వచ్చుచు నుండ గర్జ
ముల్! గ్రుక్కకుగ్రుక్కత్రావఁ గొనగొమ్మ
పికంపురవామృతంబులకొ.

చ. అటు నిటు నల్లెనల్ గని యహాయని పొంగుచుఁ
దావసించున! విటపము నుయ్యలట్లు లతివేగ
మ యూగుచునుండె, సంతలో! దటుకునఁ
దోచె నన్నమయి తాలిమిఁదూలఁగఁజేయు
నొక్కయ! స్ఫుటమగుగాన మాశిశువు నుం
దరకంధరనుండి గొబ్బనకొ.

మ. అతఁ డుయ్యాలగ శాఖ నూగుటను సూర్యా
భావదేశంబులకొ! వితంత్రై, యలగీతి చం
చలవలెకొ విశ్వంబునుం జాట్టుచుకొ! బతనం
బందుచు, మబ్బులం దణఁగుచుకొ బ్రాంతంబు
లందున్న కై! లతతికొ బెల్లగిలంగఁ జేసి సెల
యేళ్లకొ మున్నె పల్లంతలోకొ.

మ. కొనగొమ్మకొ వసియించువోయిలరవాం కూర
మ్ము లంతంత రం! జనమూనకొ, శ్రుతిమేలనం
బగుచు భూస్వరాంతరాళంబులం! దున నా
గానము చక్రమై తిరుగుచుకొ సోపానముల్
గట్టు, చ! ల్లనఁ దారాపథమందు లీనమయి,
పూలకొ జల్లుచుకొ రంజితకొ.

చ. ఒకపది మింట నుండి పరమోద్ధతవృత్తి రసా
తలంబు ము! ట్టికొని, విలీనమాచును బెత్తిల్లనఁ
జమ్మెడు నిర్మరంబునాం! జకచకలేచి, దివ్య
లయసంచరణం బొనరించుచుకొ, మనో! విక
సనహేతువై పాలించె విశ్వము వేడులుగా
సెనర్పుచుకొ.

ఉ. తల్లిలితారవామృతముఁ దన్మమతకొ విను నా
మనంబునకొ! మల్లెలు జలుజల్లుమని మాటికి
మాటికి రాలి, వాననల్! వెల్లువలై స్రవించె,
లవలీలకల్ మలయానిలంబుచే! నల్లెడ
నూఁగఁ జొచ్చెఁ దను వెచ్చటయందెను యె
ల్లెఱుంగుచుకొ.

శా. ఆలీలాలిలతామృతారవము నట్లానించుం
చుండంగ నామూలకొ దీనిని మేళవించి, యొక
యంభోజాక్షి కాబోలు నిర్వేలానందము వి
శ్వమోహనముగా వెల్లొంద లేఁబట్టికొ జోల
ల్ పాడుచునుండె గిన్నెరలబంతుల్ మ్రోగి
న క్కొతటికొ!

ఉ! గానయగంబు మధ్యఁ బడి కాలును జేయియు
నాడకుండి యెల్లెనియు భావనానథము నీఁగఁ
గఁ బూనియు నీఁగలేక యెల్లె నిలువంగ నా
మనము నిట్టటు లుయ్యెల లూఁగఁజొచ్చె నా,
హా! నయనోద్రియంబునకు సంతయుఁ దోచె
ను బ్రేమపుంజమై.

శీ; ఆకసంబున మేఘమం దట్టునిట్టు
వడగువాఱుచుఁ దళతళ మెఱయునట్టి,
కోకిలిద్యుల్ల తాదీ ప్తి సాటిగాఁగ
భావ ముప్పొంగె గానజోలావళముగ.

ఉ! అందటులొక్కజా మనశిమా ప్రణయంబుధి
మున్చి, నిశ్చలానందముఁ జెంది, చెంగట ననగ
ళమా పసిగాఁపువాని పాటం దిగనాడఁ బూని
తిఁ గడంక సుదూరమునుండి జోలచే నుందరి
భావనానథము జబ్బనఁజూఱఁగ లాగివై నఁగకొ

శీ! అంతలో నావసులగాఁచు సర్పకునకు
నేమి తోచెనె గానంబు నెల్లవిడచి
కొట్టు కొనకొమ్మ నున్నట్టి కోవెలకును
గోప ముదయింపఁ "గో" యంచుఁ గూయఁ
దొడఁగె.

క॥ అమూలకలీస్వరములు
నామది నేకత్వమంది యత్వైతానం
దామృతిముఁ గురిసె; నేటికి
నామది యట్లుండఁ దలఁచినకొ బరవతకొ.

క॥ కోకిలయుఁ గాపుబాలుఁడు
నాకడుపు ఫలించినట్టి యతివముఁ దనుకొ
నేకాకృతి నొందఁ ప్రణయ
మేకరణి వచింపఁజాల కింకవిరమింతున్.

సుందరి తైలము

చట్టి 1-3 వెల హా 0-8-0 వి. పి. 0-13-0

ఒక డబ్బితైలము విడువక రాచిన ముఖమున ఏర్పడు
మొటిమలు మచ్చలునూను. ముఖము కాంతిబాఠి, నున్నగా
అద్దమువలె ప్రకాశించును. చర్మము మృదుత్వముకలిగి నాంజా
లేదును. తలతైలము మంచిగుణాన గలిగి విగడకతి నుండును.
అమృతాంజనం దిహో మదరాసు - బొంబాయి.

కొలను పాకక్షేత్రము

[నామకల్ప శృంగారాపుగారు]

దక్షిణకాశి

ఉ॥ శ్రీయత కొలను పాకక్షేత్రము గల్గొకటల కాశి కా
 శ్రేయ సుపూజ్యక్షేత్రమును చిత్రమురంజిత నొక్కరూ
 పమై నీయసమానక్షేత్రమును యింపుగనందలి చిత్రశిల్పికా!
 ధీయతమైన వర్ణనలు ధీరగుబుద్ధిని వ్రాసితిచ్చుటకొ॥

పరాత్పరుని లీలా విభూతియై ధనరాయనా ప్రదీప్త నవ
 ఖండవమాణమందైన, యాభూనలయంబును యువతీరత్న శిరో
 వరంసంబుగా దనరాచి, యారావర్త మను పేరం బ్రసిద్ధికెక్కి
 నది యాభారతమాతయే. ఇయ్యది సకలసంపత్కీర్తియమై ధర్మార్థ
 కామమోక్షంబుల కాటవట్టె, మోక్షార్థులకు తపోనిలయం
 బై సర్వఫలంబు లొసంగ కల్పనృత్యంబు చందంబున, మెలంగ
 చున్నదియని మనవార్లకు దోడ్పాటుగ తదితర దిగ్భాగాంతర
 గతులైన పాశ్చాత్య పండితసరేణ్యులు సిద్ధాంతిరంచిన
 సిద్ధాంతమని మన భారతీయుల మనోభావంబుల స్థిరంబయినది
 యని గట్టిగా నక్కాసించి చెప్పవచ్చు.

ఇట్టి మనసాతనజన్మస్థానందైన భారతీ కాంతా
 రత్నం బిప్పటివర కహీనదశయందు ప్రవర్తించుట యిండుక
 మనస్సాధిమాన కృతజ్ఞతా నూచికండే! ఇట్టి హిందూసామ్రా
 జ్య పేటేరమై వెలంగునా హైందవ భూప్రదేశమునంగల సకల
 చాతుర్య వైపుణ్యంబులతో తీర్థయాత్రాది క్షేత్ర మహిమాభి
 పాటవంబులరామందైన న్ననాతీతమై పాపంగమన్నయది. సకల
 రాజ్యంబుల నతిరవణీయమగ నిర్మింపబడిన సార్వభౌమంబు
 పాది చిత్ర శిల్పికావై పుణికాశలతకు వేమర్లు యెక్కుడుగా
 పరిగణింపబడు మనభారతమాతా ధీనంబునంగల దైవభవనాది
 శిల్పికాకళాచాతురి ప్రాధ ప్రభావంబు యప్పటికాలంబునకు
 మహమ్మదీయ మతాధ్యక్షులచే చెరువంబడి యుండియు ప్రస్తు
 తమువారలయంబులకుత్సంబు గల్పించుచున్నయవి. ఇట్టిసనా
 తన శిల్పికా నిర్మితంబులైవెలంగ సత్పుణ్య సుక్షేత్రాభిమానం
 బిప్పటి హైందవసామ్రాజ్య సంయుక్తమైన హిందూజనాసంగ
 మంబున కిండుక లేకపోవుట కారణంబేమియో విజ్ఞానోవిదుల
 మనంబుల వివిధరూపంబులుగా పాడగట్టుచున్నయని యని. శిష్ట
 నమ్మను. జన్మసాఫల్యాగ్ధమై వలయు ప్రయత్నములలో భగ
 వత్సాన్నియపుణ్యక్షేత్రంబులు మేటియై దనరారుచున్నయవి.
 పరమాత్మధ్యానేక స్థిత్యయోగంబునకు సహాయించింబుగా మన
 హైందవమతాధ్యక్షులైన వ్యాసపరాశరాది శుకశానక యంప
 దేశానుకూలంబుగా ఆర్యులైన మన పూర్వభక్తాగ్ర గణ్యులు
 దేవాలయ సంధర్మన సంపత్కీర్తియంబు స్థిరంబుగా గుర్రెటింగి
 ముందు బోవు హైందవ ప్రభావంతటి శుభయోగంబుగా య
 నేక దేవాలయ మండపనిర్మాణం బతిచిత్రముగా సకలస్థించిరి.
 అట్టి మహామహాన్నత సత్స్వరూపుల హస్తంబుల కల్పించం
 బడిన యీశ్వరాలయ సంధర్మనంబున ప్రస్తుత కాలగతంబైన
 భారత మాతగర్భంబునంత సంగర్భిత భవసంపుటంబులు పటా
 పంపన లానని సత్కీర్తనముగా కాసనంబులు ప్రబలుచున్నయవి.
 ప్రస్తుత కాలంబున మనచక్షుర్దృశ్యంబునకు గానంబడు సకల
 దైవక్షేత్రంబులలో వన్నెకెక్కియు పేరం బ్రసిద్ధి లెందినయీ
 ఆర్యవర్తంబునకు ఉత్తర దిగ్భాగంబున కాశీక్షేత్రంబును
 దక్షిణప్రాంతంబున రామేశ్వర క్షేత్రంబును అలరారుచున్న
 యవి. వన్నెకెక్కిన యీక్షేత్రద్వయంబున మిన్నయైన కాశీ
 క్షేత్రంబు దక్షిణదిశయందుగూడ వేరొందు గలదని మనసాత
 నులచే జెప్పండి ఇయ్యది యెవ్వోటగలదురా యని చదువరులు
 సంశయాభిప్రాయంబున ఊహింప గలరు. ఈ దక్షిణకాశీక్షే
 త్రంబు ఘనతపహించిన నిజాంపరిపాలనాధీనందైన నవాబు
 బహిరామ జాలాగాటి జాగీరుగా నొసంగబడిన కొలనుపాక
 యనంబడు నొందు పుణ్యక్షేత్రము గలదు. అయ్యది ఆశేరు
 లైశ్వర్య స్థానముకు సుమారు నాలుగు మైళ్ల దవున పడమటి
 దిశన కోశిల్లుచున్నయది. ఆవరమ పావనందైన పుణ్యక్షేత్రం
 బునకు పలువిధంబులైన నామంబులు గలవు. కొలను పాకయి
 య, లింబావతిపురమగియ, వ్యాఖ్యనగరమగియ, సరోవర
 కుటీర మగియ, సోమ శేఖర పుర మగియ, కుదుట పుర మగియ,
 కొలన పుర మగియ, కొలన పుర మగియ
 నామాంతరములు గలవు. ఇత్యాది నామాంతరములలో కొలను
 పాక యనునదియే యుపార్ధ నామమై యున్నయది. కొలను
 పాకయనునామంబు ఆస్థలంబునకు రాగారణంబేమన దొల్లి

పితృజ్ఞ పరిపాలనకు ధురీణుండైన శ్రీరామచంద్రుడు పరునాల్ల
 బంబులరణ్యంబున తిరుగుకాలంబున నిచ్చుట పర్వకాల నిర్మించు
 కొనిరనియు కొందరు తమయభిప్రాయం బొసంగుచున్నవారలు.
 అదియనంగాక యచ్చట స్వచ్ఛందైవతోయసమన్వితంబగు
 కొలనొందు గలదు. కావున నద్దానికి యా సార్థక నామం బొసం
 గిరనియు మరొకొంద రూహించుచున్నవారలు. ఇంతియగాక
 నీస్థలంబున కడతిదూరంబున కుత్తరమున కాశిబాగ్దయను నొక
 కొలనుగలదు. ఇందుగల మధురతోయంబు లా యుత్తరకాశీనుం
 డి భూగుప్తముగా నచ్చుచున్న యవి పూర్వయునుండి జెప్పం
 బడియె. ఇందుచే నద్దానికి దక్షిణకాశీయని మన పూర్వులు
 సార్థక నామం బొసంగిరి. ఈపుణ్యజలతటాకాలయ సంధర్మ
 నీయులకు కాశీవిశ్వేశ్వర స్వామిని సంధర్మించువంతటి సత్పు
 ణ్యంబు లభించునని వేసోళ్ల ప్రజ వాక్కిననుచున్నవారలు. తొ
 ల్లి చూ ప్రదేశము విద్యావిజ్ఞానాష్టతంబునకు మధ్యప్రదేశమై వెల
 యుచుండెను. అందుచే నీస్థలం బహుశంబైన పుణ్యంబునకు
 బీజస్థానంబై ప్రసంగించుచున్నయది. వ్రాహ్మణ క్షత్రియ
 వైశ్యకూడ్ర జాతీయ ఉపజాతీయసంఘంబున కనుకూలంబుగ
 వేరువేరు భగవన్మందిరంబులు నిర్మింపబడినవి. తచ్చాసనంబు
 ననుసరించి యిప్పటివరకు ఆయా ఆలయములకు ఆయాజాతీ
 యసంఘంబులు ఆర్యవాగ్దక్షులై యున్నవారలు. లెక్కకు
 యిరువదిరెండు మఠములు వారివారి జాత్యానుకూలముగా
 నిర్మింబడినవి. అయినను ఇచ్చోట నొకటి వీరనారాయణ
 స్వామి దేశళమును, రెండవది సోమేశ్వర స్వామిమందిరమును
 అపూర్వములై దనరారుచున్నయవి. ప్రస్తుత కాలానుకూలమున
 కిండుక శిథిలస్థితిని యుండినప్పటికిని వాటి సనాతన శిల్పకళా
 వైపుణీయంబున పెక్కురూపంబుల వేర్వేరుచున్నయవి.
 వైశిష్ట్యంబడిన వీరనారాయణాలయమునకు విష్ణుమందిరమని
 యు (కోవెల) సోమేశ్వర భవనంబునకు శివనామంబునయు
 మహాదేవమందిర మనియు పిలువబడుచున్నవి. త్రిమూర్తీయ
 మైన నారాయణాంశంబిండుక గమనించినచో సాత్వికతత్వా
 ను కూలంబున విష్ణుండు మధ్యగతుడైన పడిన కొలను
 పాక అను భూసతీతలంబునకు నాభిప్రదేశంబున వీరనారా
 యణాలయంబు దనరారుచున్నయది. ఇద్దా
 ని కి మూడు గర్భ గృహంబు లు గోపురంబు లుగోపురంబు
 లెలుగా వేరువేరు ధ్వజస్తంభంబులచే ప్రకాశించుచున్నయవి.
 ఈ ఆలయముల పార్శ్వమున ధ్వజస్తంభం బొందుగలదు.
 ఇద్దాని నిర్మించిన నిర్మాణకళ నామంబులచుట్ట శిలామిదితం
 బులైన కాసనంబులవలన భ్యాతిబొందిన పశ్చిమచాణక్యవంశీ
 యులని తెలియంబడుచున్నయది

సోమేశ్వరాలయమును మహాదేవ నిలయంబీ క్షేత్రమున
 కు పడమర పార్శ్వంబునంగలదు. నీయాల యంబుకు ప్రథమం
 బున నొక్క విశాలమైన శిలానిర్మితంబగు సింహద్వారంబు
 గలదు. ఇద్దానిని యతిక్రమించినచో నొక్కవైశాల్య భూప్రదే
 శంబు గానంబడును. నాస్థలమధ్యమంబుని ఇంచుమించుగా యరు
 వదియారడుగుల నిడివిగల నొక్క ధ్వజస్తంభము మిన్నులపాడ
 గట్టుచున్నయది. ఇద్దానిమొల నుండరాకారమైన నొకకన్న
 నంది విగ్రహంబుగలదు. ఈవిశాలస్థలంబున కింపార్శ్వంబు
 భోభామయానమైన కృష్ణశిలా నిర్మితంబుల లింగద్వయంబు
 సాలంకసహితంబుగా పూజనీయమై పాడగట్టుచున్నయవి.
 అనంతరంబు నాయాలయ మధ్యమంబున సోమేశ్వరస్వామికి
 చిత్రమైన శిల్పికాచాతురి పాటవంబున నొండొక్క మండపము
 గట్టుబడినది. అద్దానిమొల నొక్క విశాలమైన నంది విగ్రహం
 బుంగలదు. దాని పార్శ్వంబున వికసిత పర్యాకరంబులై నొక్క
 లక్ష్మీవిగ్రహంబు తెలియుచున్నయది. వేరొక్క పార్శ్వంబున
 చెండికాంబు విగ్రహంబుగలదు. ఆలయంబునకు వెలుపల కోటి
 లింగా కృతంబైన కోటిలింగ మంబుపంబున నొక్క మంటపం
 బుగలదు. దాని వెలుపల ప్రతాపరుద్రాలయంబు విఘ్నేశ్వరా
 లయంబు సప్తమకసహితంబుగా గలవు. ఇంతియేగాక అష్ట
 దిగ్భాగాదిక విగ్రహంబులను, ఇంద్రద్వారపాలకాది విగ్ర
 హంబులనేకముగా కండ్లకు మిరిమించునట్లు అతిచిత్ర శిల్పికా
 వై పుణీయంబున నిర్మింపబడియున్నయవి. ఆలయమునకు మను
 ముందు శిలానిర్మిత చక్రసహితంబైన నొకచక్కని రథంబొందు
 గలదు. ఈదేవాలయంబున ప్రతిసంవత్సరము పాల్నా మాసాంత
 రంబున సభక్తి పూర్వకంబుగా కడుతత్పరమునాచి జనంబునచ్చి
 దైవోత్సవంబు జేయుదురు. ఈయాశ్వరాలయ పార్శ్వంబున
 నొక్క విశాల తటాకం బొకటిగలదు. అద్దాని మధ్య దేశీరి
 స్వామిలవారి విజయస్థంభంబురమణీయమైన పున్నతంబుచే
 నలరారుచున్నయది. ఈ విజయస్థంభంబున బలపరాక్రమ

ధురీణులైన, చాణక్య ప్రభుసరేణ్యులవలన స్థాపింపబడినట్లు
 చరిత్రకారులవలన తెలియబడుచున్నయది.

ఈగ్రామమునకు కొంత దవున ఉత్తరపార్శ్వంబున
 మాణిక్యస్వామియాలయం బొందుగలదు. ఇయ్యది ప్రస్తుత కాల
 మునకు జైనమతాధ్యక్షులచే జైనదేవళముగా మార్పబడినది.
 ఐనను ఇది యిప్పటికాలమునకు మిక్కిలి పున్నతస్థితిలో
 గాంచనగును. వైశుదహరించిన సోమేశ్వర తీర్థోత్సవంబులు
 జరుగుపగిది వైత్రమాసాంతరమున యియ్యదిగూడ గొప్ప ఉత్స
 వంబులచే యలంకరింపబడును. దాని ప్రస్తుతి రమణీయంబులం
 బట్టి కొలనుపాక క్షేత్రంబుకై విజయంచేయు క్షేత్రజ్ఞులెల్లరును,
 నిద్దాని తప్పక జూడ నిచ్చుగించురు. ఈ జైనాలయ మధ్య
 మంబున రింబుదేవుడనియు లేక అధినాథుడనియు పేరంగలగు
 నొకనిగ్రహం బొందుగలదు. ఇద్దాని యింపార్శ్వంబుల మహా
 వీరనేమినాథయను రెండు పువ్విగ్రహంబులుం గలవు. ఈయా
 లయ సింహద్వారంబున కెదురుగా రమణీయమైన పుష్పమంజు
 రులచే లతామంజులచే కమలాకరములచే సకల ఫలభరిత
 భూదహ సమన్వితంబైన నొక్కశృంగార ననంబు నందననం
 బతిక్రమించినట్లు జూపరులకు సేతోత్సవంబుగా నచ్చుట నలం
 కరింపబడి యున్నయది. ఇయ్యది సికందరాబాద్ నివాసు
 లైన పున్నమచందు నేటుగారి పేరం బురుగుచున్నయది.

ఈకొలనుపాకకు సంబంధించియున్న శీడికల్లుయను
 నొకతీర్థయాత్ర స్థలంబొందుగలదు. అది ఆశేరువైపునకు ఎని
 మిది మైళ్ళదూరమున తూర్పుదిశ నున్నయది. అక్కడ ప్రతి
 సంవత్సరము కాశీకమాసములో రామోత్సవంబు జరుపుదురు.
 అచ్చోట తొల్లియినవంశజుండగు శ్రీరామచంద్రుడు పితృజ్ఞ
 పరిపాలనార్థమై వనింజరించు సమయంబున మారియండను నికా
 చుండుడమృతాత్మునిచే సంహరింపబడిన స్థలమిట్టియని దీర్ఘ
 కాలవదంతి. ఇది యట్లుండనిండు. ముఖ్యప్రశంసం జేమను,
 హిందూ జనసంఘంబునకు మోక్ష హేతుకంబులైన సుప్రయత్న
 ములలో యగ్రగణ్యమైనది దేవాలయసంధర్మనము. మహమ్మ
 దీయులకు మసీదులను, క్రైస్తవులకు చర్చిభవనము లెంతవఱి
 ములని తలంచెదరో అటులనే మన భారతీయులకుగూడ దైవ
 మందిరములపై నమిత ప్రీతియాత్ములై యున్నవారలు. పరమా
 త్మైక్యానందధానమునకు తొలుత భక్తి లభింపవలయుం
 గావున నది లభించుటకై పెద్దలైన మనవారలచే దేవాలయ
 ముల ప్రార్థనామందిరములుగా తొల్లి నిర్మింపబడి యెట్టివాకిని
 నెట్టిసమయంబుననైన నిర్మంధనము గలుగక వ్యర్థగా యాశ్వ
 రప్రార్థితులైనట్లై స్థాపింపబడెను.

ప్రస్తుతకాలం బతిచిత్రముగా మారినది. అందుచే ప్రజల
 భక్తి క్రోధాదులు యన్యధా యత్తమై విత్తార్జిత
 ముల పాల్పడినవి. కాస్త్రపరిశోధనంబు, మాతృభాషాభిజ్ఞా
 నము లేనికలంబున రవోదయంబులై యరవిందంబుల పగదివిక
 సిత విహీనంబై ముకిలింపబడియె. పుస్తకస్మరాపాత్యమైన
 విజ్ఞాన మా వికాషిధుల జేరినది. కారణంబేమన చతురాశ్రమము
 లాచరించుపద్ధతి ద్వితీయంబుననే కలకాలము స్థిరంబైయుండి
 యద్వితీయమైన పరస్పర్యాయనందు మరపు కలిగించినది. ఇం
 దుచే పరమకళ్యాణమైన విజ్ఞానంబు విసినచుల పాల్పడి వివేకత్వ
 ముజేరినది. కావున బుద్ధిమంతులైన సోదరసోదరులు తమమనం
 బులు యా మిడనునహరించిన క్షేత్రావలోకనమునకై పొందు
 రచవిజనంతరము తదాలయ భిన్నంబులభిన్నముగా క్షేమార్గల
 రని తలంచెదను. ఇంతియేగాక యీక్షేత్ర భూసరిహద్దులకు
 రాయలై ప్రకాశించుచు తదాలయసాహిత్యం బొసంగుదేశముఖ
 దేశపాండ్యవతక దూరాదిపత్ప్రభులు కడజాంతర్గతులై పలు
 యుప్రోత్సాహము తదితర ప్రజానందంబునకు బురిగొల్పి శిథిలం
 బైన యాసనాతన నిర్మితంబులై వభవసంబు లున్న స్థితికిఁ
 వచ్చి తమ వ్యస్తానాభిమానమును హైందవమత స్థామ్రాజ్యధరం
 ధరత్వంబును వెల్లడిజేసి అట్టి దీనదేశవాటిలకుండ జేయుదురనెడి
 ప్రాధానతో విరమించుచున్నాడను.

తొల్లిటాకులచే మిగల తోరమయ్య
 నిర్మితంబైన యీదైవనిలయభూమి
 శిథిలస్థితిగాంచి మిరలుస్థితమని
 ఉన్నతంబునకు తేనెనుడన్నలారా!

శిరోవదన మాత్రలు
 20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి 0-12-0
 ఈ మాత్రల నుపయోగించుటవలన శైశ్వర్య కలహస్థి,
 ఓంటిల నొప్పి పెంపనే బోవును
 అన్యుతాంజనం డిపో, మనరాసు - బొంబాయి.

విశ్వేశ్వరమహాపండితుడు

[శ్రీరంగము సోమేశ్వరశాస్త్రిగారు]

“ప్రపేదిరే ప్రాక్షన జన్మనివ్యా” అని మహావి కాళిదాసు చెప్పినట్లు, మహామూలము తమ పూర్వజన్మమున తమకు విశేషపరిచయములగు విద్యలకే పొందుచుండును. అట్లుకాక పోయినచో నాకేంద్రకే “కన్యలిసీ కలహంస” మను శృంగార రసప్రధాననాటకమును రచించిన రాజమహామణికిని, 10 వ ఏటనే సర్వకాస్త్రములను జదివి కవిత్వమునుజెప్పనేర్చిన పయి మహాకవికిని, 12వ ఏటనే చతుర్వేదములను సాంగముగ నధ్యయనముజేసి, తర్కాదికాస్త్రముల గడబడకామాయలులుగ నొనర్చిన యపరశేకరలగు నప్పయదీక్షితులవారికిని, 18 వ ఏటనే పురాణమును జడవుట బుద్ధకమును మూసి యంతకం టెను సరముగాఁ జయింకఁగఁ దిడువుకొన నుండ మూర్ఖులుపహి తము విని యానందించుటలు సంగీతమేళనమొనర్చి చదివిన శిష్ట కృష్ణమూర్తికిని, ఇంకను మహాకవులు, పండితులు, గాయకులు మొదలగు వారికిని నేమి గురువిద్యయన్నది. ఏమి ప్రాయ మున్నది. వీరియందుఁ బరమేశ్వరాంశలేమన్న విరట్టిపనులను జేయుచుందురా? దీనినే ప్రతిభయని శాస్త్రజ్ఞులు పేర్కొని యున్నారు.

“స్మృతిర్వ్యతీతవిషయా మతిరాగామిగోచరా, బుద్ధిస్తా త్కాల్పిక్షేయాప్రజ్ఞాత్రైకాల్యగోచరా, ప్రజ్ఞాం నవనవోన్మేష కాళిసం ప్రతిభాం విదుః” అని ప్రాచీనుల సంకేతములు.

శ్లో॥ బీజం హి తస్యాః కవితాలతాయాః ప్రాంతోనదంతి ప్రతిభావిశేషమ్, సత్కావ్యకాస్త్రాద్వ్యవహానాది జలాది నేకాది కమీరయంతి॥ అని కవితాలతకుఁ బ్రతిభ యనునది బీజముగాఁ జెప్పబడి యున్నది.

ఈశ్లోకమునకు వ్యాఖ్యానము వ్రాయుచు ధర్మమూరి యిట్లు వ్రాసియున్నాడు.

ప్రాంచ ఇతివాం చేః పూజాయా మిత్యుపధానకారస్య లోపప్రతిషేధః ప్రతిభతి ఆశ్చోపగర్గ ఇత్యక్ ఆకర్తరిచ కార కే సంతా యా మితకరణార్థతా ప్రతిభాంత్యనయేతి ప్రతిభా.

శ్లో॥ స్మృతి ర్వ్యతీతవిషయా మతిరాగామి గోచరా, బుద్ధిస్తాత్కాల్పిక్షేయాప్రజ్ఞాత్రైకాల్యగోచరా.

ప్రజ్ఞాం నవనవోన్మేషకాళిసం ప్రతిభాం విదుః. ఇత్యుక్త లక్షణప్రాచీన జననకృత సుకృత విశేషము త్పాదితాశ్చః యాం విసా కవిత్వేన ప్రస రేత - ప్రసృతవాఽపహాసనీయా స్యాత్ - తస్యా విశేషఉద్బోధః తం కవితాలతాయా బీజం ప్రధానకాణం ప్రాంచః ప్రామాః” “ప్రాక్షనజన్మకృతసుకృ తవిశేషములను జనించిన క్షేత్రే ప్రతిభయనఁబడును. అది లేకున్నచో కవితప్రసరంబదు (వ్యాపింబదు). ఒక వేళ వ్యాపించి నను అపహాసనీయమగును. దానియొక్క ముద్బోధమునే కవితా లతకుఁ బ్రధానకారణముగాఁ బూర్వము చెప్పిరి” అని వైవాఖ్య యొక్క యభిప్రాయము. శ్లోకము యొక్కరెండవపాద వ్యాఖ్యానమును బాగుగాఁ జెప్పినాడు. గ్రంథవిస్తరభితిచే నదియ ప్రదర్శితము. ఇట్టి ప్రతిభనుగలవాడే ప్రతిభాశాలి యనఁబడు ను. కాళిదాసాదికవు లిప్పటికిని జీవించియుండుట (నారకావ్య ములవారా లోకమునందు స్మరింపబడుట.) ను వారి ప్రతి భయే కారణము. అట్టి ప్రతిభావంతులలో వై విశ్వేశ్వరపం డితుఁ డొకఁడు మనయాంధ్రదేశేంబునందుఁ జాలకాలము క్రింద బు (అనఁగా 15 వ శతాబ్దమున) రసార్థన సుధాకరమును (వా సిసాఁ డని యనుకొనఁడుమన్న సింగభూపతివిద్యాగురువును, అస్థానపండితుఁడుగు విశ్వేశ్వరకవిచంద్రుఁ డొకఁడు గలఁడు. ఇతఁడు చమత్కారచంద్రికయను నలంకార కాస్త్రగ్రంథమును రచించినవాఁడు. ప్రాయముగా రసార్థన సుధాకరమునుగూడ నీతఁడేవాసివాఁడని ప్రబలకారణములు ప్రామాణిక లగు వారలను చూపియున్నాడు. శృంగార శ్రీనాథమునందలి సింగ భూపతి గ్రంథములు, అను సందర్భమునం దీవిషయము చర్చింపఁ బడినది.

శ్రీకార్తవేమధమునందలి, “అముష్మవిద్యా రసనాగ్ర నర్తకీ త్రయీవ నీతాంగనశేషవిస్తరం, అగావతాస్తాదితే, జగన్మయా, నవద్యయద్విష పృథక్తయశ్చియామ్ (ప్రథమాఃపర్వ- 5-వ శ్లోకము) అను శ్లోకమునకు వ్యాఖ్యానమును వ్రాయుచు “అగవిద్యా గుణేన త్రయ్యా అస్తాదితే మిత్యుపాధ్యాయ విశ్వేశ్వరభట్టారకవ్యాఖ్యానేతు” అని మల్లి నాథునిచేత వివక్షితు వైన విశ్వేశ్వరభట్టారకో పాధ్యాయుఁడు వైచమత్కారచంద్రి

కాకర్తయను విశ్వేశ్వరకవిచంద్రుఁడే యగును. విశ్వేశ్వరకవి చంద్రుఁడు సింగభూపతి యాస్థాన గురువగుటవలనను, మల్లి నాథుఁడును దేదిభట్టాయను సింగభూపతి యాస్థానియందున్న టుల నాకరములవలనఁ జేయుచున్నందువలనను, వైవిశేషము సత్యముగఁ దోచుచున్నది. ప్రస్తుతము మనకభివర్ణనీయుఁడైనవిశ్వేశ్వరపండితుఁడు వ్రాసిన వైమధకావ్యటిక యొకటియున్నది. ఈటికడు మల్లి నాథునకుఁ దర్వాతనున్నవాఁడగుటచేతను, ఉత్త రదేశములయినను దెలిసికొనని హిమాలయ పగవృత్తపాఠంబున నుండుటచేతను రెండును భిన్నములని యెఱుంగవలయును. వై మధకావ్యము గాధపాక సమన్వితమయియుండుటచేసి యనే కులు దానికి వ్యాఖ్యలువ్రాసిరి. మనయాంధ్రదేశేంబునందే యనేక వ్యాఖ్యలు బయల్పడినవి. ఇట్లటు విశ్వేశ్వరపండితుఁడు చేతను వారిని వివక్షించిచెప్పట యపరమగుటచేతను నింత వ్రా యవలసివచ్చినది. కావున శాఖాచంద్రమణిమునకుఁ దావుచి నది. ఇంక నీవిశ్వేశ్వరపండితుని యద్యుతచరిత్రమును గూర్చి విచారించెదము :-

ఈటికడు హిమాలయకుక్షిభేద, “ఆల్పాదా” నగరప్రాంత మునందలి, “పాదీయాకేపాండే” అను సుపనామకముఁ గల్గిన కలమనందు, క్రిస్తాద్వియూహ్విజ శతక ప్రథమపాదమునందు లక్ష్మీరపండితునివలన జన్మము నొందెను. పరవయేటనుండి గ్రంథనిర్మాణారంభము నొనరించి నలువదవయేట పరలోక మును జేరెను. ఇతనియొక్క వంశము లింకను గంగాభోపకంఠ వర్తనియను “అనుపశేహర” నామకనగరమునం దున్నారని పార్వతీయలనాండి వివచించుచున్నది. ఇతఁ డనేక గ్రంథములను రచించెను. ఈక్రిందిగ్రంథములను మాత్రము కావ్యమాలా పరి శోధకులకు లభించినవని వారు వాగియున్నారు:-

1. అలంకార కాస్త్రభాః సటీకః, ఇది నిర్ణయసాగరం ల వారు ముద్రించియున్నారు. ఈ టీక విశ్వేశ్వరపండితుఁడు స్వయముగ రచించినది.

2. అలంకార మత్తావలీ (మన యాంధ్రదేశేంబునందు విశాఖపట్టణ వాస్తవ్యులగు చావలి రామమూరిగారు రచించిన యలంకార మత్తావలీయను నలంకారకాస్త్రమొకటిగలదు. దాని కన్దపల్లి కృష్ణమూరి వ్యాఖ్యాన మొకటి గలదు ఈ గ్రంథము గోడెవారి కంకితము. వారివలననే వ్యాఖ్యతోడ ముద్రితము. ఇంకేమియు విశేషములేదు. పూర్వకవులు చెప్పిన శ్లోకములనే కొంచెము మార్చి గ్రంథమునందుఁ గవి వ్రాసియున్నాడు. దీని నుండి యలంకారకాస్త్రవిషయమును నేర్చుకొనుట సగ్గు ముషితవ్యాయ మగుచున్నది.)

3. ఆర్యాసప్తతి. సటీక ఈవిశ్వేశ్వర పండితుఁడు చేపట్టినదను. అందుచేతఁ బార్వతీమీద 700 శ్లోకములను జెప్పటచే దీనికార్యాసప్తతి యని పేరు. గోవర్ధనాచార్యులు రచించిన యార్యాసప్తతియేదు. అందు 700 ఆర్యావృత్తము లుండుటచే దాని కానామము నచ్చినది. అందుఁ బ్రతిపాదితము శృంగారరసము. “శృంగారోత్తర సత్ప్రేమేయరచనై కాచార్య గోవర్ధనః, స్వర్ణీకోఽసివపితృతః” అని గీతగోవిందంబునందు జయదేవుడు. గోవర్ధనసప్తతి యని దానికి నామాంతరము.

(4) కపింద్రకర్ణాభరణము - సటీకము. ఇది విదగ్ధముఖ మండన మనదాని ననుసరించి యున్నది. దీనికి స్వయముగనే కవి టీక గచించియున్నాడు. ఈవిషయము యిట్లు వ్రాసి యున్నాడు:-

“ప్రణమ్యవాచాం జననీమపర్ణాం కపింద్ర కర్ణాభరణం స్వగీయమ్, వివాప్రయాసం ప్రతిపత్తిపాతో ర్విశ్వేశ్వరేణ త్రియతే స్ఫుటార్థమ్.” ఇతిదే విదగ్ధముఖమండన కావ్యమును జేర్కొని యున్నాడు:-

“విహితా వహమహిమభి ర్విద్యతే యద్యపి నిబధ్నాః, తదపి పరిష్టవతాయాః పరిపాకోఽయం మమోదేతి”

“మహామహి మభిర్విదగ్ధముఖమండన కారాదీభిః” అని వ్యాఖ్యయందు జెప్పియున్నాడు. ఇందు బ్రతిపాదిత మయిన విషయము చిత్రకవిత్వము. ఇది చాలా సుశుభ్రగా యాకవి వ్రాసియున్నాడు. క్లిష్టపదములు లేక సరళముగా నున్నది. వ్యాఖ్యానమునుగూడ నీత డనవసర చర్చలేక సుశుభ్రగా జెప్పి యున్నాడు. ఉదాహరణముగా నొక శ్లోకమును దద్యావి ఖ్యానమును జూపుచున్నాను.

“అనన్తమత్ర భవేత్సఖ్య ర్ధంధంకాం సంశ్రితం విదుః, అభినందన్తి కీర్తుతం జనా ధర్మసరాయణాః.”

వ్యాఖ్యానము:- “సాప్రథమైవ వనే సఖి శబ్దస్యా నతీభవతి. సఖ్యరంబుధౌ” ఇత్యుత్తరం, “అనన్తసా” ఇత్యుక్తేః గంధంతుంధూమి మాత్రం విదుః-తస్యపృథివీ విశేషగుణ త్వత్. ధార్మికజనా ఆర్యం శిష్టం ప్రశంసన్తి లక్షణసఖ

వ్యయః స్వప్నః. “శ్లోకమున క్షుత్తరము. సామమార్గం” ఏశ్లో ముక్రింద నాశ్లోకముయొక్క యుత్తరము దానిక్రింద దద్యావి ఖ్యయ నున్నది.

కావ్యమాలాఽష్టమ గచ్ఛకమునం దీకపింద్ర కర్ణాభరణము (సటీకము), రోమావలీ శతకము ముద్రింపఁబడినవి.

(5) కావ్యలికము, (6) కావ్యరత్నము. వైయారు నలంకార పంబంధము లగు గ్రంథములు.

(7) తర్క కతూహలము (8) దీధితిప్రవేశము. ఈ రెండును తార్కిక గ్రంథములు.

(9) నగమాలికా నాటిక నాటకము (చిన్న నాటకమని యర్థము)

(10) వైమధీయ కావ్యటిక (11) మందార మంజరీకథ గద్య నిబద్ధము.

(12) రసచంద్రికా (13) రసమంజరీటిక (ఇది భాను విక్రవిచే రచింపఁబడిన శృంగార రసమంజరియను గ్రంథము నకుఁ డీక యనితోచుచున్నది)

(14) రోమావలీ శతకము-(కావ్యమాలా చతుర్థ గుచ్ఛ కమునందుఁ బ్రకటింపఁబడిన రసికరంజని యను శృంగార వైరాగ్యకద్యయార్థసంఘటితంబగు కావ్యమును రచించిన రామ చంద్రికవిగూడ నొక శృంగారరోమావలీ శతకమును రచించెనని యగ్రంథటిప్పణములలోఁ గావ్యమాలా పరిశోధకులు వ్రాసి యున్నారు. అది ముద్రితము కాలేదు) ఇది (వైవిశ్వేశ్వర పం డిత ప్రణీతరోమావలీ శతకము) కావ్యమాలాఽష్టమగు చ్ఛకము నందు ముద్రితము. ఇది రోమావలీ (నూగారు) ను నర్జించు శత కము. కవిత్వమును జూపుటకయి రెండుశ్లోకముల నుదాహ రించుచున్నాను.

“నాభీప్రాదే తన విరాజతి రోమావలీ ధూమావలీ మదనపావక బోధికేయమ్;

లో శోత్రరాధ్యుతకృతి త్వయ పతన్వృత్తి యుక్తాభవ వృద్ధిపి పురా తద భానభాజః॥” ౧ శ్లో

“వక్షోరుహ క్షితిధర ద్వితయాంతరాశా దుత్థాయనీ శుచిరసస్య సరస్వతీయమ్;

ఉన్నిద్ర నీల నవనీరజ హాసనీయం రోమాలి యల్లదతి శివిత నల్లభే తే॥” 25 శ్లోకము

“వైరాసబంధనబధే ర్విధురావధిశ్య నూలోక్య పుష్పధనుమ సుమరగగ్రాతి |

రద్రీయఫాలనయ నానలవారణాయ రోమాలీమూర్తనయా హృదిజేన్యధాయి॥” 79

ఇట్లు నూలుపద్యములతో రోమావలీవర్ణన మొనర్పఁ పడియున్నది. నూలుయొకటవ శ్లోకంబునందుఁ గవి తనవిషయ మును దెలిసియున్నాడు.

“నూరేంద్రమాలి మకుటామలరత్నదీప లక్ష్మీగరాఖ్య బుధవర్మ తనూన్మువేన |

విశ్వేశ్వరేణ హృదయానుహృదాం ముదాయ రోమావలీశతకమే తదకారిచా॥” 10

శతకమంతయును వసంతతిలకావృత్తమునందుఁ జెప్పబడి నది. కవి తాఁగూర్చి కలుగుఁ దేయఁజేయ నవసరములేదు.

15. లక్ష్మీవిలాసము (మనయాంధ్రభాషయందు రాయ సము వేంకటపతి రచించిన లక్ష్మీవిలాసమును ప్రబంధ మొక్కటి ముద్రింపఁబడినది.)

16. కక్షీజశతకము. ఇదియు రోమావలీ శతకముం బోలినదే.

17. శృంగారమంజరీ సట్టికము. ఇది ప్రాకృతముయ మగు నాటకమని పేరే చెప్పుచున్నది.

18. వడ్డుతుంగవము. 19. సిద్ధాంతసుధానిధి.

20. హోళికశతకము. 21. కొన్ని తాంత్రికగ్రంథములు కావ్యమాలయందలి కపింద్రకర్ణాభరణ సందర్భంబుగ లిఖింపఁబడిన యీతని సంగ్రహచంద్రితములో నీగ్రంథముల నామములు మాత్రము పేర్కొనఁ బడినవి. తత్సాహాయ్యమునఁ గొన్నివిషయముల నూహించి విస్తరించి వ్రాసితిని.

ఈతని యలంకారగ్రంథము మాత్రము క్యయంకృత వ్యాఖ్యానముతోఁ గూడ ప్రశ్నేకము ముద్రింపఁబడినది. దానింగూర్చి ప్రశ్నేకముగా వ్రాయవలసియున్నది. కాన యింతటితో విరమించుచున్నాఁడ.

రవీంద్రకవీంద్రుడు

[పోలవరపు - రామబ్రహ్మం గారు]

(7)

గతసంచికలందు కవివర్ణనవిగూర్చిన ముఖ్యాంశము లెవ్వి యను చర్చింపఁబడెను. రవీంద్రుడు మహాకవియనియు, ఖండారతరులచేఁగూడ పొగడ్త కెక్కియున్నాడనియు మతమే మనమెఱుంగును. రవీంద్రుని కావ్యములు ఎంగభాషయందు రచింపఁబడియున్నవి. అపూర్వపారితోషికమును గడించిన 'గీతాంజలి' యను తొలఁత వంగభాషయందే రచింపఁబడియె. పిమ్మట వానిప్రాకృత్యమును గ్రహించి యనేకభాషలందు వెలువడినవి. మనకు ఆంగ్లగ్రంథములే పరిచితములు కావున మాతృభాషయందు కవివిమర్శించు వెల్లడించ కవిత్వాధ్యయముగాని, గానసారస్వతముగాని, పదలాలిత్యముగాని, భావ సౌందర్యముగాని యధాతథముగ లభింపజేరదు. ఇంతియగాక, రవీంద్రుని కవిత్వ మభినవభావపూరితము. పూర్వచార పరాయణులగు పండితోత్తములకు దురింతపజాలదు. ఛందోనియ మాదులు ఆప్యవేశ్యతలు చంద్రమాచాది యనవసరప్ర సంగములు రవీంద్రుని మహాకావ్యములందు కన్పింపవు. అందు చే నవి పండితాదరణీయములగు మహాకావ్యములనుటకు వీలు లేదు. కాని యాశోజాలు గలిగిందివి. దేశకాలములందు మార్పు జీవితాశయములందు మార్పు సంభవింపవలయు మానసిక విప్లవ ములు ఆనుక్షణమును సంభవింపుచున్నవి. జీవితాశయములు మారుచున్నవి. స్వాతంత్ర్యేచ్ఛ మన సకలచర్యలయందును ప్ర స్ఫుటమగుచున్నవి. మహాకవులు కావ్యసంస్థాపనార్థము లోక కల్యాణమునాశించివిశ్వసంరంభమును ప్రకల్పించుచున్నారు. కావున నీవచనముగోచరమరంభవశమున మానసిక పరివర్తనమే స్వాతంత్ర్య కాంక్షను పెంపొందించు గల్గిననుటకు సంశయ మేమున్నది?

కావుననే కవిత్వము భావప్రధానమై పరిణమించినది. నన్యభావోదయమునకు వంగదేశీయులే పురోగాములై యాదు విరులకల్ల మార్గవృక్షలై రని చెప్పగలము. ఆంధ్రదేశీయునందు ను అచ్చలచ్చట నటువంటిరచయితల బయలుదేరుచున్న వారి కవనమున ననుకరణపునరుక్తి దోషములే యధికముగ కన్పిం పుచున్నవిగాని వ్యక్తిత్వ మంతగ లేదు. ఏమైన నేమి నేడు భావ నాప్రపంచమున నూత్నపరిణామ మేర్పడినది. కవిత్వభావప్రధాన మైన భావోన్మీలన జనకమై హృదయరంజకమై పరగుచున్నది. ప్రాచీనకవులలో పలువురు రచనా నైపుణ్యమే కావ్యపరమాన విధియని పొనపడి తమ కావ్యములై సంపూర్ణకళావిభావ సంపాదన (Perfection of Art) కై వినియోగించిరి. బంధకవి త్వము అలంకారములు అన్యయకావ్యము సమాసపటాహారము వారి దృశ్యగమన మెలగుచుండెడివి.

అప్పుడును సత్కవిత్వము లేక పోలేదు. కాని కావ్య కన్య శృంగిలబద్ధయై - ప్రై మెంటులతో తిళితకమెఱయు చున్న దేశాని సహజలావణ్య కాంతులఁ బ్రకాశింపలేదు. నిష్కళంకమై, సంతతానంద సంధాయకమైపఱచు ప్రకృతి సౌంద ర్యము, సహజమాధుర్యము గోలుపోయినదన్నచో సాహసము కానేరదు. ఛందోనియము లనవసరములని ప్రతిపాదించ దలపలేదు. గ్రామ్య, గ్రాంధిక భాషాసమన్వయ పరిష్కరింపఁ బూసలేదు. ఇదియన్నియుఁ గేవల పరికరప్రాయములు న్యాయ యనాదుల చరింపజేసి, వాగతీతమై, వర్ణనాతీతమై మానసిక, ఆత్మాత్మిక, పరివర్తనము గల్గించి, నూతనోజ్జ్వలమును ప్రసా దించునదే సత్కవిత్వమైనచో బదాదంబరమే - బారెడేసి సమాసములే?

పదలిత్యము, అర్థసౌలభ్యము, సహజమార్గములే రవీంద్రుని కావ్యలక్షణములు, ఇవియే సత్కవి లక్షణములు. తమ్ముఁగల పూతమెఱుంగులు కృత్రిమకళాసంప్రదాయము లని పలుకఁదగును. భావగాంభీర్యమే యతని కవితకుఁ బ్రాణము బాలుని యన్యత్సమధురభావములందే దివ్యతీత్యము, దివ్య సంజేతము! ప్రకృతి పరిణామముందే ప్రస్ఫుటమై పరగుచు న్నది. కవియనంద పారవశ్యమున బాడుచున్నాఁడు - అతని మానసికజీవనమున నపూర్వసంచలనము కల్గిననేగాని దివ్య గాన మతని జీవన్మగమునండి సుఖానందమై వెలువడనేరదు. పర్యతాగ్రము లభిష్టించి, చెట్టుపుట్టుపైఁ బర్వడి, భుకవికళా కిది విమాంగసంతతుల మృదుగానరసము నాస్వాదించి - నదినదములు-మహాచారణ్యముల సందర్శించి తన్మయఁడై సంచ లనము కల్గి - భావ పరివర్తనము కల్గినప్పుడే 'వర్ణన వర్ణన' మ

హావి గానమొనరించినాఁడు. కవి మైమఱచును. పాతకుడు తన్మయఁడై పోవును! ఆయానందము సంతోషముకాదు - దుఃఖముకాదు. గాన రసాస్వాదనమునరించి నవ్వుచున్నారమా? లేదు! ఆనంద మనఁగా హాసజనకముని యర్థముకానేరదు. ఒకభావసంచలనము ఇట్టివై పూర్వము స్వతస్సిద్ధమైనది. మహాకవులకు సహజమైనది. అట్టిసమయముందే నిష్కళంక ప్రసంగి సహస్రములకుల బ్రస హింపుచున్నది. కవిత్వ మెప్పుడు నిర్వలమోతత్పరికరమై-భా వ్యాప్యరూపమై యొప్పుభాషయై నిర్దుష్ట మై తనంతదా నరు డెంచుచున్నది. భావోద్వేగము మిక్కిలు మనస్సుకు తత్పరికర నార్థము స్వచ్ఛమైనభాషయై నలవడి తీరును.

రవీంద్రుడు గొప్పత త్వతీత్యని ప్రాశస్త్యము రాధా కృష్ణగారు పరిగణింపుచున్నారు. రవీంద్రనాథుని మహాకా వ్యముల సంతక వారు ప్రశంసించలేదు. మైగా ఆధునికాంగ్లవి మర్శనా సాంప్రదాయముల నవలంబించి రవీంద్రుని తత్వోన్మే డేశకునిగ భావించినారు. రవీంద్రుని విమర్శించునపుడు ముఖ్య సిద్ధాంతములు విమర్శకుని దృష్టిపథము ననుసరించి యుండును. రవీంద్రుడు రచించిన ప్రత్యక్షరమునందును నేదోయొకసందే శము ప్రకటితమైయున్ననూట నిజమే. మనసంఘమునందుగల లోపములను నిస్సంకోచముతో వెల్లడించినాడు. మనపూర్వ చారదోషముల నిరసించినాడు. మనజాత్యుత్సమున కన్నుల యెరుటు నుంచినాడు. ఇంతమాత్రముననే తత్వబోధకుడు కా నేరడు. అతడు సంఘసంస్కర్త. దేశోద్ధరణ మార్గమున కన్వొని యదియే సత్వభూమి విశ్వసించి లోకకాంతికై పాటునడుచున్న వాఁడు. ఈయందేశము తోడనే ప్రయత్నింపుచో విజయముఁ గాంచలేదు. లోకమున నొక్కమతముకాదు. ఒక్కధర్మముకా దు. పరస్పర భిన్నములై విరుద్ధములై సంఘర్షణజనకములైనట్టి సిద్ధాంతము లనేకములండగా విశ్వకాంతి యెట్లు పొందగనేచ్చు నో? సర్వమత సమ్మేళనములు నిష్ఫలము లైనవికదా? అట్లుజ యగతపపదు. అపాంకారము, స్వజాత్యభిమానము, పెంపొం దునప్పుడు ధర్మాధర్మవిచక్షత యంతరించును. కావుననే మాన సికైక్యతయే పరమసాధనముని నమ్మి రవీంద్రుడు జ్ఞానాన్వేషణ మొనరింపుచున్నాడు. ప రి శ్చి తు లు వే రై న ను, మనుజుని జీవితారంభ దేశీయండు హృదయ ములు నిష్కలుషితములై యుండుట సహజము. ఏజాతివాదైన, గానిండు. పరస్పరతీమందిరమున నన్యోన్యప్రేమభావము లంకు రింపకతప్పదు. ఇదియే సర్వజనసౌభ్రాతృత్వమునకు ముఖ్యతా త్రము. విజ్ఞానజేతకపుంజముల చెదజల్లి వివిధజాతీయుల నొక్క చో, జేర్చి సర్వసమానత్వమును విశ్వక్రేయమును సాధింపజూ చుచున్నాఁడు రవీంద్రుడు. ఇందుకతని కవిత్వకైక్యతోడ్పడి నది. గీతాంజలియందలి భక్తిగీతములు విశ్వసమ్మాహన కరము లైనవి! కవితామృతమునకు గానమాధుర్యము తోడ్పడినచో సమ్మాహనకై యందుదృవిల్లుట కేమిసంశయముకలదు? హృద యనేటికడఁజిది సర్వవ్యాపియు, సర్వసాక్షియు నగు విశ్వనా థుని మ్రొలుపంజలివిధుడై భక్తుడు మొఱలిడును. ఆర్యానాధ్యు లను విశేషచయే యుండనేరదు. హృదయనాడులు చరింపును. కళంకరహితుడైపోవును. ఈవిశ్వగానమే రవీంద్రుని కవితా ప్రసంగిఁ బ్రస్ఫుటమై యొప్పుచున్నది. ఇంతకును కవిత్వమిది తదన్యమిదియని విభజింపజాలము. తత్వబోధకముగాని దేము న్నది! ప్రకృతిగల ప్రత్యేకపునందను విశ్వజననీకుస్మరూపము విలసిల్లుచునేయున్నది. దానిఁ బ్రతిబింబింపఁజేయుటకై యం దలి యంతరార్థమునుగ్రహించి యానందించి, యానందింపఁజే యుటకై మహాకవు లవతరింపుచున్నారు. వారిసందేశము జ్ఞాన దాయకము. వారిగానము నిత్యనిర్వలము.

ఈయంబోధాత్మము నింతటితో ముగించి ముఖ్యాంశముల విచారితము. రవీంద్రకృతగ్రంథములు ఆంగ్లభాషయందు దాదాపిరువదియైదుకలవు. ఆంధ్రమున నెక్కుడుగ లేవు. ఉన్న ను మాతృకయందలి పలుత్వము మనయనువాదములందు లేదు. ఏవోరెండుమాడు నవలలతిప్ప మిగిలిన పుస్తకములన్నియు మన కందుబాటులో లేవున్నవి. ఇదియుగాక రవీంద్రుని విమ ర్శింపజూచుచో నలసివసాధన సామగ్రి లేనేలేదు. విమర్శకు లలో మార్గ దర్శకుల నె డ గు వారు మనకు లేరు. ఆం గ్ల వి ద్యా ధి కు లై న యా థు ని క పాతకులు చదివి తామే సంకలించి తృప్తి నొందిరికాని యాంధ్ర కరింపలేరి. ఇక సాధారణముగ విమర్శకునకు నలసిన పరి భాష తెలుఁగున విరివిగ వ్యాప్తిలో లేదు. విమర్శనమున్నచో గణ యతి ప్రాసలతోడను కష్టములఁ బట్టుటతోడను సరిపోవుచున్నది. రవీంద్రుని కవిత్వ మభినవభావపూరితము. అమృతాశయాని

మూమాత

(తిరుగుబోతు)

1. భక్తి ప్రభావసంభవమైన నారద పరమయోగిగృతాంబురరవంబు, కరపల్లవములుగా కడలి మ్రోగినయట్టి శారదాదేవి విజారవంబు, ఆప్తాగమనకాలమందు హర్ష ముజూపు రమణీయమగు కోకిలారవంబు మకరందరసపానమత్తమాధుర్య న మ్మిళితమై చెలగు తుమ్మెదరవంబు ఏకమైతోచునేమొ తల్లి త్వదీయ దివ్యవాక్కులు వినిపింప. తియ్యదనము, ప్రేమ, మృదులత, భక్తి, న్రవించునేమొ శ్యామలాదేవి నీచూపు జాడలందు.
2. అంబుధిని జేరి అలలకరంబు లెత్తి కూర్చి నాశీస్సులను వేలుకురియుచుండు, వనిల సౌరభ్యకైత్య మాంద్యముల జేరి కొగలించి బిడ్డల ప్రీతి గాంచుచుండు!
3. మరతుమటన్న నిన్ను తరమా కను మూసినయంతలోనె నుం దరభవదీయవిగ్రహమే దర్శనమిచ్చి దయావలోకన స్ఫురణము నింపు, సోదరులజూపు చు మాస్తము జూచుచుంటు దు ర్భరమయి దీర్ఘ యోచనల పాలొనరించి కలంచుచుండెడినె!

మా కవిత్వ

[కామరాజుగడ్డ శివయోగానంద రావుగారు]

1. సాంద్రచంద్రికాశీతలచ్చాయలందు శరదభంగితరంగసంచారమందు ఊకిక సౌదామినీవి కానములయందు ఆంద్రకవితాన్యభావము లమరియుండు!
2. ప్రకృతిబాహ్యంతరస్వరూపములయందు వెరపెరుంగని చురక త్రినరుకులందు భక్తవద్యుని భావనంపత్తియందు రాజ్యతంత్రజ్ఞ యుక్తిపరత్వమందు తెలుగుకవనలక్షణములు తేటపడును!
3. భాస్కరకరప్రచారసంపర్కసీను లాంధ్రకవితా మహాకాంతు లరసి బ్రతుకు దివ్యగీర్వాణభాషానతీలలామ ఆంధ్రకవితావిలాసములరసి మురియు!!

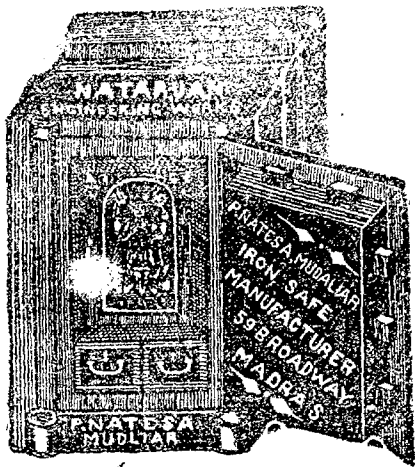
సమాపించుటకు ఛందో వ్యాకరణాదుల గట్టిపెట్టనలసియున్నది. చదివి గ్రహించుట నులభమేకాని యతని కవిత్వపరమావధి యిట్టివని నిరూపించి యభినందించుట సులభ సాధ్యముకాదు. ఆంధ్రుడు, మున్ను గాఁగల పలువురు రసగ్రహణ పారి ణులు విమర్శకులు, నెక్కుగ్రంథముల రచించియున్నారు. అంద రును భిన్నాభిప్రాయాలే యన్నచో నతిశయోక్తికేదు. అట్లు గాక విధిలేదు. అందర గమ్యస్థానమొక్కటే కావున మన కనుసర ఁదీయులు. సుప్రసిద్ధులైనవారి మార్గమునే యవలంబించి, యంచి తమైనచోట్లు వారి యభిప్రాయములనే యనువదించి నాబుద్ధికి దోచినట్లు రవీంద్రుని ప్రథమకావ్యమగు "గీతాంజలి"ని గూర్చి విభులముగ మున్ముందు చర్చింపఁవలెందితి.

న ర న ము

దృ డ మై న ది

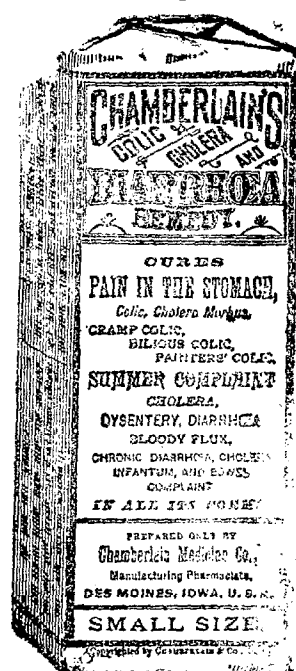
న మ్మ క మై న ది

యిప్పుటికి సమస్త కారము బాగుగా తయారుచేయబడిన ఇనుపపెట్టెలు ఈ దిగువ తెలుపబడిన వారివద్ద అమ్మకమునకు సిద్ధముగాయియున్నది. బాంకులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, కోలకరేటికీ సంఘములు మొదలగువాటికి సరఫరా చేయబడినవి. (1429)

పి. న. శే. శ. మొదలియార్, ఇనుపపెట్టెలు చేయువారు,

ప్రావైటర్, 59, బ్రాడ్వే, మద్రాసు. నటరాజన్ ఎంబెలిరింగు వక్కును. ఐరన్ అండ్ బ్రాస్ ఫౌండర్లు అయిట్ ఎంబెలిరింగు, మోటారులు, మెషినుభాగములు, మొదలగునవి రిపేరే చేయుటయందు సమర్థులవారు. రైనుమిల్లుకు కావలసిన సిలండర్లు, సాప్టింగ్ నట్టులు, సరసముగా యివ్వబడును. నుబ్బరాయప్ప శైలి, పెద్దనాయక్ పేట, మద్రాసు. మెషినులకు సంబంధించిన భాగములన్నియు అర్హుల యిచ్చి తయారుచేసి యివ్వబడును. ఉత్తరములు వ్రాసిన బడులు వ్రాయబడును.

చేంబర్లెన్ గారి

శూలనాప్ప

అతి సార

నివారిణి (2)

ఈ య ధ ము ను

సేవించుటచే

కడుపునొప్పి, గ్రహణి,

అతిసారము, శూలనాప్ప,

శీగు సంబంధ మైన వ్యా

ధులు మున్నగునవి అత్య

ద్దులముగా కుదురును.

అన్ని బాగాలలో విక్రయ

మునకు దొరకును. శిశి

కందుకూరి వేంకటసుబ్బారావు యం. డి. యె. గారి

కామామృతము.

ఒక టేమాత్ర! 1 గంటకేగుణము!!

ఈ యామధము కుక్రధాతు బలమునకే నిర్మింపబడినది. రాత్రిపూట నొక మూత్ర దీపికొనిన ఎంతటిపీనమైన శుక్లమైన నను వెంటనే సంసారమును నీయగలదు. 5 దినములు పుచ్చు కొనిన మూత్రములోగలిపి గాని మూత్రమునకు ముందు వెనుకలగాని నిద్రలోగాని పోయెడి శుక్రసప్తము దృఢముగా నివారణయగును. మధ్య నపుంసకులు, నరముల బలము తగ్గిన వారు ఈ మూత్రమునే పైకి పూతగాఁగూడ సుపయోగించిన మిక్కిలి శక్తివంతులు కాగలరు. అనేకులకు వాడి దృష్టాంతము చూచిన యామధము, మియు తరచులు రహస్యముగా సంపాదించును. 20 మూత్రల సీసా రు. 2-0-0

అమృతాశ్రమము, నెం 1. ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

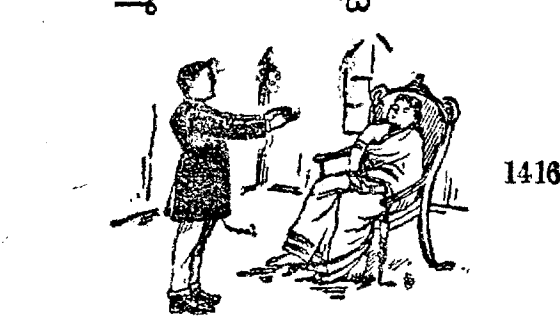
శ్రేష్ఠతరమైన వెంటుకల తైలము "మణినూనె"

మిక్కిలి మనోహరమైన నువాసనగలది. పైట్ ఆ యిత్ యితర అపాయకరమైనవస్తువులు చేరుటలేదు. ఇది చాలకాలమునుండి మంచిగుణముకలిగి, వాడుకలోనున్నది. బుడ్డి 1 కి ధర రు. 1-0-0.

దీనిని వాడుటచే వెంటుకలు మిక్కిలి కాంతిగాను నల్ల గాను, బలముగాను యుండును. చుండును రాసీయక వెంటుకలను బాగుగా పెంచును. యితరవివరములకు మాత్రోత్త క్యాటలాగునకు వ్రాసిన ఇనాముగా పంపెదము.

ఆ తం క ని గ్ర హ షా ర్మ సి, 26, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

మెన్దరిజము నేర్చుకొనుదు

మెన్దరిజము, హిప్పటిజము, తాట్ రీడింగు, కాన్ సెన్ శ్రేష్ఠ, ఆత్మశక్తి, దూరదృష్టి, దూరక్రమము, మెన్దరిజము యమున వ్యాధి నివారణచేయు పద్ధతులు విపులముగ, మర్మర హితముగ, నుబోధకముగ, లక్ష్యసమన్వితముగ, గురువు లేకనే ఆభ్యాసయోగ్యముగ నుండునట్లు రచింపబడినది.

మొదటి 1.5 రు. 1-0-0 పోస్టేజి 0-4-0

ప్రావెనర్, సేఖర్, మెన్దరిజు ఏలూరు.

అన్ని కెవిస్సులకు, ఔషధశాలలకు, వైద్యశాలలకు

టిన్ క్చరు కార్డ్మమ్, నెనెగె మొదలగు మైకమును గలిగించు ఔషధములను తయారుచేయుటకు ఒక పరిశ్రమశాల కట్టబడినది. గవర్న మెంటువారు కొన్ని సదుపాయముల నొసంగుటచే ఏటిని మిక్కిలి చౌకధరలకు విక్రయించుటకు మాకు వీలు గలదు.

మెలిబ్రాండు టిన్ కచరులకే వ్రాయుడు

టోకుగా విక్రయించు వారందరును ఉత్తరము వ్రాసిన ధరల జాబితా పంపబడును. 1587

"Depot for Burroughs Wellcome & Co,"
W. E. SMITH & Co. Ltd.
Chemists, Druggists and Aerated Water Manufacturers.
MOUNT ROAD, MADRAS.

Tel: KARDYL Phone: 225 P. B. No. 314
Branches: Esplanade, Vepery Ootacamund
Phone 37 102

బంటివాళిమలోటా తుపాకి శుభసిద్ధముగ
కంపెనీవారిచే చేయబడ్డది. (8068)

ధరలు
చరనము.
క్యూట్రాగు
ఉచితము

వానావిధములగు రివోల్వర్లు అరలే
బిరులోటాలు రెక్కపది [స్టాటిస్టు ౧౮౬౩ నం]

వారము 3.౨, ౩.౩, ౩.౬ అగునటులగా దొరకును ఉన్నవి. శీబలో పెట్టుకో గలిగినది కూడ దొరకును. యుక్. వి. నామానుబంధిట్టి అందు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

నమ్మకముగు క్రొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్థానము

ది ఆంధ్రా జ్యూయలరీ మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.

హెడ్క్వార్టర్లు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

మావద్ద అనేకరకములు క్రొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొలుసులు, కానుకలులు అడ్డగ చేకొలు మొదలగు బంగారు నగలున్ను, నవరత్నములు వేసిన అనేకవ దీరల అడ్డగలు, జడబిళ్ళలు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపనరములు, పతకములు, మొదలగునవి చెండి రైలు కూజాలు, టంబర్లు, పేలగిన్నెలు, కాపిపెట్టు మొదలగు పాత్రపానీయములున్ను అనేకరకములు కాళ్ళుగొలుసులు, మొదలగు అన్ని వస్తువులు యెప్పుడు సిద్ధముగా యుండును. కాను బంగార మునకున్ను చాదివేడికిన్ని రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యివ్వబడును.

నచ్చనిది వాపసు తీసుకొనబడును.

ప్రావైటర్లు:—కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి,

1597 శనగపాటి కోటయ్య అండ్ బ్రదరు,

రోజుకు రూ 3/-లను గడించవచ్చును.

మాదర్బారు ఆటో నిట్టరును

ఉపయోగించి ఒకరోజుకు రూ 3 లను గడించవచ్చును. అనుభవము అనవరము, దూరమునుగుణించి ఆరోచించవలసిందిలేదు.

నేడే ప్రాప్తమైనను వ్రాయుదు

Genz Wheeler & Co., 3 Commercial Buildings, Clive St, Calcutta

"Madras Representatives, R. A. AGENCY (రా. ఆ. ఏజెన్సీ)

8, Broadway (Upstairs) Madras.

విద్యార్థులు కావలెను.

వాలావా రోడ్డులో నెం 57/58 రు గల మా నూతన, విశాలమైన కట్టడమునందు మోటారు నడుపుటకును,

మెకానిజము నేర్పుకొనుటకు విద్యార్థులు కావలెను.

15000 చదరపు అడుగుల విస్తీర్ణముగల స్థలముగలదు.

తక్షణమే తెలుగు, ఇంగ్లీషు ప్రాప్తమైనను వ్రాసిన పంపబడును.

ప్రిన్సిపాల్

తంజివిలాసము:—మోటోస్కూల్

తెలిఫోను:—నెం 1444

శ్రీరామ్ మోటారు స్కూలు,

మద్రాసు.

ది లక్ష్మీ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

హెడ్ ఆఫీసు:—10, నిస్ బెట్ రోడ్, లాహోరు.

లా లా ల జ ప తి రాయి

(చేరేమన్, బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టరులు)

పనిని ప్రారంభించిన 6½ నెలలలోగానే 17 లక్షలవరకు ప్రస్తావములు (ప్రపోజిచ్చు) వచ్చినవి. ఇది పూర్తిగా హిందూదేశీయుల నిర్వాహకముక్రిందనే యున్నది.

ఈ దిగ్ పజిల్లాలలో ఏజెంటు కావలెను:—గంజాము, విశాఖపట్నము, గుంటూరు, నెల్లూరు, తిరువూరు, ఉత్తరాంధ్రము.

నిజముగా మంచి సామర్థ్యముగలవారికి భారాళమైన పరత్తులు గలవు.

ఈదిగువవిలాసమునకు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

పండ్ల త. సంతానం. తేక లోకల్ అడ్వైజరీ ఆఫీసు,

మేనేజింగు డైరెక్టరు, లాహోరు.

16 నుంకురామ శెట్టిపేటి, మద్రాసు.

మలేరియా, ఇతర జ్వరములకు

1591

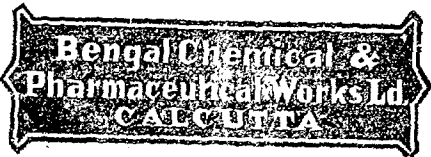
వైరెక్సు

ఒక్కటే ఆమాభిమత గణమునిచ్చును. దీనిని ఉపయోగించి పంచినందున, ఆరోగ్యమును సాంధిని తెక్కలనికొనలే ఈ యోగ్యతాపత్రక నిచ్చియున్నారు. అందువల్లనే వైరెక్సు అమితముగా

విక్రయమగుచున్నది

రహస్యమైన ఔషధములుకాదు. ఫారములా వ్రాసిన పంపబడును.

బుడ్డి 1-కి ధర రూ 0.18-0 వి. పి. చార్జి తో సహా రూ 1.2-0.

Get a copy of "Manufacture of Syrups"

ప్రతిపంపత్తిరమున ఆయాముఖ్యతలలో లభించునట్టి ఘనములనుండి, కఠినమైననుండి మధురమైనట్టియు, దులికగ మై నట్టియు పరపత్తులను తయారుచేయువిధము ఆతిసులభమైతిలో ఆంగ్లభాషయందు రచించబడినది. వాటిలో కొన్ని విలువగల ఔషధ సంబంధమైన ముగణములు ఉండుటచేత మేము గాక ఎక్కువగా తయారుచేసిన మంచిలాభము గలదు.

ప్రతి 1-కి ధర రూ 1.8-0, వి. పి. తపాలా ఖర్చును ప్రత్యేకము.

ప్రతిచోటను ఏజెంటు కావలెను

Industry Office (Book Depot, A) 22, Shambazar Road, Calcutta.

చెన్నపురి బజారుధరలు

జనవరి 24-వ తేది శనివారము

(1) ధాన్యములు

చనియ్యలు రూ 1-కి రు 80.0-0 నెండులు 42.0-0	మజ్జ
చింత్యము బస్తాలు	నెండులు వరక
మజ్జును తివాళి ,, క 48 గుంజ రు 14.0-0	14.8-0
నెల్లూరి ,, డిటా ,, 15.8-0	16.0-0
డిట్టి ,, డిటా ,, 16.4-0	16.8-0
రాగులు రూ. 164 బస్తా 1-కి ,, 8-12-0	9.0-0
మత్తలు ,, ,, 20.0-0	21.0-0

(2) పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి రు 208 రు 11.0-0	రు 12.0-0
నెనగలు ,, డిటా ,, 10.8-0	11.8-0
పెనలు ,, డిటా ,, 11.8-0	12.4-0
మినుములు ,, డిటా ,, 18.0-0	16.0-0
ఉలములు రు 164 ,, ,, 9-4-0	11.4-0

(3) నూనె వస్తువులు

మత్తలమూనె రూ 1-కి రు 160.0-0	165.0-0
నెయ్యి మ 1-కి ,, 14.0-0	22.0-0
కొండాపురం శేరునెనగపప్పు రూ 1-కి ,, 55.0-0	60.0-0
ఇతరత్రైదేయము ,, ,, 50.0-0	58.0-0
శేరునెనగమూనె గానుగ రూ 1-కి రు 120 మి.కె.కు	రు 116
అనుదియ రూ 1-కి రు 145.0 0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

కాయకనుపు రూ 1-కి రు 155.0-0	160.0-0
కూరపినుపు ,, రు 180.0-0	185.0-0
మిరపకాయలు(గుంటూరు) రూ 1-కి రు 129.0-0	140.0-0
గుంటూరుపాయకట్టు సీలిమిండు ముదుగు 1-కి రు 50, 55	
కాళవా సీపాయకట్టు ,, రు 70, 75	
తెల్లము రూ 1-కి రు 85.0-0	60.0-0
చింతికందు రూ 1-కి రు 80.0-0	49.0-0

(5) ఇనుము

పట్ట రకం రూ 1-కి రు 82.0-0	88.0-0
చవరంశ ,, 82.0-0	85.0-0
రత్తుడు ,, 82.0-0	85.0 0

(6) లోహములు

పండి 100 రులంకికు రు 72.0-0	77.0-0
బంగారము, రులము 1 కి రు 21.8-0	22.8-0
పవరను 1-కి 14.2.9	
ఇత్తడి రూ 1-కి రు 275.0-0	280.0-0
రాగి డిటా రు 825.0-0	800.0-0
అస్కాచక్కెర రూ 1-కి రు 84.8-0	85.6-0

(7) రంగులు అలిజరైను

ఆవుకమ్మడు 20 డిగ్రీలు రు 78.0-0	
తొట్టికమ్మడు డిటా రు 72.0-0	
సింహం డిటా ,, ,,	
గుర్రం డిటా ,, ,,	

(8) కూడి

బోండా పట్టకాయ 1-కి రు 820.0-0.	
--------------------------------	--

(9) నూలు

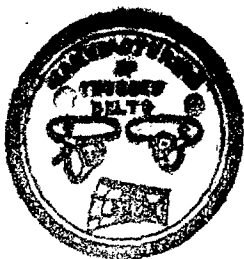
కోయంబుత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి రు 7.8-0	
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి రు 8.12-0	
పుట్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి రు 8.12-0	
అహమదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి రు 7.12-0	
నూకయేనుగ నెం 20 రు 11.4-0	
జపాన్ నెం 20 ,, ,, 40 ఏ తేలిక ఆయునను రు 12.11-0	
గోకాకు నెం 12½ రు 9.0-0	
పద్మానాభ నెం 24½ రు 11.8-0	
14½ క్విలకా నడి రు 8.12-0	
నెం 20 తెన్ని సింహం యీకె రు 11.4-0	
నెం 22 ,, ,, రు 11.8-0	
నెం 12½ తెన్ని సర్కుసు రు 9.0-0	
నెం 14½ ,, ,, రు 9.4-0	

సుఖభోగితైలము

డబ్బీ 1-కి రు. 1-0-0

అన్నివిధముల పుండ్రము, కొరకు పుండ్రము ఈ తైలము ఉపయోగించును. ఈతైలమును రాచిన పుండ్ర మూనును. లోపలికి మూతలను తిగవలయును. అన్ని గాయములను మాన్యునా కాన సామాన్యమైన గాయములకును వాడవచ్చును.

అన్ని బొంబాయి డిటా బొంబాయి-మద్రాసు

Powell's Extract of Golden

3421

వవలుగారి ఆమోఘమైన క్సెన్

నెగ రోగమునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

ఆంగ్ల; ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

నెగరోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రపిండములయొక్క వాపు, శుక్ల నవ్వుము, బలహీనము, వీపులో నొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది సమృద్ధముగా కురుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:— 6 మోతాదుల క్సెన్ ను పుచ్చుకొనిన తరువాత ప్రవణము తప్పక నిలుచును. మరలయు మూత్రఫలబంధమైన చిక్కలన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దాని చాచివలెను.

శీతలమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర 1-4-0
తేలిక వ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర 1-8-0

మా దివ్యౌషధములు నువ్వనీధిమైదుకాణములన్నిటిలోను దొరుకును.

మా చిత్రచిత్రిత క్యాటలాగునకై వ్రాయుదు.

ఉత్తరము లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,

Manufacturing Chemists,

Lamington Road, Bombay.

లైఫ్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీలలో

భీమకంపెనీ

సమయమునకు ఒదుగునట్టి

ఓరియంటల్ లైఫ్

భీమా చేయించుకొనుడు.

దీర్ఘ కాలమునుండి

అనేక కాలాదారులను

విస్తారమైన

మూలధనము గలిగియున్న

గాప్త పొందూదేశీయు

భీమాకంపెనీ.

Apply for full particulars to

Oriental assurance Buildings,

F. E. Vaid Branch Secretary

Post Box No. 8, Madras.

Bangalore Branch:

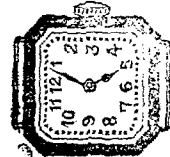
No. 3, South Parade, Bangalore.

Trivandrum Branch:

Trivandrum.

22 ct ROLLED GOLD WRIST WATCHES

This is a very newest style watch fitted with high grade Swiss mechanism. Glass crystal lined, figures Arabic or Roman. Its design and finish will satisfy the most critical test. And an appearance equal to sovereign gold, very charming to look at and perfect time-keeper Guaranteed for 5 years.

Rs. 12/8
18 Carat Rolled Gold wrist watch Rs. 7 guaranteed for 3 years.

World famed "B" Time piece Rs. 2/8
German Alarm Time piece Rs. 5/-
"Negro" Alarm Time piece Rs. 5/-
Double bell Alarm Time piece Rs. 6/-
All guaranteed for 3 years

14ct Emden fountain pen 14ct gold nib Rs. 2/8

Write to: V. S. WATCH Coy.

P. B. 105. MADRAS.

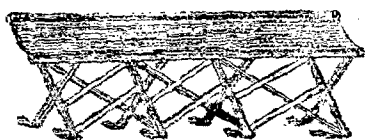
వత్రాపకస్తూరి మాత్రలు

ఘంటును సువాసన గలవి 3351

కాంబూలములోగాని విడిగాగాని పుచ్చుకొనిన, అశ్రుము, వాయువు, జలుబుజ్వరము, సన్నిపాతము, దగ్గు, ఉబ్బసము, కలరా, ప్లేగు, విషజ్వరములు, నీటిదోషములు మొదలగు వ్యాధుల కిది వ్యత్యాసములతో పనిచేయును. 8

250 మృతల సీసా య 0.4-0 దజన్ య2.8-0 షి. 8
షి. 8. వ. అందు కంపెనీ. పెరిదేపి. (నెల్లూరుజిల్లా.

స్వదేశికాంపు ఫర్నిచరు

(1) కాంపు ఈజ్ చేర్ 1 వ రకం రు. 8.

2 వ రకం రు. 7.

(2) మడత కాంపుకాటు 1 వ రకం రు. 15, 2 వ రకం రు. 18.
(3) ఎత్తు కాంపుకాటు రు. 4.

(4) కాంపుచేర్ 1 వ రకం రు. 8-8-0, 2 వ రకం రు. 9.
క్యాటలాగు, యితర వివరములకు వ్రాసిన పంపబడును.

వి. విరాస్వామినాయు అండ్ సన్సు

నర్సారావుపేట, గుంటూరు జిల్లా

కామినియానూనె

పెంట్ కలె అందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుదు.

పెంట్ కలె దువ్వనవు. ఊడకమున్నె త్వరపడికపోయిన ఊడ నెుదలుపెట్టి పూర్తిగా పాడగుచు చల్లుకాకుండ

నేడే కామినియానూనెను వాడి సత్వరముగా శిరోజముల గాపాడుకొనుదు. పెంట్ కలె కేళాద్యమున్నను మాన్చి ఈ దివ్యౌషధము వానిని మొత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లుచేయును. కబవరీక్షవల్లమీకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల సతిశుభ్రపరచును. బుడ్డివెల 1 రూపాడయ. 3 బుడ్లభరీదు రూ 2-10-0.

126

పీచీచార్జీలు ప్రత్యేకము.

ఆటోదిల్ బహారు

రిజిస్టరు చేయబడినది)

మీకు ఏనువాసన ద్రవ్యము లేక

అత్తరు కావలసియున్న

ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుదు

అవున్న బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 } మీ చేతినువూలునందు చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళ
క్రాం బుడ్డి 0-12-0 } మన్నిదిశలను వ్యాపించును.
క్రాం బుడ్డి 0-8-0 }

కామినియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు నుండునరకులము ప్రతిచోటను విక్రయింపబడును. తీకున్న సాల్పువ జెంట్లుగు.

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ.

155 బహుమతీరు, బొంబాయి అని వ్రాసిన లెడయగలరు

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము అన్ని చోట్ల దొరకును, చక్కని డబ్బీతో నహా 1-కి వెల 10 అణాలు మాత్రమే.

పండిత డి.గోపాలాచార్యగారి కలరామందులు
ఆయుర్వేదాశ్రమము
 జార్జి టౌన్ మదరాసు

సుప్రసిద్ధ శాస్త్రీయాయుర్వేదవిద్యవృద్ధములు దొరకు స్థలము
 క్యాటలాగులు కోరువారికి ఉచితముగ పంపబడును

ఆయుర్వేదాశ్రమము, 151, గోవిందప్పనాయకపీఠి, జార్జిటౌన్, మద్రాసు.

“స్వరస్సు అట్లాసు టానికి మిక్కిలి
 బలముగలది. నరములను జీర్ణ
 కోశములను మంచి ఆరోగ్య
 సితికి తెచ్చును. అందు
 చేతనే నావద్దకువచ్చు
 రోగులు అనేకులు
 దీనినివాడి, అద్భు
 తమైనగుణమును
 పొందు
 చున్నారు.”

ఎఫ్. ఆర్. సి ఎస్.

“అన్ని ఉదరరోగములకు, కారజ
 సంబంధమైన వ్యాధులకు
 అట్లాసు టానికి మంచి
 గుణమిచ్చుటను నేను
 తెలిసికొంటిని.

అదిగాక నరముల బలహీనముగల
 వారందరను ఈ టానికును
 నిర్భయముగా వాడ
 వచ్చును.”

ఎల్. ఎమ్. అందు ఎస్.

నర్వకాలసంజీవి అగు
 అట్లాసు టానికును
 యిప్పుడే పుచ్చుకొని
 కాలసంజీవిని
 వశపరచుకొనుడు
 ఉష్ణదేశములకు తగిన టానికు

దేహమునందు రెండురీతులుగా పనిచేయుటవల్లనే అట్లాసు
 టానికు మిక్కిలి జయము పొందుచున్నదని ప్రతి వైద్యునికి బాగుగా
 తెలియును. తక్షణమే నరములు, మెదడు, దేహమునందుండు నన్నవి
 మాంసము పాశములు మొదలగువానికి మంచిపుష్టి నిచ్చునట్టియు,
 భుజించిన ఆహారము చక్కగా జీర్ణమగునట్లుచేసి, బలమును హెచ్చించి
 నట్టియు, విలువగల ఓషధులు యిందులో చేరియున్నవి. కృశించిన
 భాగములకు రెండింతలు వడితో మంచి ఆరోగ్యసితికి తెచ్చును. అందు
 చేతనే అట్లాసు టానికు అతి త్వరలోనే శాశ్వతమైన గుణమునిచ్చును.
 కెమిస్టుల అందరివద్దను దొరకును

మదన్ సన్సు అందు కొ.,

కెమిస్టులు, బొంబాయి

మద్రాసు డిపో ఏజెంట్లు:—ఎ.ఎస్. ఆర్. మూర్తి.

అందు సన్సు, 9, పావ్ హామ్స్ట్రాడ్వే

“నేను న్యూర స్త్రీనియా వ్యాధిగల
 వారి నరములు కృశించిన
 వారికి ఈ టానికును వాడి
 తిని. అందుచే వారికి అ
 మోఘమైన గుణము
 కలిగినది నరముల
 బలహీనము,
 ముఖ్యముగా దీర్ఘ కాలమునుండి
 అజీర్ణ వ్యాధితో కూడనర
 ముల బలహీనముగల
 వారికి దీనిని నేను
 సిపార్సు చేయు
 చున్నాను.”

ఎం. బి. బి. ఎస్.

“నేను అట్లాసు టానికును అనే
 రకముల వ్యాధిగ్రస్తులకు వాడి
 తిని మంచి గుణముగలిగినది.
 అమితముగా పనిచేయు
 వారికి ముఖ్యముగా
 యది అద్భుతమైన
 గుణమిచ్చినది.”

“పుష్టిని గోరు ప్రతి యొకరును
 దీనిని తప్పక పుచ్చుకొను
 టకు నేను సిపార్సుచేయు
 చున్నాను.”

ఎల్. ఎమ్. అందు ఎస్.